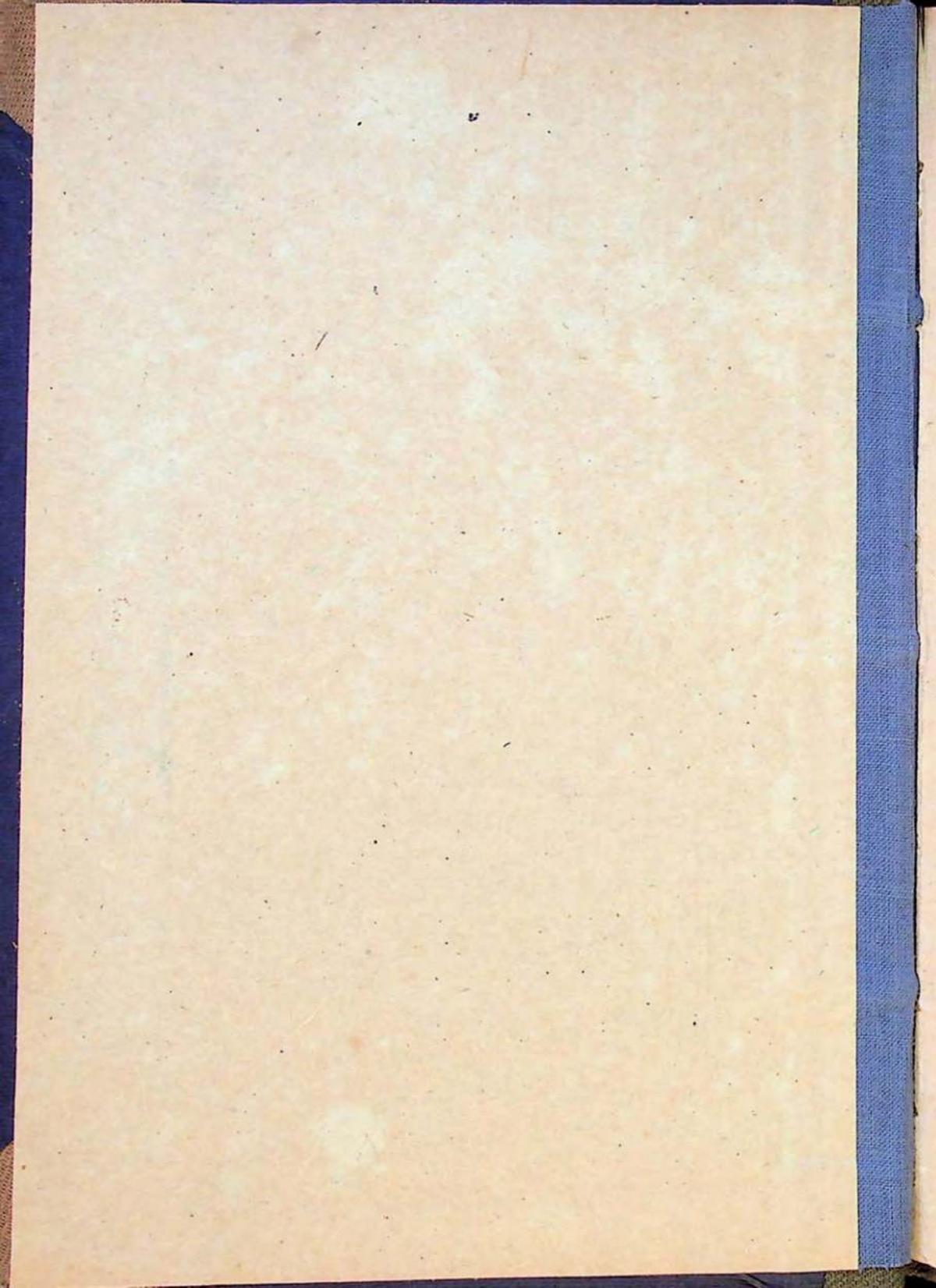

к 78
—
р 95

4-82
505

491371

33/37

31(1)

К. Н. И. К.

ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР-РУСЕ
СЕЗОН 1950-1951 ГОД.

22В // 30 СЕПТЕМВР //

1950г. *Титус. III симфония - водач
с Сим. Хеминел*

I

РЕДОВЕН

КОНЦЕРТ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе

120000888920

РУСЕ

ПРОГРАМА

Петко Стайнов

„ТРАКИЯ“ (симфонична поема)

Жан Сибелиус

концерт за цигулка и оркестър

в РЕ МАЖОР

(за пръв път в България)

Алегро-модерато Алегро-молто

Аданио ди молто

Алегро ма нон танта

ГОСТ-СОЛИСТ:

ВАСИЛ ЧЕРНАЕВ

(лауреат на Димитровската награда)

ПАУЗА

Анатолий К. Лядов

„Кикимора“

„Вълшебното езеро“

„Баба Яга“

Александър Бородин

II СИМФОНИЯ

Алегро

Скерцо престисимо

Анданте

Алегро

ДИРИГЕНТ:

Константин Илиев

ПЕТКО СТАЙНОВ

Петко Стайнов е роден на 1 декември 1896 год. в Казанлък. Загубил зрението си на 5 годишна възраст той постъпва през 1906 год. в Държавния институт за слепи, където наред с общообразователните предмети изучава най-усърдно музиката. През 1920 год. Стайнов заминава в Германия където завършва Дрезденската консерватория по пиано и композиция. Стайнов е написал за голям симфоничен оркестър „Тракийски танци“ — сюита в четири части, „Легенда“ — симфонична поема, „Приказка“ — симфонична сюита в пет части, „Балкан“ — концертна увертюра, „Тракия“ — симфонична поема, „Симфонично скерцо“, две симфонии и множество по-големи и по-малки творби за смесен и еднороден хор и др. музикални пиеси.

След 9 септември 1944 год. той разгъва още по-вече своите творчески сили и от новия период на негово творчество са и крупните му произведения — двете симфонии. В тематиката на тези две симфонии той третира героичното минало и настояще на българския народ и неговите борби за свобода.

Симфоничната поема „Тракия“ е написана върху първата част на едноименната поема „Тракия“ на поета Никола Фурнаджиев. В нея П Стайнов е отразил постоянния и буден стремеж на народа ни към загубената плодородна шир на скъпата ни Тракия. Показал е любовта и мъката на народа ни към родната Тракия, към плодната просторна равнина, към синьото и свежо южно небе и преклонението пред труда и борбите на жилавия, храбър и честен тракиец и неговите натежали от хлебородно зърно ниви. Ето и самото стихотворение:

Т Р А К И Я

Под чист и златен месец виждам Тракия...
 В бездънните полета сняг вали,
 снегът вали и бавно идат в мрака
 из друмищата тежките коли.

Да се развея в твойта шир загубена,
 под твоя волен вятър да вървя
 снегът да пее, да усещам удара
 на твойта младост Тракию в кръвта!

С колите тежки бавно да пътуваме
 на юг, където вечно гледаш ти,
 под чергилата пъстри да сънувам
 и майка си и родните звезди.

Вземи ме, приеми ме бяла Тракио,
сега се радвам чист като дете,
на твоя сняг, на месеца, на вятъра,
на равното и снежното поле.

ЖАН СИБЕЛИУС.

Жан Сибелиус е национален финландски композитор с международно име. Той е роден в 1864 год. Учел е в Берлин и Виена, той не избягва влиянието на руските композитори, но го приема и се учи от тях. Мъчейки се да надделее това влияние на руските композитори със своя голям талант и финландска първичност той постига забележителни резултати, артистична задълбоченост — създавайки свой чисто национален финландски музикален стил. Финландската природа, финландският бит и финландските народни песни намират в Жан Сибелиус най-висока и художествена изразност. Той отгласява и възвеличава своеобразната романтика на родината си. Отначало предимно с песни и програмни оркестрови композиции, той по-късно, създава няколко симфонии, камерна и сценична музика. Използувайки народните песни и сказания Жан Сибелиус създава една музика, която напомня за своята първичност и задушевноост. Жан Сибелиус е композитор който отдавна е надхвърлил границите на малката родина и е получил международно признание. В своята родина той дава насоки и сила на всички негови следовници — млади финландски композитори.

Неговия концерт за цигулка и оркестър в Ре мажор с който Русенския симфоничен оркестър ще се яви на първия си концерт за сезона 1950/51 год. ще бъде изпълнен за пръв път в България от големия наш майстор-цигулар Васил Чернаев — лауреат на Димитровската награда.

АНАТОЛИЙ КОНСТАНТИНОВИЧ ЛЯДОВ

Е роден в 1855 год. и починал в Петербург в 1914 год. Той произхожда от едно много известно музикално семейство. Баща му е бил дълги години диригент на Петербургската опера. Възпитан в тая музикална среда и при извънредните грижи на своя баща, Лядов от рано започва да се занимава с композиция. На девет годишната си възраст той вече се изявява като талантлив композитор, спирайки вниманието на тогавашните музикални среди. Завършвайки Петербургската консерватория в класа по композиция на Римски-Корсаков, той бива веднага назначен за преподавател по

хармония в същата консерватория. По-късно той получава званието професор и води специалните класове в консерваторията по хармония и композиция. Лядов е хармонизирал около двеста народни песни, разработени с голямо чувство за стил и изразност. Най-много композиции Лядов е написал за пиано, в които се чувствува силното влияние на Шопен. Оркестровият му стил е под влиянието на неговия учител Римски-Корсаков. Най-ценен е Лядов в малката композиционна форма и най-значителните му творби са! „Осемиях руски народни песни“, „Вълшебното езеро“, „Баба Яга“ и „Кики мора“.

Руският народ по природа е голям художник, народната руска душа е музикална и художествена. Народа обича и разбира красотата и силата на творчеството и затова той е създал такива богати и съдържателни образци на народно творчество. В последното винаги е бликал обилен и многообразен материал за художествено творчество и артистично превъзсъздаване. В изкуството на руския народ, в неговите песни и сказания, в неговата история и борби, винаги се е чувствувала жаждата за истина, добро и любов — борби и стремеж към светъл и радостен живот за всички на земята.

Схващайки добре народното творчество, Лядов художествено го е превъзсъздал в най-съвършена форма. В „Вълшебното езеро“ от чудната и красива легенда, в която народа мечта и се наслаждава на радостта от приказните видения и от приспивна дремка до вълшебни съновидения, той е чувствувал и показал сърцето на един народ, чийто дух винаги е бил устремен към върховете и съвършенството — един наситен дух на мечтател и борец.

„Баба Яга“ — подскоча и живо се понася в въздуха. Подсвирва си високо и в миг пред нея се явява чудна метла. Баба Яга чевръсто възсяда метлата и така вихрено се понася, че следите ѝ се губят в простора. Никой не вижда нейния път, но скоро след нея гората оживява, дърветата затрещават и сухите листа зашумяват.

„Кикимора“ — живее и расте в гората между непристъпни скали при един магесник. От сутрин до вечер, вълшебника ѝ разказва приказки за далечни и чудни страни. От вечер до слънчев изгрев тя се люлее на кристална люлка. На седем години тя е вече мома. Нейното тъмно и изразително лице има главичка на напръстник, а люлеещото ѝ се тяло е колкото житен клас. Играе, буйства и пълува Кикимора. От сутрин до вечер тя свири и пее, но е мрачна и не-

доволна. От полунощ до съзоряване тя преде на своето възшебно чекръче и с изпredenите конци тя изприда злини и пакости срещу цялото човечество.

АЛЕКСАНДЪР БОРОДИН (1833—1887).

Александър Бородин е велик син на още по-велик народ. Чрез своето творчество на компонист той разкрива на дълбоко и на широко многообразието и същината на руския живот. В музиката на Ал. Бородин звучат широко и плътно руски и ориенталско-руски мелодии и то в тон на един подкупващ народно-лиричен език. Затова в неговата музика — в симфонията и квартетите му, ние усещаме топлия лъх на една изобразителна образно разказвателна музика, богата на народни ритми самородна хармония и свежа и широка звучност и мелодика. Това прави музиката на Ал. Бородин пластична, образна и разбрана. Ал. Бородин е автор на многобройни песни, симфоничната поема „Из степите на централна Азия“, две симфонии, два струнни квартета, оперния балет „Млада“ и др. Чрез двете си симфонии и струнни квартети той утвърждава един чист образцово инструментален стил с което той се налага не само в отечеството си, но и в западния музикален свят като голям симфоничен компонист и инструменталист. Името на Ал. Бородин и неговото творчество най-ярко е показано в операта „Княз Игор“, една национална опера с международна стойност.

Втората симфония на Ал. Бородин наречена „Богатирска“ е едно от най-съвършенните произведения на руската симфонична класика. В нейната първа част живо отекват героични стъпки на славните богатири, които водят чувовни битки за славата и тържесството на руското непобедимо величие и за запазването на скъпата и милата руска родина. Показвайки багреното богатство на самобитния руски живот, на неговите песни и танци, Ал. Бородин чрез силата и израза на една съвършенна инструментация ни е дал да почувствуваме и разберем величието на несломимия дух на руския народ, изключителната картинност и образност на неговия героичен живот. От първите встъпления на симфонията до нейния край ние усещаме въодушевлението и силното национално чувство и съзнание на руския народ за неговата мисия на водач на цялото човечество и въплотител на великите човешки идеи.

доволна. От полунощ до съзоряване тя преде на своето вълшебно чекръче и с изпредените конци тя изприда злини и пакости срещу цялото човечество.

АЛЕКСАНДЪР БОРОДИН (1833—1887).

Александър Бородин е велик син на още по-велик народ. Чрез своето творчество на компонист той разкрива на дълбоко и на широко многообразието и същината на руския живот. В музиката на Ал. Бородин звучат широко и плътно руски и ориенталско-руски мелодии и то в тон на един подкупващ народно-лиричен език. Затова в неговата музика — в симфоничните и квартетите му, ние усещаме топлия лъх на една изобразителна образно разказвателна музика, богата на народни ритми самородна хармония и свежа и широка звучност и мелодика. Това прави музиката на Ал. Бородин пластична, образна и разбрана. Ал. Бородин е автор на многобройни песни, симфоничната поема „Из степите на централна Азия“, две симфонии, два струнни квартета, оперния балет „Млада“ и др. Чрез двете си симфонии и струнни квартети той утвърждава един чист образцово инструментален стил с което той се налага не само в отечеството си, но и в западния музикален свят като голям симфоничен компонист и инструменталист. Името на Ал. Бородин и неговото творчество най-ярко е показано в операта „Княз Игор“, една национална опера с международна стойност.

Втората симфония на Ал. Бородин наречена „Богатирска“ е едно от най-съвършенните и произведения на руската симфонична класика. В нейната първа част живо отекват героични стъпки на славните богатири, които водят чувствени битки за славата и тържеството на руското непобедимо величие и за запазването на скъпата и мила руска родина. Показвайки багреното богатство на самобитния руски живот, на неговите песни и танци, Ал. Бородин чрез силата и израз на една съвършенна инструментация ни е дал да почувствуваме и разберем величието на несломимия дух на руския народ, изключителната картинност и образност на неговия героичен живот. От първите встъпления на симфонията до нейния край ние усещаме въодушевлението и силното национално чувство и съзнание на руския народ за неговата мисия на водач на цялото човечество и въплотител на великите човешки идеи.

33(37)
32(2)
К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Титло. Ти шуми. Водар
с Сим. Хамъшев

9. X. 1950г.

II
РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950 — 1951

ПРОГРАМА

Л. В. ВЕТОВЕН (1770—1827)

СИМФОНИЯ № 1 — До мажор

Анданте молто — АлLEGRO кон брио

Анданте контабиле кон мото

Менуето — АлLEGRO молто е виваче

Адажио — АлLEGRO молто

ИОХАНЕС БРАМС (1833—1897)

Вариации върху тема от Хайдн оп. 56 (1874)

~~ПАУЗА~~

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

Сонатина за оркестър

АлLEGRO кон брио

Андантино

Молто виваче

РИХАРД ВАГНЕР (1813—1882)

Увертюра—Майсторите певци от Нюренберг

ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН (1770—1827) Възправен на синура между две епохи, облегат здраво на традициите на класическия 18 век и устремил поглед далеч в бъдещето Бетовен завършва редицата на големите майстори класици от миналото. Изключителното в неговата музика, в изкуството му е, че той е отразил големите проблеми на живата борба на човека за постигане свобода, радост и щастие. Неговата музика е израз на онези идеи и чувства които вълнуваха най-чистите умове на Европа през времето на французката революция. В музиката на Бетовен звучи борбата срещу всичко потискващо, порива на свободолюбивия човек към радост и щастие. И тази борба Бетовен водеше с непоколебима решителност и енергия, вдъхновяван от разкрилата се пред очите му човешка неволя и високо провъзгласените и върлуващи идеи на френската революция. Бетовен твърдо вярваше в победния изход на тази борба. В цялото творчество на Бетовен най-широко разпространение има великата идея чрез борба и страдание към тържествената победа на радостния и свободен живот. Това е вярата и предаността му към идеята осъществена само по пътя на героични подвизи и дълбока вътрешна борба. От този общ дух на неговото творчество не прави изключение даже и първата симфония. Богата с мелодическа красота, ясна и стройна по форма, тя изненадва с смели новости въпреки явните влияния на Моцарт и Хайдн. Светло и бодро настроение прониква в цялата му първа симфония. Едно настроение с което поета музикант поема своя дълъг и труден път на творчество и живот. Тук всепобедната енергия на младостта сама възславя себе си, не вижда никакви прегради и пречки напред в бъдещето. Без усилие само с желанието си на творец още от първата си симфония Бетовен иска да завладее един след други световите, които се чертаят пред неговия ведър поглед и творчески път. В този поглед гори блясъка на слънцето, облаци се разтапят и небето широко се усмихва. Първата симфония на Бетовен е първото му тържествено изявяване пред света като композит, музикант и мечтател. Първата симфония на Бетовен е началото на блестящия творчески път в историята на симфоничната музика, въобще.

ИОХАНЕС БРАМС (1833—1897) Големият немски композитор е роден в Хамбург през 1833 год. в семейство на оркестров музикант (контрабасист). От начало той учи пиано при баща си. Принуден още от малък да помага на издръжката на семейството, Брамс е нямал възможност да се занимава теоритически с музика. Но от малък той композира и

упорито се занимава с пиано, в която област той скоро постига зобележителни резултати. През това време баща му дава и първите уроци по теория на музиката, след което постъпва да учи музика при Едуард Марксен. Двадесет годишен той предприема концертно турне с унгарския цигулар Йоахим. Последния го запознава с Шуман. Приет дружелюбно от Шуман, той го насърчава и потиква към творчество. Шуман помества в своя ежеседмичник възторжена статия за младия музикант сочейки го като голям и самобитен талант и достоен приемник на Бетовен. Влиянието на Шуман върху Брамс е огромно и благотворно. Той го насочва към внимателно изучаване на Бах и към съсредоточено и задълбочено отнасяне към музиката. След ревностна работа и добра подготовка над Бах, усвоил бликащата тайна и майсторство, той започва една популизаторска дейност на Баховото творчество. Това доста допринася за оформяването му като музикант и композитор, Творчеството на Брамс обхваща еднакво инструментална и вокална музика. Из инструменталното му творчество особено изпъкват четири симфонии, вариации и др. за оркестър, два концерта за пиано, един за цигулка, три струнни и три клавирни квартета, няколко струнни квинтета и секстета, клавирни триа, сонати за цигулка, виолончело и пиано, както и многобройни вариации, няколко расподии, интермеца, балади и др. за пиано. От вокалното му творчество най ценното е: „Германски реквием“ някои солови и хорови творби с оркестър и хубави песни с клавирен съпровод.

Вариациите за оркестър върху една тема от Хайдн (оп. 56) е изградена в началото върху една тема (анданте), дадена само в духовите инструменти (дървени, духови и корни) с една простота, наивност и безпристрастност напомнящи Хайдн. Още в първата вариация (поко пиу анимато) проличава истинския майстор симфоник. Оркестъра разкъсва спретната мелодична линия на темата и се разгръща с увлечение и патос. Втората вариация (пиу виваче) е жива и духовита. Разбира се това е Брамсовата живост и духовитост. Чувства се маниера на Бетовен. Третата вариация (кон мото) е мелодична, приятна, нежна. Темата сега е третирана с по голяма любов. Това е дълбока вглъбеност в душата и оркестъра Брамсова нежност, която не изниква ярко на повърхността но се чувства. Редуват се най различни вариационни фигури всяка една напълно самостоятелна и охарактеризирана с своя ритъм, мелодическо очертание и звучност. На преден план в седмата вариация е нейният автор Брамс. Четвъртата вариация (анданте кон мото) с соло на обойи корна лъха сериозност. Щрайха се разгръща с едно динамично дихание и сила. Пе-

та вариация (виваче) доста привлекателна и интересна с едновременното употребление на $\frac{3}{4}$ и $\frac{6}{8}$ тактове от различни инструментални групи. Характерна за Брамс ритмична изобретателност. Шеста вариация (виваче). Енергична властна решителна. Седма (грациозно) е нежна грациозна. Осма (песто нон тропо) напомня характерните Минюрни Брамсови скерца. Финал (анданте) започва сериозно и съдържано в шрайха. Звучността нараства — симфонизма влече. Една подчертана басова линия се широко разгръща издържайки върху себе си целия оркестър. Краят е сложен твърдо и с сигурност. Целия оркестър се връща към първата тема.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ. Сонатината за оркестър от Константин Илиев е написана през 1945 год. В нея втора прави опит да пренесе в оркестъра инструменталната музикална форма сонатина. Сонатината е тричастна пиеса за пиано или инструмент с съпровод на пиано при която темите са прости и близки до песента, а развитието няма сложност и дължината на големите форми. От трите части на композицията написана с теми близки до народната песен не изпълва коняретна програма, а са по-скоро музикални и поетични преживявания у композитора.

Първа част. АлLEGRO кон брио. Сонатна форма.

Сонатината започва с кратко развитие на първата тема която е характерна с трите енергични акорда, които служат като главен елемент на разработката. Следва втората тема която прозвучава напевно. Върху нея втора слага тежестта на идейното развитие на първата част.

Втора част. Андантино. Триделна песенна форма.

Първата форма е изпята от обоите. Тя получава своето развитие и меката звучност на шрайха и дървените инструменти. Втората тема се подема от струнната група и се развива в целия оркестър. Нейното изложение ни поднася кулминационната точка на цялата част. Следва първата тема след която частта завършва с една кода в дървената група и характерно ритмични пицикати в шрайха.

Трета част. Молто виваче. Рондо форма.

Частта започва с въведение от челите и виолите до флейтата, което с грацията въвежда в първата тема. Тя е

жива увличаща и енергична и преминава през различните групи и инструменти. От нея се влиза в втората, тема която се излага от запущени тромпета и корни. Тя прозвучава отначало като марш и после се развива в оркестъра. Началото на часта отново се повтаря и след нова разработка ни свързва с третата тема. Тя носи епичен характер и е характерна за цялата част. Първата тема се повтаря отново, след което една кода в тромбона и корни пълна с напрежение и бодрост завършва композицията.

РИХАРД ВАГНЕР. (1813 — 1882).

Рихард Вагнер е роден в Лайпциг в 1813 год. От рано той се увлича по музика, поезия и пише драми. Но след усърдна работа по пиано, хармония и контра пункт, той започва да композира отначало сонати и песни и една симфония, заради която публиката жестоко го осмива. От 1833 до 1840 год. Вагнер странствува като театрален капелмайстор. През това време възниква първата му по значителна опера в тогавашен стил „Риенци“, а след едно страхотно триседмично пътуване от Рига до Франция той написва баладната опера „Хвърчащия холандец“. Разочарован от своите съвременници - френски композитори Вагнер напуска Франция и се настанява в Дрезден. Там неговите „Риенци“ и „Хвърчащия холандец“ намират радушен прием. В Дрезден, тепърва се раждат и оперите му „Танхойзер“ и „Лоенгрин“ както и бурните му социал-политически идеи напр. недоволството му от лихварството и паричната система. Поради буйния му, неспокоен и дързостен дух той през революцията на 1849 год. трябва да бяга от Дрезден. С помоща на Лист, през Ваймар той се отзовава в Швейцария. През двадесет годишното изгнаничество той пише книгите си „Изкуството и революцията“, „Художествената творба на бъдещето“, „Опера и драма“, „Съобщение към моите приятели“ и др. През това време той замисля трилогията „Пръстена на Нибелунга“ и свършва музикелната драма „Тристан и Изолда“. След ново неоретничество в Германия, той написва музикалната драма „Нюренбергските майстори певци“ и подготвя написване на „Рейнско злато“. Рихард Вагнер е автор още на операта „Валкюри“, „Зигфрид“, „Залез на боговете“ и с „Парсифал“ завършва земния си живот през 1882 год. в Венеция.

Рихард Вагнер е всъщност компонист и поет. Той е роден артист и то романтик. Но неговата лична стихия е не само в художествено творчество, а в неговите философски,

музикално - естетически социологически и политически съчинения. Той не само създава и завършва едно изкуство и един мироглед, но и смогва практически да го осъществи и обществено да го наложи. Увертюрата към музикалната драма „Нюренбергските майстори певци“ е тържественото въведение към една дълбока човешка драма. Към една гореща борба и състезание между майсторите занаятчии и певци от Нюренберг, които се мъчат да спечелят не само лавровия венец на победата за хубавата песен но и любовта на любимата жена. Увертюрата „Майстори певци“ е концертен номер на всички големи симфонични оркестри по цял свят.

v
nb

33(3)

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Титул. III Бунд-вотер
с Сим. Хендман

21. VIII 1950г.

22. X 1950г.

III

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950 — 1951

ПРОГРАМА

МИХАИЛ ИВАНОВИЧ ГЛИНКА (1804—1857)

УВЕРТЮРА — „Руслан и Людмила“

ЙОЗЕФ ХАЙДН (1732—1809)

СИМФОНΙΑ № 104 — (Лондонска симфония)

Адажио

Анданте

Менуето — АлLEGRO

АлLEGRO — Спиритиозо

ПАУЗА

СЕРГЕЙ ПРОКОФИЕВ

„Петя и вълкът“

Рецитира АЛЕКСИ МИЛКОВСКИ — първи бас

на Народната опера

В. А. МОЦАРТ (1756—1791)

„Една малка нощна музика“

СТАНИСЛАВ МОНЮШКО (1819—1872)

„Мазурка“ из операта „Тайнствения замък“

гост-диригент — проф. САША ПОПОВ

главен диригент на Софийската филхармония

заслужил артист на Н. Р. Б., лауреат на Димитровската награда

Проф. САША ПОПОВ — гл. диригент на Соф. Държ. филхармония, засл. артист Лауреат на Димитровска награда.

Професор Саша Попов е роден в гр. Русе през 1899 г. Малкият Саша отрано проявява своите музикални способности. Открил таланта на детето си, бащата Димитър Попов през 1903 год. му дава първите уроци по цигулка. През 1906 год. Саша придружен от майка си предприема концертна обиколка из България. След завръщането си в столицата той става ученик на пребиваващия в страната чешки цигулар Швертнер при кагото учи приблизително три години. В 1908 год. с степендия от Нар. Събрание той заминава в Виена гдето става ученик на известния педагог проф. Карл Прил. При проф. Прил Саша Попов основно изучава прочутата цигулкова метода на цигулара — виртуоз Йоахим. През м. юни на 1910 год. 11 год. Саша концертира в гр. Загреб. При заминаването си за Загреб случайността го среща с световно известният цигулков педагог проф. Отокар Шевичк, който му предлага да стане негов частен ученик. От Загреб Саша Попов заминава за София и предприема концертна обиколка из Родината си а след това и обиколка из Европ. Турция. През 1919 год. Саша Попов успешно полага изпита си по цигулка в академията и се завръща в България. През 1925 г. Саша Попов предприема голяма концертна обиколка из Скандинавските страни и получава световно признание. От видни европейски критици той бива класиран четвърти по ред цигулар в света. Все по това време известната концертна дирекция „Хиполит — Бьом“ го ангажира за 243 концерта из Германия, Полша, Австрия, Чехия, Унгария, Хърватско, Швейцария и Италия. Тази концертна обиколка стабилно утвърждава и прославя името на цигулара виртуоз Саша Попов а с това и на Родината му. Завърнал се четири години по-късно в отечеството си, Саша Попов получава професорска катедра по цигулка в Държ. музик. академия като едновременно с това поема и ръководството на А. С. О. Посветил се всецяло на диригентското изкуство през 1936 год. Саша Попов създава големия военен симфоничен оркестър. С него той предприема редица обиколки из страната и в чужбина пропагандирайки българската музикална култура насаждайки в най отдалечените краища на страната ни музикална култура. През 1945 год. Народната власт възложи на проф. Саша Попов организирането и ръководството на Варненския симф. оркестър а по късно го постави на поста главен диригент на Соф. Държ. Филхармония, който пост заема и сега. Проф. Саша Попов продирижирава много концерти с най известните

симфонични оркестри в Румъния, Югославия, Унгария, Чехо-словакия и Полша. Народната власт за тази му огромна музикална и диригентска дейност у нас и в чужбина го удостои с званието засл. артист и му присъди Димитровска награда.

В юлската книжка на сп. „Советская музыка“ Ф. Калошин правейки преглед на музикалните тържества на „Празка пролет“ през 1949 год. сочи големият успех на проф. Саша Попов където дирижира оркестъра на Словацката филхармония, изтъквайки необикновенните музикантски и диригентски качества на проф. Саша Попов.

Проф. Саша Попов е скъп гост на Русенския Държавен симфоничен оркестър. Той е нашата национална гордост.

МИХАИЛ ИВАНОВИЧ ГЛИНКА. (1804—1857)

Михаил Иванович Глинка е роден в 1804 год. в имение край гр. Смоленск и починал в 1850 год. в Берлин. Той произхожда от имотен дворянски род. Учил пиано при именитият Ирландски пианист Филд, изучава по късно цигулка, теория на музиката и пение. Добил голямо музикално образование той издирва и използва огромното богатство на руската народна и църковна музика, върху която чрез своето художествено творчество изгражда руския национален и музикален стил. Глинка не е само исторически признат музикален творец но и руски национален културен вожд.

Той е автор на оперите „Иван Сусанин“ и „Руслан и Людмила“ фантазията „Камаринская“ увертюри, „Арагонска хота“ и „Лятна нощ в Мадрид“ за оркестър, струнен квартет, клавирен секстет, много клавирни пиеси, солови и ансамблови песни, романси, хорови композиции в сола и с клавир и оркестров съпровод. 1842 год. за пръв път се изнася операта му „Руслан и Людмила“ написана върху сюжет от Пушкин. В тази опера Глинка образцово е оползотворил руската народна приказка в чисто руски музикално драматичен стил а същевременно е изтъкнал едно високо и музикално и техническо творческо умение. Сам Глинка много е ценял тази своя творба и вярвал че тя ще бъде достойно оценена след 100 години.

ИОЗЕФ ХАЙДН е роден в 1732 год. в долна Австрия в дома на селски майстор колар, който завършва трудовия си ден с музика в кръга на многочленното си семейство. Там от малък Иозеф Хайдн е пял заедно с своя баща, братя и сестри. След това той става църковен хорист в близкото се-

лице където бива бързо оценен и бива настанен като стипендиант в музикалното училище на Виенската катедрала Св. Стефан. Проявявайки се в Залцбург като хорова композитор той привличал вниманието на публиката но трябва да работи за да се прехранва и продължи музикалното си образование. През това време Хайдн свири по локали, дава уроци и аккомпанира, и същевременно учи при италианския оперен композитор и вокален педагог Порпора, проучва композициите на Бах и теоретическите трудове на Фуке. Но покрай това все повече се отдава на творчество. След една комична опера писана по поръка Хайдн в 1755 год. завършва първия си струнен квартет, и от това време започва и неговия творчески живот. В всекидневна работа с хор, камерни състави и оркестър, Хайдн зрее като композитор и предимно като композитор на симфонии и струнни квартети. Славата му бързо расте прониква до Виена носи се в Париж посещава Лондон и името и творчеството му блескаво се налагат. Хайдн съхранява до края на живота си дълбочината на своята селска природа благодарение на която с труд и упорито постоянство той залепнява света с своето огромно и разнообразно творчество. Той в действителност преживява много неволи и огорчения в своя живот, но с простодушие и оптимизъм превъзмогава всичко като страни от всякаква лична страст и от всякакъв личен трагизъм. А за мотивите на своето творчество сам композитора изповядва: „Често когато се борех с пречки, с неволи, когато силите на духа и тялото ми отпаднаха и ми ставаше трудно да изтрая по избрания път, някакво потайно чувство ми шепнеше. „Тук на земята има малко радостни и доволни. Мъка и грижа дебнат от всякъде, може би твоето творчество ще покажат покой и отмора за огрижените и отрудените“. Хайдн е типичен инструментален композитор. Той не създава но пръв утвърждава класичната соната главно в вид на струнен квартет и оркестрова симфония. Музиката на Хайдн е такава какъвто е бил и той самият. Добродушна, сърдечна, весела, приветлива и наивна. Изкуството на Хайдн е народно е то в най широкия смисъл на тази дума. Неговата музика се ражда и изгражда върху почвата на немско австрийската народна песен наситена с много славянски мотиви. Тя е народна още и поради факта че е по произход изкуство за народни музикални среди.

СЕРГЕЙ ПРОКОФИЕВ

Силната си наклонност към музиката големият съветски композитор Сергей Прокофиев проявява от най ранно детство. Учи пиано пот от годишна възраст а на 10 години за-

почва да се занимава с теория на музиката. През 1904 год той постъпва в Петербургската консерватория като ученик на Римски Корсаков и Анатолий Лядов. Още в консерваторията Прокофиев създава голям брой творби в които личи дароваността и творческата индивидуалност на младия композитор. Темпераментната музика на Прокофиев с нейните характерни особености — лирика, шеговитост и богата възвучност в скоро време му донасят известност. По важни творби от този период на неговото творчество са: „Скитска сюита“, два концерта за пиано и оркестър, много пиеси за пиано и др. След завършването на консерваторията Прокофиев предприема голяма концертна обиколка в чужбина. Посещава западна Европа и Америка където печели големи успехи като пианист и композитор. Същевременно той създава голям брой произведения които получават световно признание. След завръщането на Прокофиев в СССР в новото му творчество наредено от духът на нашата съвременност се чувства личат на неговата творческа зрялост. В 30-те години на нашия век Прокофиев се насочва към разработка на значителни и големи теми към народно национални образи. Неговите кантати „Ал. Невски“, „Здравица“ операта му „Война и мир“ съдържат нови за Прокофиев реалистични черти; Прекрасни резултати Прокофиев постига в своите два балета „Ромео и Жулиета“ и „Золушка“ които се играят с голям успех на сцените на най-големите съветски театри.

Известно и много изпълнявано в цял свят е прекрасното произведение на Прокофиев „Петя и вълкът“ — симфонична приказка за деца гдето разказа на солиста четей е придружен с живи и интересни музикални илюстрации от симфоноркестър. Всяко действащо лице в тази приказка има свой инструментален образ: птичката — флейта; патицата — обой, котката — кларнет, стаката и ниския регистър, дядото — фагот, вълкът — акорди от три корни, Петя — струнен кватет, изстрелите на ловците — тимпани и голям барабан.

ВОЛФГАНГ АМАДЕУС МОЦАРТ (1756—1791)

Този изключителен музикален гения е роден в Залцбург през 1756 год. Под непосредствените грижи на своя баща — известен диригент цигулар, педагог и композитор, Леополд Моцарт той бива възпитаван и музикално обучаван с една родителска ревност и музикално себеотрицание безпримерни и показни в историята на музиката. На шест годишна възраст Моцарт придружен от своя баща концертира в Мюнхен и Виена. От седмата до десетата си годишна възраст той посещава Брюксел и Париж където печата първи сонати за

цигулка, а после отива в Лондон, Амстердам и Цюрих. На 12 годишна възраст Моцарт пише първата си опера и дирижира. Между 13 годишна възраст той вече на няколко пъти пътува из Италия където получава блестящи отличия от Академии и други институти. Творчеството на Моцарт е огромно по количество разнообразие и стойност. Той е автор на над 40 симфонии много сюити и други подобни композиции за оркестър. Седем концерта за цигулка, 28 за пиано и много други за флейта и арфа, за кларнет и фагот, за корни, за две и три пиана и др. десетки камерни композиции за струни и състави, соната за цигулка, фантазии вариации, голям брой песни, концертни арии, вокални дуети, терцети и др. над 20 опери, както и на 15 месеи и много други църковни музикални творби, както и пречутият Моцартов Реквием. Моцарт е универсален композит. В своето творчество той обхваща почти всички композиционни форми, видове и стилове. Цялото му творчество е изблик на едно вътрешно съзерцание на един жив подвижен и ненаситен дух. А същността на неговата музика е плод на музикалното му въображение и човашкото добросърдечие на един музикален гений който няма равен в цялата история музиката. И когато слушаме музиката на Моцарт ние не на дивим и не знаем за какво да се очуваме. На мелодичността или на техниката на кристалната чистота или на богатата изобретателност. Цялото му творчество е заляно с светлина и човечност. Затова изтръпналият слушател неволно ще трябва да възклицева и да повтаря: „Вечна слънчева светлина извира в тази музика и името и е Моцарт!“

СТАНИСЛАВ МОНЮШКО (1819—1872)

Голямото значение на Монюшко за полската музика се изразява в две посоки. Като песенен автор и като оперен композитор. Излизането от печат през 1938 год. на първите три песни от Монюшко е от епохално значение за историята на полската музика, В тях прозира голямото лирическо дарование на първия полски майстор на художествената песен. Като истинска лирическа натура Монюшко слага центъра на тежестта в своите песни в мелодията но соловия глас Тази мелодия е плавна и се лее естествено. Тя е жизнена интензивна и е винаги добре орчертан рисунък. Хармонията при песните на Монюшко няма онова многообразие каквото намираме при песните на Шуберт. В избора на текстовете на своите песни Монюшенко е предпрочитал романтиците — поети. Също като великия песнотворец Шуберт, и той е показал в това отношение култивиран вкус

към истински художественото. Голяма част от текстовете си Монюшко е написал върху текстове от Мицкевич. Истински голямото и трайно значение на Монюшко се определя от неговото оперно дяло. В историята на полската опера той е най голямото и най изтъкнатото име. Като композитор на народни опери той до днес още от нищо и от никого не е засенен. И до днес не се е явил полски музикален творец равен на Монюшко, който чрез оперно творчество да изрази същността на народната полска култура.

34/4

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Трети път изидва благодар
с Сим. Хембише

2. XI 1950г.

IV
РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950 — 1951

ПРОГРАМА

ПЕТЪР ИЛИЧ ЧАЙКОВСКИ (1840—1893)

СЕРЕНАДА ЗА СТРУНЕН ОРКЕСТЪР (тв. 48)

- I. Пиеса в форма на соната-а
- II. Валс
- III. Елегия
- IV. Финал — руска тема

СЮИТА ИЗ БАЛЕТА „ЛЕШНИКОТРОШАЧКА“ (тв. 71а)

I. МИНИАТЮРНА УВЕРТЮРА

II. ХАРАКТЕРНИ ТАНЦИ

- а) Марш
- б) Танц на карамелената фея
- в) Руски танц — „Трепак“
- г) Арабски танц
- д) Китайски танц
- е) Танц на мирлитоните

III. ВАЛС НА ЦВЕТЯТА

П А У З А

СИМФОНИЯ № IV — (фа миньор) (тв. 36)

- Анданте sostenuto-Модерато кон анима
Андантино ин модо ди канцона
Алегро — Пицикато остинато
Финал — Алегро кон-фуоко

гост-диригент — **РУСЛАН РАЙЧЕВ**

първи диригент на Музикалния театър—София

концертмайстор **ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ**

Новият гост диригент на Русенския Държавен симфоничен оркестър е младия но извънредно талантлив пръв диригент на Държавния музикален театър в София — РУСЛАН РАЙЧЕВ. Руслан Райчев е роден през 1919 год. в гр. Милано — Италия. Още от малък той постъпва в Миланската консерватория където учи пиано. След завършването си в България той продължава да учи пиано при големия наш педагог проф. Андрей Стоянов. След завършване на гимназията той се записва студент по пиано в Соф. Държ. университет но същевременно с най голяма любов той учи теория на музиката и диригентство. По късно той заминава в Виена където постъпва в прочутата в цял свят Виенска Държавна музикална академия където учи пиано при проф. Емил фон Зауер (единствения тогава още жив ученик на великия Франц Лист) диригентство при Райхвайн и майсторски клас по диригентство при проф. Д-р Карл Бюм. Завършвайки с пълно отличие Виенската академия той същевременно завършва в Виена и правните си науки. През 1942 год. веднага след завършване на академията той е назначен за първи корепетитор в Щатсопер — Виена а по късно за диригент в операта в Конигсберг. След завършването си в България през 1945 год. той е вече диригент в Соф. Нар. Опера където през 1946 год. бива командирован за пръв диригент на Държавния симфоничен оркестър — Варна. Псд неговото художествено и музикално ръководство Държавния симфоничен оркестър в Варна бързо се издига и се нарежда на видно място между симфоничните оркестри в страната. Там ведно с своят прославен баща, Народният артист Петър Райчев взема участие в основаването на Народната опера в гр. Варна. От 1949 год. до днес той заема поста първи диригент на Държавния музикален театър — София. В своя огромен диригентски репертоар той има и е дирижирал над 90 симфонични творби, 15 опери и много по-малки и по-големи музикални пиеси и инструментални концерти.

Диригента Руслан Райчев се явява пред русенската публика на четвърти редовен концерт на Русенския Държавен симфоничен оркестър, с една чисто стилова програма с творби на най-големия руски симфоник — класик Петър Илич Чайковски в връзка с чествването на сто и десет години от раждането на великия славянски композитор.

П. И. ЧАЙКОВСКИ (1840—1893 г.)

Чествването по цял свят сто десет години от раждането на великия руски композитор Петър Илич Чайковски се съвпада с широко разгърнатата се борба на наредите от

цял свят за защита на човека и мира. В тази борба за защита на човека, за защита на радостта, културата и труда на милионите обикновени хора в защита на светлото бъдеще на нашите деца високо да издигнем като знаме историческите думи на Чайковски: „Аз непоколебимо вярвам в светлото бъдеще на човека и тая моя справедлива вяра в бъдещето ме прави да се чувствавам горд и щастлив“.

Огромното и разнообразно таорчество на гениалния руски композитор П. И. Чайковски се ползува с голяма популярност и любов всред народите от всички страни в света. Голямото влияние и въздействие на музиката на Чайковски лежи преди всичко в нейния дълбок демократизъм, човечност и простота. Чайковски говори всякога на прост и разбран език — даже и тогава ко ато предава и най сложни и дълбоки мнсли. Музиката му докосва и вълнува не само ограничени кръг на познавача и ценителя но тя винаги е търсела и е стигала сърцата на народа.

Чайковски всякога разказва, вълнувайки се увлечено дори когато става дума и за „малки“, интимни и непретенциозни теми и сюжети. По често той се обръща към дълбоки философско значими теми черпейки сили или от заобикалящата го действителност (симфонии, инструментални концерти и пиеси) или от най великите произведения на човешката култура предимно трагична — произведенията на Данте (Франческа де Римини) Байрон (Манфред), Шекспир (Ромео и Жулиета.) Буря, Хамлет) Пушкин (Евгени Онегин, Дама Пика, Мазепа. Носител на основния музикален образ музиката на Чайковски винаги е мелодията — ясна изразителна, запомняща се. Нейните най-главни черти са обусловени реалистическите и последователни демократични стремежи на композитора. Градската песен — романс, лириката на селския фолклор у Чайковски са творчески преработени и претопени в един органически стил предаващ на произведението му особена вълнуваща и задущевна изразителност. Подобно на своя предшественик Глинка, и на съвременниците си Мусоргски и Римски Корсаков той става с творчеството си изразител на най-добрите стремежи и мечти на широките и при това най-прогресивни членове на руското общество от това време. За това убедително ни говорят и тематиката на неговите програмни (симфониите, увертюрите) или сюжетни (опери, балети, романси) произведения и тяхното съдържание. Неговата музика е крепко свързана с народните песни и танци и демократическите и прогресивни идеи на руския народ по времето когато живее композитора.

С този непрекъснат стремеж към по радостен и по съ-

държателен живот се обяснява успоредицата на трагични и скръбни страни от творчеството на Чайковски с ярко оптимистичните жизнени утвърждаващи се изпълнени сякаш с ослепителна слънчева светлина, теми на воля за живот, на радост от живота. Музикално-историческото значение на Чайковски е изключително и голямо. Той влиза в историята на музиката като убеден последовател на реалистическото направление в изкуството, на самото му творчество е изпълнено с този стремеж, към правдиво и вярно въплъщаване на човешките идеи, преживяване, образи и епохи.

Балетна сюита „Лешникотрошачка“ написана през 1891 год. има за сюжет една приказка. Чайковски възпроизвежда своеобразния мир на куклите, фантастиката на играчките с характерните в романтичното изкуство прояви интриги от измислици и обикновени неща, вълшебна поетичност и скептична ирония. Накрая този балет съдържа блестяща серия от най-разнообразни по характера си танци в които се проявява необикновенната творческа изобретателност на Чайковски и неговото умение да предава различно изразно оцветяване и на най-общо употребимите танцувални форми.

Четвърта симфония в „Фа“ миньор е била завършена през 1877 год. в Италия и месец и половина след завършването ѝ е била изпълнена за пръв път в Москва във отсъствието на автора. „В тази симфония няма нито един ред който да не съм почувствувал и да не е отглас от искрените трапети на душата ми“ — казва Чайковски за своята четвърта симфония.

Първа част. След малко съмнение и колебание от живота настъпва радостта. Всичко мрачно и нерадостно в живота е забравено. Колко дивно далеч звучи първата тема алетро. Мечтите и радостта завладяват душата напълно. Ражда се щастието. Надеждата за нов и прекрасен живот.

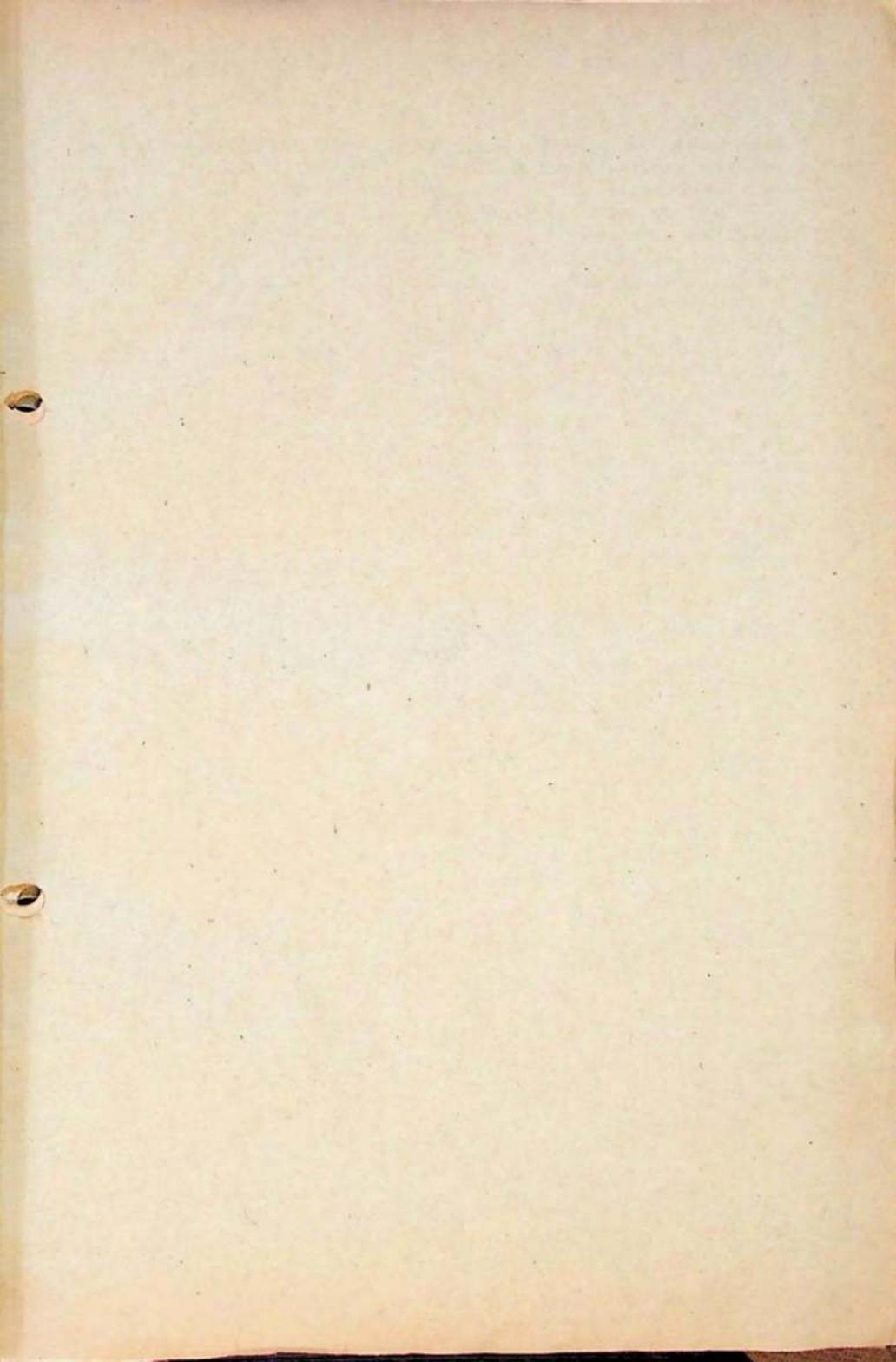
Втора част. Меланхолия е налегнала твореца. Изникват спомени и бурни преживелици. Трепти спомена за младостта и ни кара да скърбим за миналото. Всичко това е някъде далечно и тъжно. Някак сладко е да се погопиш в спомени за миналото.

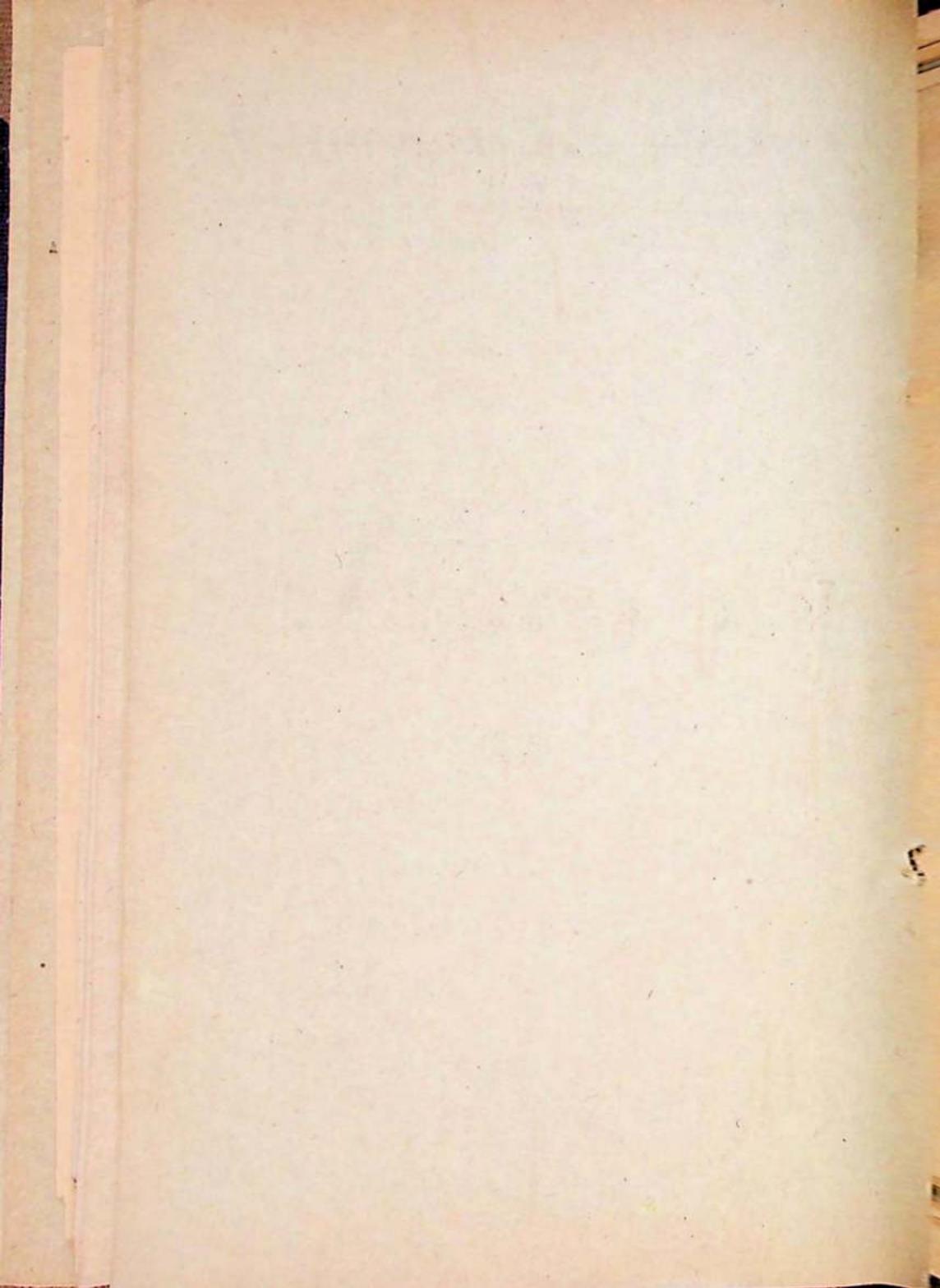
Трета част. Тя не изразява едно определено усещане. Най-напред ние чувствуваме един въображаем свят и живеем сред чудни видения и странни картини. Сред тях изведнъж изникват картини на пийнали селяни и улична песен. След това някъде далеч минава военна процесия. Това са съвсем несвързани образи, които се появяват в главата ни когато

заспиваме. Те нямаг нищо общо с действителността. Те са странни, диви и несвързани. И ето след това веднага се явява и четвъртата част. В нея композитора казва. Ако не намериш мотиви за радост, погледни другите и иди сред народа. Виж как той умее да се весели отдавайки се напълно на радостно чувство. Едва си успял да забравиш себе си и да се увлечеш взрелището на чуждите радости, неумолимата съдба се явява пак и ти напомня за себе си. Но другите даже не са се обърнали, не са и забелязали, че ти си самотен и печален. О, как са весели те! Колко са щастливи, защото у тях всички чувства са непосредствени и прости. Упрекни себе си и не казвай, че всичко на света е тъжно. Има прости но силни радости. Весели се с чуждото веселие. Да се живее все пак може . . .

Всичко това с средствата на музиката и с своята лична изповед го е казал сам Чайковски за своята четвърта симфония искайки да предизвика най-жив отзвук у слушателите за да почувствуват и те силата и обаянието на тази свършенна музикална творба.

11/11/11
35(5)

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Г-цаг. III бунт-водар
е Сел. Хеминг.

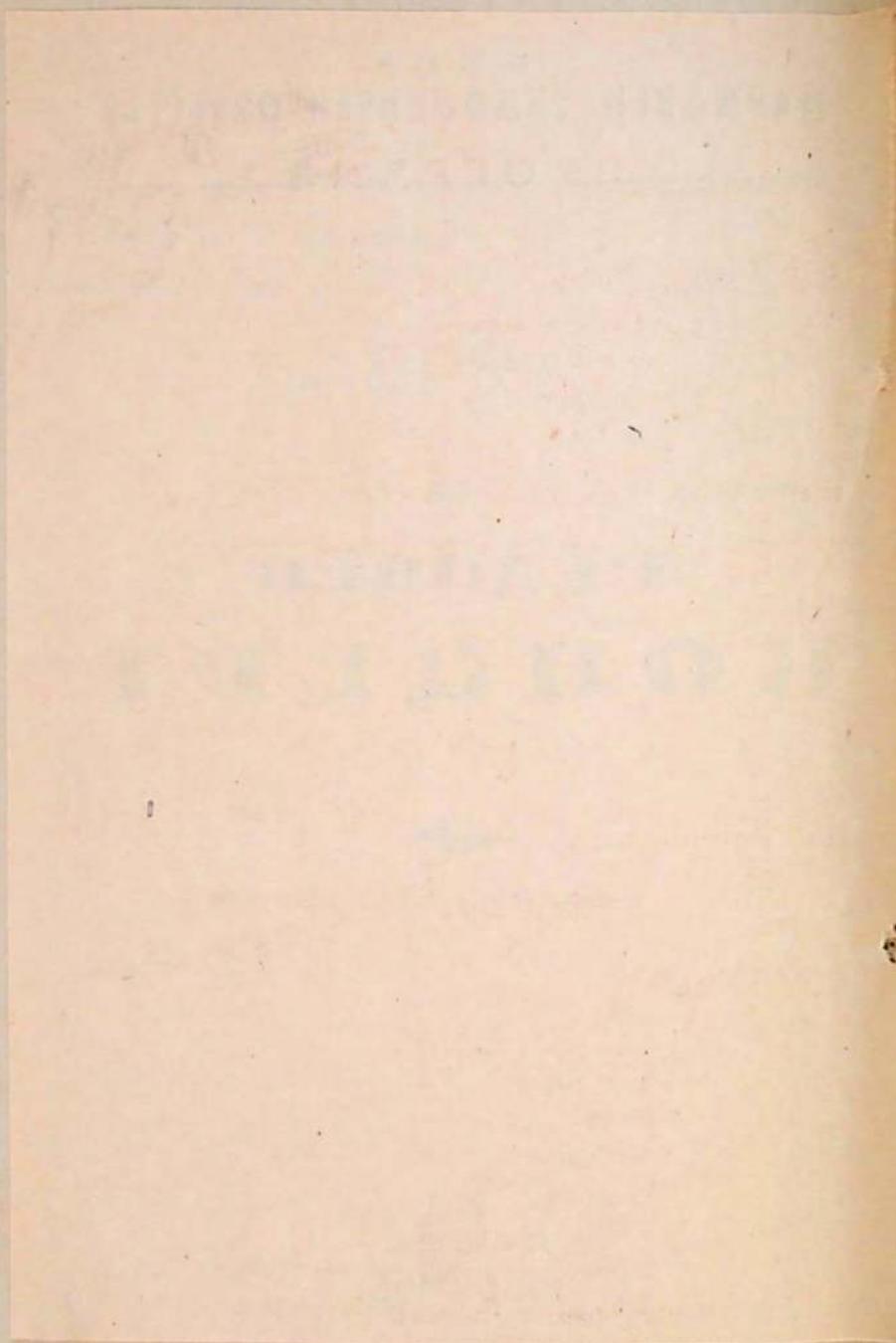
23. XI 1950 г.

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950 — 1951

ПРОГРАМА

ВАЙНБЕРГ — СИМФОНИЕТА

Бодро и решително
Бавно и певуче
Оживено
Бързо и радостно

Н. РАКОВ — КОНЦЕРТ ЗА ЦИГУЛКА И ОРКЕСТЪР

солист: Проф. ПЕТЪР ХРИСТОСКОВ
Allegro
Andante
Allegro molto vivace

П А У З А

АЛ ГЛАЗУНОВ (1865—1936)

СИМФОНИЧНА ПОЕМА „Стенка Разин“

П. ВЛАДИГЕРОВ

БЪЛГАРСКА СЮИТА

Като марш
Песен
Хороводна
Ръченица

Диригент: КОНСТАНТИН ИЛИЕВ
концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

Проф. ПЕТЪР ХРИСТОСКОВ

Гост солист на днешния концерт на Русенския Държавен симфоничен оркестър е един от нашите първи виолини виртуози — проф. Петър Христосков.

Той е роден през 1917 год. Завършил е Държавната музикална академия в класа по цигулка на проф. Саша Попов. По-късно той заминава за Германия (в Берлин) където специализира в майсторския клас при проф. Хавеман. Тук Петър Христосков завършва и класа по камерна музика при проф. Ханс Малки. При завършването на музикалното си образование в Берлин той предприема едно голямо концертно турне и посещава почти всички по големи европейски градове, където е имал много голям успех. С завръщането си в България той участва като солист в Ссф Държ. Филхармония, А. С. О., и държавните симфонични оркестри в страната, като е изпълнявал концертите на Бах, Бетовен, Чайковски, Брамс, Глазунов, Раков, поемата на Шосон и др.

Днес Петър Христосков е професор в Държавната музикална академия. Същевременно той застъпва цигулковата партия в Академическия квартет, където работи за популяризиране на камерната музика у нас. Петър Христосков активно участва в нашия музикален живот, като изнася самостоятелни концерти в София и провинцията, които винаги са посрещнати от публиката с голям интерес и са минавали с отличен успех. Изкуството на Петър Христосков е изискано, стилно и художествено. Петър Христосков е един от малкото наши цигулари, които притежават красив, пътен, топъл и закръглен тон. Неговата интерпретация е вдъхновена увличаща — и винаги сочеща артистичен змах и богата духовност.

ВАЙНБЕРГ

Вайнберг е един от най-даровитите днешни млади съветски композитори. Той е роден през 1919 год. Музикалното си образование той е получил в Варшавската консерватория под значителното влияние на съвременната западно-европейска музика. Обаче с отиването си в С. С. С. Р. и при помощта на Съветските композитори той бързо се освобождава от това вредно за неговото творчество влияние и поема пътя към едно здраво и съдържателно творчество. Това последното, му дава възможност бързо да израстне в новата среда и скоро да се нареди между видните днешни съветски композитори.

Вайнберг работи много и твърде продуктивно. Голяма част от неговите произведения са написани в духът на еврей-

ските национални песни. Много известен в С. С. С. Р. е неговия прекрасен концертен валс създаден в духът на Руската класическа музикална традиция. Музикалната критика в С. С. С. Р. единодушно признава големия и самобитен талит на Вайнберг и винаги е изтъквала блестящите достойнства на неговото творчество

В новата творба на Вайнберг „Симфонията“ са съсредоточени всички елементи характерни за творческия профил на автора. Симфонията на Вайнберг се налага на слушателя преди всичко с своя виртуозен блясък, лекота и бравурност, майсторската си оркестровка и с високо художествената разработка на легналите в нейната основа еврейски народни мотиви.

НИКОЛАЙ РАКОВ

Концерта за цигулка и оркестър от Николай Раков е завършен през 1944 год и е посветен на големия съветски цигулар виртуоз Давид Ойстрах. Първото му изпълнение се е състояло през ноември същата година в Ленинград. Концерта за цигулка и оркестър е първата творба на Н. Раков от този вид. До тогава той е бил познат като автор на камерна, симфонична и естрадно-танцова музика. В новата си творба Раков проявява забележително майсторско овладяване формата на инструменталния концерт. Това произведение задоволява както слушателите от широките народни маси, така и музикантите специалисти, защото музикалният език на концерта е ясен и точен и никъде не преминава извън границите на достъпността. В него е показано също така че автора същевременно познава средствата на съвременната композиционна техника. В цигулковия концерт на Н. Раков е великолепно съчетано професионалното майсторство и лекото и достъпно излагане на музикалната мисъл. Общият тон на целия концерт е топъл и лиричен. Музиката е наситена с много настроение, живост и колоритност но най-голямото му качество е разнообразието и богатството на майсторската разработка и оркестрация. Мелодията е доминиращ елемент в цялото произведение. Соловата партия изобилствува с ефектни пасажии благодарни за изпълнителя, което показва, че композитора много добре разбира разликата между „техническите неудобства“ и „виртуозните трудности“. В соловата партия Раков е използвал така наречената „класическа цигулкова техника“ която е разнообразил и освежил с интересни хармонични и интонационни образувания. Ролята на оркестъра не е само съпроводна а почти равнозначна на

11.11.11

соловата. Оркестъра е разгънат симфонично. Концертът е написан в разговорен стил като соловия инструмент води диалозите с целия оркестър или с отделни инструменти. Първата част на концерта е най издържана както по съдържание така и по постройка. Основните теми са изложени и разработени с майсторство. От цялата част се излъчва непосредствена топлина и изразителност. Тук музикалният език на Н. Раков придобива осезаема реалистичност и жизнена наситеност. Втората част е красива и в техническо отношение съвършена музика. Третата част може да бъде причислена към декоративно концертната музика където значително, а понякога и главна роля играе чисто инструменталния блясък. Леките брилянтни пасажки, подчертаната колоритност предават шеговит жизнерадостен характер на тази музика. За своят концерт за цигулка и оркестър композитора Н. Раков е удостоен с най високо отличие в С. С. С. Р. — Сталинската награда.

АЛЕКСАНДЪР ГЛАЗУНОВ (1865—1936)

Александър Глазунов е роден в 1865 год. в Петербург и е починал в Франция през 1936 год. Той е духовен потомък и ученик на Римски Корсаков. Още гимназист той в една и половина година свършва цялата композиционна теория и пише симфонии, по късно става професор и директор на Петербургската консерватория. Творчеството му бързо нараства с голям брой симфонии, симфонични поеми, увертюри, сюити и др. за оркестър, концерти за пиано и цигулка, струнни и духови камерни творби, балетна и вокална музика. В цялото творчество на Ал. Глазунов личи най високо майсторство и вътрешна изработка и композиционна форма но не толкова до първичен усет за теми и багри. Неговите произведения блестят с своята зрялост и съвършенство на стила. Това последното може и ще стане добър образец и стремеж на новите поколения композитори

ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

Името на Панчо Владигеров е тясно свързано с развоя на българската художествена музика. Родоначалник на българския симфонизъм, той отрази чрез музикалното си творчество предимно българската народна песен и народни танци. Това е една извънредно голяма заслуга на Панчо Владигеров към нашето народно музикално творчество. Както „Мазурката“ от Шопен, „Полката“ от Сметана, така и българското хоро в различните му варианти намери в компози-

ците на Панчо Владигеров своето майсторско и художествено превъзпощение. Показвайки особеностите на това народно творчество и популяризирайки го пред европейското музикално общество той изпълни дългът си не само като композитор но и като добър българин. Владигеров е композитор от голям стил. Неговото плътно музикално писмо се налага със своята лирика и мисъл. Отличен познавач на инструментите и на човешкия глас, той работи с еднаква лекота в всички музикални форми. Неговото творчество отдавна е получило признание и известност и извън границите на България. В сп. „Советско изкуство“ музикалният критик Городински след като прави задълбочен анализ на композиционното творчество на Владигеров приключва със следните думи: „Ние можем да се радваме, че българската музика разполага с такъв художник като Панчо Владигеров, композитор с огромно дарование и блестящо майсторство“. А във връзка с гостуването и концертите на Панчо Владигеров в Москва, съветския музикален критик Мартинов пише: „Панчо Владигеров, големият български композитор на днешна България е много известен и далеч зад пределите на своето Отечество. Лична среща с него само потвърждава наложеното вече мнение за високия уroveň на неговото майсторство и оригинално творчество, тясно свързано с народната българска песен. Тази близост с живите източници на народното творчество е спомогнала на композитора да разработи своят собствен творчески стил и да преодолее влиянието на модернистите. Това именно го прави голям и непостижим.

К. Н. И. К.

ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

36(6)

Титл. III Южн. вогон
с Сил. Кошман

7. XII 1950 г.

10. XII 1950 г.

VI

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950 — 1951

ПРОГРАМА

И. С. БАХ (1685—1750)

СЮИТА ЗА ФЛЕЙТА И ОРКЕСТЪР (си миньор)

- 1) Увертюра
- 2) Рондо
- 3) Сарабанда
- 4) Бурé
- 5) Полонеза
- 6) Менует
- 7) Бадинерия

И. И. КВАНЦ (1697—1773)

КОНЦЕРТ ЗА ФЛЕЙТА И ОРКЕСТЪР (сол мажор)

Allegro
Adagio
Allegro vivace

гост силист: БОРИС СТОЯНОВ

П А У З А

К. ИЛИЕВ

ПЪРВА СИМФОНИЯ (фа мажор)

(за пръв път)

Allegro con moto
Adagio un poco rubato
Allegro marcato

АЛ. БОРОДИН (1833—1887)

„Половецки танци“ из операта „Княз Игор“

Диригент: ДОБРИН ПЕТКОВ

концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

ДОБРИН ПЕТКОВ

на специалния диригентски клас при Соф. музикална академия, той се записва студент по диригентство, което завършва с отличен успех през 1950 год. През време на следването си той дирижира художествения колектив на милицията, а като оркестрант при Софийската филхармония заема длъжността стажант диригент при същата. През това време той е дирижирал няколко концерта на Софийската филхармония по-срещнати раеушно и одобрително от страна на публиката и музикалната критика. Първото появяване на диригента Добрин Петков пред русенската публика на днешния концерт на Русенския симфоничен оркестър ще бъде не само търсене контакт с русенската публика и оркестър а тя ще ни покаже същевременно искренното му желание и обещание да работи за издигането и утвърждаването на големите музикално-възпитателни и културни задачи на русенския държавен симфоничен оркестър.

Художественото и музикално изнасяне на шестия редовен концерт на Русенския държавен симфоничен оркестър е възложено на младия диригент Добрин Петков. Роден в Дрезден през 1923 год, той от малък учи цигулка при своя баща — цигулковия педагог Христо Петков. След няколко концерта в Столицата и провинцията където малкия цигулар показва блестящи музикални качества, на 13 годишна възраст той заминава за Лондон където постъпва в тамошната музикална консерватория за да учи цигулка и диригентство. Там той пре-стоява две години след което се завръща в България за да завърши гимназия а по късно и Соф. музикална академия. След откриването

БОРИС СТОЯНОВ
флейтист

Новият гост на Русенския симфоничен оркестър на VI-ия му редовен концерт е флейтиста-виртуоз Борис Стоянов.

Борис Стоянов е роден на 11 август 1914 г. в с. Врабча, Трънско. Произхожда от бедно семейство. Завършил е Държавната музикална академия — София със специалност флейта при професор Никола Стефанов, след което завършва с отличие държавната музикална консерватория в Прага при проф. Рудолф Черни, чийто асистент е бил през 1938/39 година. В Прага Борис Стоянов завършва и курса по ударни инструменти. Той е известен сред нашите музикални среди и с тази специалност.

Борис Стоянов е свирил в Академичния симфоничен оркестър, Военния симфоничен оркестър, и камерния радио-оркестър. Той е изнесъл редица концерти, повечето от които в чужбина. Борис Стоянов е единственият наш музикант-духач, който 12 години наред е бил солист-флейтист на едни от най-големите симфонични оркестри: Братиславския радио-оркестър, Дрезденската филхармония, Виенския радио-оркестър и прочутите виенски симфоници, дирижирани от световно известни диригенти, които високо го ценят.

Освен това във Виена той е уреждал редица български, славянски и специално руски симфонични и камерни концерти. Б. Стоянов е един от основателите и ръководителите на музикалната секция при Австро-советското дружество във Виена, като едновременно е уреждал и руския радио-час във Виена.

Понастоящем др. Борис Стоянов е началник на концертния отдел при Дирекцията на музикално творчество и изпълнителско изкуство при Комитета за наука, изкуство и култура

ЙОХАН СЕБАСТИЯН БАХ (1685—1750)

Йохан Себастиан Бах с право се счита за патриарх на съвременната музика. Корените на неговото творчество и мировъзрение се губят в средновековието а мощния му талант застава като крайъгълен камък между две епохи. На-

лага се на редица музикални творци от миналия век и е с огромно значение и до днес. Биографията на Бах твърде бедна от към външни събития е пълна с вътрешно съдържание и самостоятелна творческа мисъл. Неговото огромно и разнообразно музикално наследство и днес е предмет на не, постоянни проучвания. Бах е еднакво мощен и съдържателен както в вокалното така и в инструменталното звуко-творчество и е трудно да се определи в коя област е по ярко изразен. Той е написал редица вокални и инструментални творби, пиеси за орган и други в които блести ненадминатата сила на този голям талант. Сюитата в си миньор за флейта и оркестър е изградена върху седем части. Първо — увертюра, Рондо, Сарабанда, Бурé, Полонеза, Менует, Бадинерия.

И днес, 200 години от неговата смърт, когато по цял свят се свирят прекрасните творби на великия композитор ние усещаме неувехващата красота и сила на неговото богатство и съдържателно изкуство.

ЙОАХИМ ЙОХАН КВАНЦ (1697—1773)

Големият флейтист виртуоз и композитор Йсахим Йохан Кванц е роден в Хановер през 1697 год. След системно и дългогодишно изучаване на почти всички оркестрови инструменти той отива в Дрезден където постъпва оркестрант в прочутата на времето си Полска капела която по него време от Варшава била преместена в Дрезден. В това време той се посвещава в изучаването на флейтата на който инструмент служи до края на своя живот. След като учи във Виена музика по късно той отива в Неапол където учи контрапункт. Подтикван от постоянна любознателност и дълбок интерес към музиката той посещава Париж и Лондон след което се връща наново в Дрезден където бива назначен за флейтист на тогавашната Кралска капела. Но посещението му в Берлин определи целия му живот и творчество. Назначен за музикант при Берлинския дворец той същевременно е бил акомпанятор и компонист на Пруския крал Фридрих, когато Кванц потикнал да учи и да свири на флейта. Службата му на придворен музикант и новите условия за работа разгръщат творческите сили на композитора. От това време са неговите триста концерта и двеста други сола за флейта. Същевременно там той развива една плодотворна дейност на педагог и компонист издигайки и популяризирайки чрез твор-

чеството си инструмента флейта, там той създава и прочути ученици майстори на този инструмент. Освен творби за флейта, Кванц е писал и други инструментални и вокални творби които са се радвали на отличен успех. Неговите големи заслуги към музиката са че той след подробното изучаване на инструмента флейта е внесъл много подобрения в устройството на този инструмент. Неговата заслуга е поставянето на втората клапа на инструмента. На 12 юли 1773 год. Кванц умира в Потсдам. Концерта за флейта и оркестър в сол мажор е любим концертен номер на най-големите флейтисти-виртуози.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ I-ва симфония

Първата симфония на Константин Илиев е завършена в 1947 год. в Прага като дипломна работа за завършването му на майсторския клас по композиция на Пражката академия. Симфонията е написана в три части които са свързани с една обща идея изразена в първата тема на първата част. Симфонията започва с енергично вътълнение в чели контрабаси и тимпани посладвано от виолите и вторите цигулки, които излагат първата тема наситена с напрежение и динамичност. Едно прегнантно развитие на темата води към успокояване подготвящо вътълването на втората тема, спокойна и напевна изложена от обоя. Развитието на първата част пълно с динамика и драматични конфликти води до победата на лиричната втора тема, която при своето повторно явяване загубва мечтателния си характер и изпята от медните инструменти добива характер на химн. Това повторение на темата е и най високата точка в развитието на цялата първа част след която първата тема отстъпила от своя борчески характер завършва часта в едно съзерцателно адажио.

Втората част е един монолог изложен в щрайха и оцветен от духовите инструменти през които като възпоменание минават най характерното от първата тема на симфонията. Средния епизод на тази част раздвижен и драматичен скоро отстъпва на едно углъбяване в себе си — едно отричане от блясъка и напрежението на първата част.

Третата част написана в често сменяващи се тактове силно ритмизирана изразяваща неспокойствие и уотрем връща отново настроението към живота и борбата. Енергичната първа тема минава през различни ритмични комбинации устремена към един победи край който бива забавен от

едно лирическо отстъпление — втората тема за да дойде бързо и сигурно с героичните удари в тимпаните и последния акорд.

АЛЕКСАНДЪР БОРОДИН (2833—1887)

„Половецки танци“ са от голямата опера „Княз Игор“ на великия руски компонист Ал. Бородин. Чрез операта „Княз Игор“ компониста създаде руската национална опера и утвърди името си на голям компонист. В музиката на Бородин се чувства лъха на руския народ и руската земя. Самобитните руски теми и тяхната самобитна разработка карат слушателя да се вслуца в тяхния топъл и лиричен тон и искрено да се възхищава и вълнува. Тези богати и съдържателни руски мелодии преплетени с екзекотични ритми самородна хармония са най голямото постижение и жизненото богатство в музиката на Ал. Бородин.

К. Н. И. К. 37(7)11
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

*Тукат. III - Бърна - Воден
с Сим. Ком. Висоц.*

26. XII 1950 г.

28. XII 1950 г.

30. XII 1950 г. - 10 г.

30. XII 1950 г. - 18 г.

VII

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950 — 1951

ПРОГРАМА

МАРИН ГОЛЕМИНОВ

СЮИТА „НЕСТИНАРКА“

1. Пробуждане и танц на Демна
2. Нестинарско хоро
3. Тъгата на Демна
Съски образи
Епилог

П. И. ЧАЙКОВСКИ (1840—1893)

КОНЦЕРТ ЗА ПИАНО И ОРКЕСТЪР № 1 (си бемол миньор)
оп. 23

Allegro non troppo
Andantino semplice
Allegro con fuoco

солист: **ОГО ЛИБИХ** — лауреат на Димитровска награда

П А У З А

АЛЕКСАНДЪР ГЛАЗУНОВ (1865—1936)

СИМФОНИЯ № 4 (ми бемол миньор) оп. 48

Andante — Allegro moderato — Andante
Allegro vivace
Andante Allegro

Диригент: **КОНСТАНТИН ИЛИЕВ**
концертмайстор: **ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ**

111111
262
1)

МАРИН ГОЛЕМИНОВ е роден на 28 септември 1903 г. в Кюстендил. Завършил е гимназия в Благоевград и Държавната музикална академия в София. От 1931—1934 год. следва и завършил композиция и диригентство във висшето училище в Париж — *Sekola cantorum*, при Vincent d'Indy, а по късно и при Paul Dukas.

През 1938-39 год. той специализира в Мюнхен композиция при Josef Haas и диригентство при D-г Н. Кларе.

По настоящем **Марин Големинов** е професор по композиция в Софийската музикална академия.

Написал е 3 струнни кuartети, 2 духови квинтети, танцовата драма „Нестинарка“, няколко по малки симфонични произведения, хорони и солови песни.

„Нестинарка“ е композирана през 1939/40 г. Тази танцова драма (в 9 картини с епизод) е написана по едноименния разказ за нестинарството от писателя Константин Петканов.

Нестинарството е народен обичай познат в редица села на приказната Странджа. В деня на Св. Константин и Св. Елена (3 юни) мъже и жени играят върху огън. Самите играчи, които изпълняват този обряд т. е. огнеиграчите се наричат „Нестинари“.

Най-често в огъня играят жени, затова този край познава повече имената на прочути жени „Нестинарки“ отколкото на мъже „Нестинари“.

Този обичай днес е запазен и се почита в българско село Вургари — Церовско, а в други села, дето този обичай по-рано е съществувал, днес е вече напълно изчезнал.

Сюитата „Нестинарка“ за симфоничен оркестър е в 5 части, в които са показани най-характерните моменти от танцовата драма.

1. Пробуждане и танц на Демна

В деня на Св. Константин и Св. Елена Демна се събужда озарена от буен екстаз. Тя взема чудодейната икона и започва своя танц върху огъня. Тук са използвани мотиви из юго-западна България.

2. Нестинарско хоро — с оригинални мелодии и ритми от нестинарското село Вургари.

3. Тъгата на Демна — наситена е с много тъга, върху фона на старинна тоналност. Тук всичко е в интимна обстановка. Личната драма на младата нестинарка Демна е предана с един почти камерен оркестър.

Епилога — рисува трагичната съдба на Найден мъжът на Демна. Той скърби по нея и накрая умира. Всичко се успокоява. Небето се разтваря и се вижда светлият образ на Демна. Един радостен акорд завършва творбата.

ЧАЙКОВСКИ е написал три концерта за пиано и оркестър, от които най-голема известност е получил първият концерт в си бемол миньор, оп. 23. Този концерт е написан през 1875 г. Първият концерт на Чайковски е един от малкото концерти за пиано в световната музикална литература, чието развитие се извършва чрез непрестанно бликащи мелодии. Монументалната, блестяща със своята красота форма е изтъкана както от внушителни патетическо-градационни и кульминационни, така и от нежни лирически епизоди и задушежни мелодии, отразяващи дълбоко чувстващата душа на младия Чайковски. В този концерт се чувства свежото, бодро и широко емоционално и оптимистично настроение на твореца от първия период на неговото творчество.

Конcerta за пиано и оркестър в си бемол миньор от Петър Илич Чайковски grabва слушателя още от първия такт и го държат под своето чародейно въздействие до последния заключителен акорд. Затова неговото изпълнение се е превръщало винаги в празник за любителите на музикалното изкуство, изтъргвало е възторжени аплодисменти и е оставало трайни следи от една изживяна радост. Първият концерт за пиано и оркестър от П. И. Чайковски е най-значителното произведение в цялата европейска пианистична литература. Този концерт е изиграл огромна роля в развитието на световното клавирно изкуство и е любим концертен номер на най-големите пианисти в света.

Изключителният успех на концерта се дължи не само на неговия пианистичен блясък, на новостите и яркостта на музикалния материал, но и на това, че в него с могъща сила се явява поривът на Чайковски към светлина и радост. В това произведение е намерила преясно изражение неговата любов към живота, в него ние усещаме призива на Чайковски към висока идейност и възвръщане музикалното изкуство към големите задачи и пламенни чувства.

Това гениално творение на музиката носи в себе си най-хубавите черти на руската клавирна музика с своя руски стил и характер. С този концерт Чайковски положи началото

1111111111
067
11)

на тия традиции на руския клавирен концерт, които по късно лягат в основата на концертите на Глазунов, Рахманинов и другите представители на руската школа

ГЛАЗУНОВ

Ако хвърлим поглед върху цялото творчество на Глазунов, ще се окаже, че най-голямо значение имат симфоничните му произведения, както от историческа, така и от естетическа гледна точка. В противовес на болшинството руски композитори, Глазунов е написал твърде малко вокални произведения — само няколко ромаса и нито една опера. За да оценим заслужено симфоничното творчество на Глазунов, необходимо е да определим историческата му роля в развитието на руския симфонизъм. В тази област Глазунов е вплотил редица отделни стреления на руската музика

В творчеството на Глазунов за пръв път се появяват съвършени произведения от чисто симфоничен стил. В неговите симфонии музикалната логика е до такава степен самозадоволяваща, че всичко е подчинено на нея. Той не се интересува от инструменталния колорит, взет сам за себе си. Можем да сравним Глазунов с оня тип художник, който не се стреми да ни говори с колорита, а се обръща към интелекта, заставайки ни да открием красотата на рисунката, в композицията на картината.

Глазунов винаги е предавал голямо значение на техническите знания на композитора и не е търпял неграмотно или дилетанско обвинителство. Той е считал, че композиторът е длъжен да се добере до желаното чрез труд и знания, иначе ще прилича на ученик, който разчита на подсказвания и преписвания.

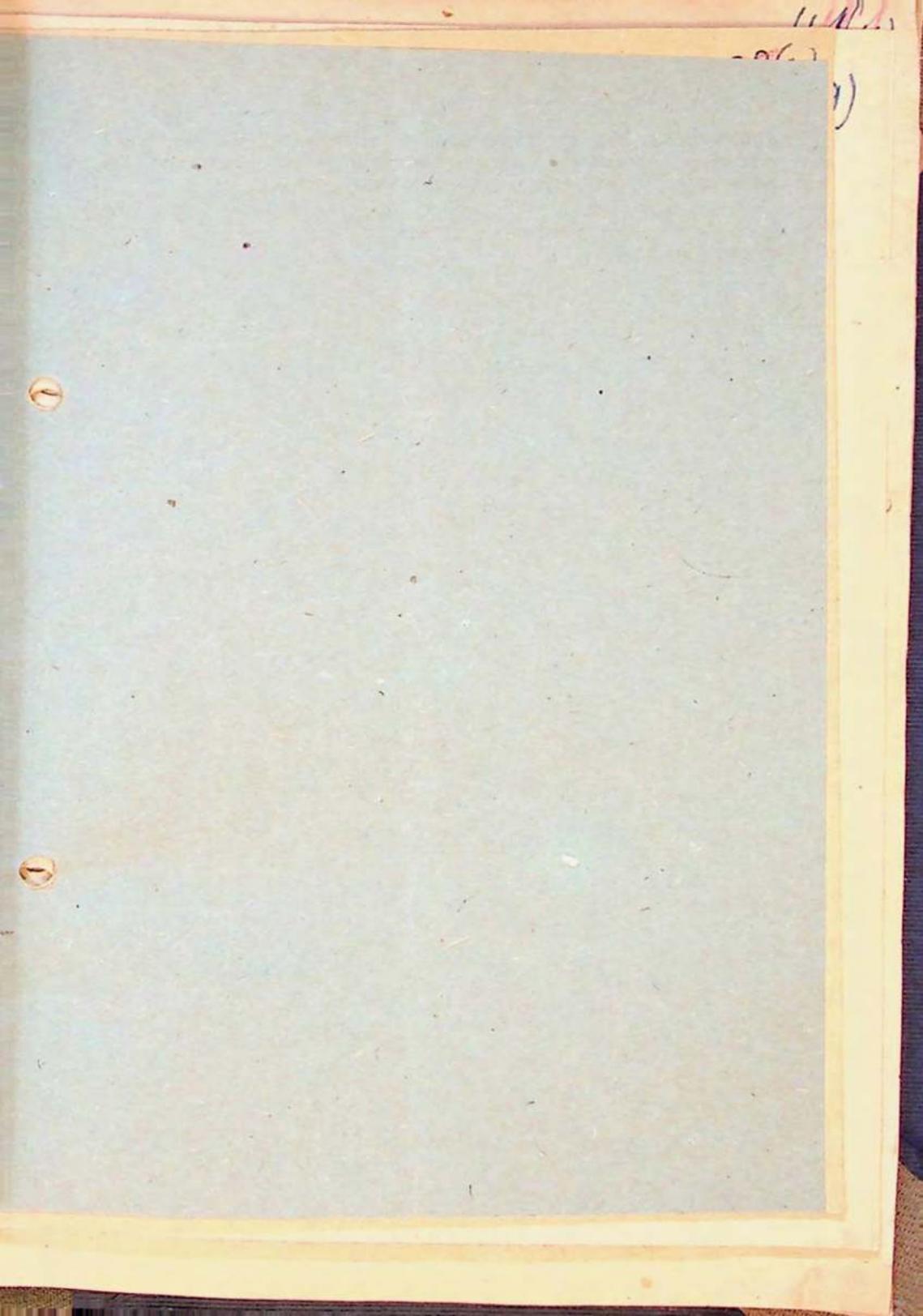
Идеалът на Глазунов е бил онзи композитор, който обладава не само талант, но и ерудиция. „Гениален бих нарекол този композитор, който съчетава ярко очертана вискохудожествена индивидуалност, със съвършена обработка на миелите, за което се изисква знание и техника“.

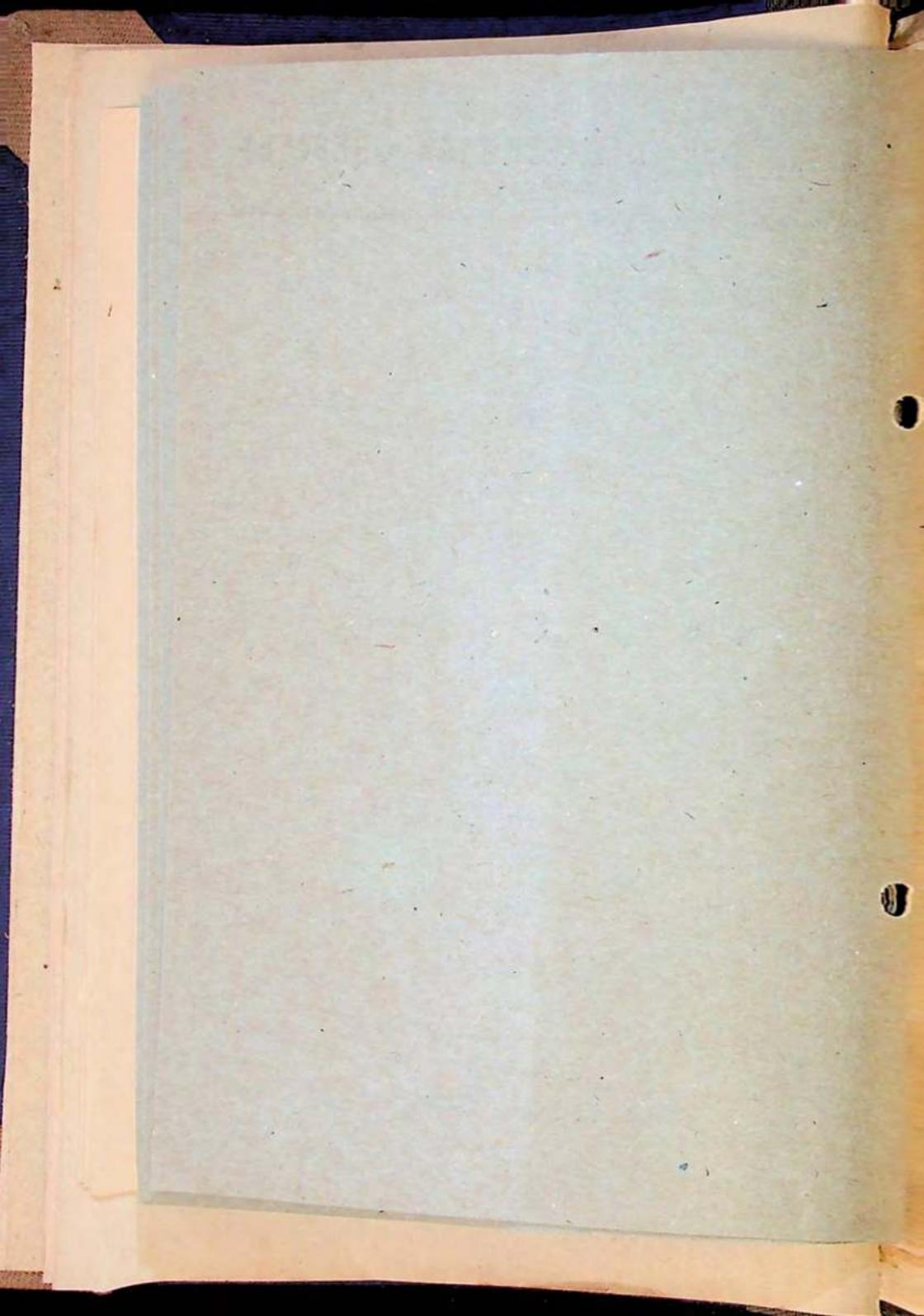
В творчеството на Глазунов се определиха ония черти на истинския симфонизъм, който много композитори търсиха. Под думата „Симфонизъм“ тук се разбират не само произведения, написани за симфоничен оркестър. Истинска симфонична композиция се явява онова музикално произведение, което е достатъчно убедително, за да задържи с чисто музикални средства вниманието на една голяма аудитория за

дълго време. Такова произведение обладава ярка мелодика и голямо напрежение на музикалното развитие, което разчита на много изпълнители и обширна зала.

От тази гледна точка много произведения на Глазунов, особено неговите симфонии, се явяват съвършени музикални произведения.

Галина Федорова
(превод от руски)

38(8) 1)

К. Н. И. К.

**ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ**

18. I. 1951 г.
Киев „Молодежь“
21. I. 1951 г.

**VIII
РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ**

18. I. Тигулка

Свирен на II џузи
водеж с Св. П. Дичев.

21. I. Трапе. II џузи - водеж с С. Коцимов -
Тигулка. III џузи водеж с С. Дичев.
Тигулка.

**СЕЗОН
1950-1951**

ПРОГРАМА

ПЕТЪР ИЛИЧ ЧАЙКОВСКИ

СИМФОНΙΑ № 6 (ПАТЕТИЧНА) h-moll op. 74

Allegro non troppo
Allegro con grazia
Allegro molto vivace
Adagio lamentoso

ПАУЗА

ВЕСЕЛИЧ СТОЯНОВ

КОНЦЕРТ ЗА ПИАНО И ОРКЕСТЪР

Moderato maestoso
Andante molto tranquillo
Allegretto giusto

солист: **ВЕСЕЛИН СТОЯНОВ**

АРАМ ХАЧАТУРЯН

ИЗ БАЛЕТА „ГАЯНЕ“

Встъпление
Танц на девойките
Пробуждане и танц на Айша
Лезгинка
Танц с сабли

Диригент: **КОНСТАНТИН ИЛИЕВ.**

концертмайстор: **ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ.**

Иван Илиев

ПАТЕТИЧНАТА СИМФОНИЯ

Шестата симфония в h-moll оп. 74 от Петър Илич Чайковски е последната му крупна творба. Тя е завършена през 1893 година.

Тази симфония, наречена „Патетична“, най-пълно изразява трагичните идеи и настроения на великия композитор. Сам Чайковски е подчертал, че това е най-искренното му произведение, в което е вложил, без преувеличение, цялата си душа“. В интимната си кореспонденция той е загатвал за съществуването на програмен замисъл в 6-тата симфония, макар и да е говорил, че поради дълбокия си личен характер програмата не може да бъде разкрита с думи и „ще си остане за всички загадка. Но самият език и музикалните образи на тази симфония облаждат такава изразителна конкретност, че не остава съмнение за съществуването на вплотено в нея съдържание. В нея ние чувствуваме и усещаме как гениалния композитор ни сочи и е осмислил големите въпроси на човешкия живот — жаждата за труд, творческите стремежи у деловия човек, огромните прегради и пречки по пътя към щастието и борбата ни за постигането на жадуваното щастие.

Огромно е значението на шестата симфония на Чайковски, както за собственото му творчество, а така също и за руската музика и световната музикална култура, въобще. Защото личното, субективното, за което сам Чайковски говори за своята шеста симфония е само форма, в която се проявяват бурните и остри чувства и напрежение у автора, неудовлетвореността от живота и протестът му против тъмните гнетещи страни на съвременната на композитора действителност. В патетичната симфония Чайковски е показал жаждата си за по-хубавото в живота и съпротивлението си срещу обществения гнет.

В главната тема няма място нито за елегическо любование от земния пейзаж, нито за пищна празничност и импозантност, нито за отмерена повествователна баладичност, както в предишните главни теми на симфониите на Чайковски.

С изключителна картинност и с почти нагледна осезаемост е предаден в звуци процесът на раждането на очарователната лирична мелодия из бурята и безпокойствието. Големо е богатството на нейната изразителност. На мелодичността и тъгата от първата част ние усещаме пасторалния диалог на дървената група инструменти с суровите противопоставяния на медната група и безпокойната напевност на струнните инструменти.

В лирическата тема се съдържа голямо вътрешно бо-гатство.

Третата част — *Allegro molto vivace* — е свързана също с присъщите за Чайковски леки фантастични своенравни образи, създадени от капризната игра на въображението. Това са като че моменти на известно разсейване, отвлечане. Всред тази въздушна звучност на струнните инструменти и стакатото в високия регистър на дървените инструменти, проблесват частици от остра, гротестна маршообразна тема, която постепенно се уплътнява и стига до размерите на внушителен трагичен образ.

Навлизаме в финала. Вместо обичайния тържествен и празничен финал навява ни скръбно-лирическо *Adagio lamentoso*. Основната тема на това заключително *Adagio* изтъква характера на интонациите си още във встъплението. Огромна е трагическата сила и величав патос на лирически финал на шеста симфония на Чайковски. След плахите жалби за живот идват виковете на протест и недоволство.

Този финал е дълбоко скръбен. Според думите на самия композитор в тях лъха „страстна любов към живота и ненавист към смърта“.

Според съветския музиколог И. Ръжкин финала на шеста симфония, това е нейният край, но в него е изразена част от общата, по-широка идея на симфонията. В борбата човек може да падне, но неговия творчески принос в живота е обогатила хората и той е неунищожим.

Шестата симфония е най-високото постижение в симфонизма на Чайковски. Приемайки и вярвайки на композитора, че в нея той е вложил цялата си душа ние чувстваме искрения тон с който авторът ѝ е повдигнал пред себе си и слушателите големите въпроси на живота. И това именно предизвиква у слушателите жив отзвук, насочвайки ги към човешки мисли и разсъждения.

Проф. ВЕСЕЛИН СТОЯНОВ.

Новият гост на Русенския симфоничен оркестър за VIII-ия му редовен концерт е известния наш пианист и композитор проф. Веселин Стоянов. Той е роден през 1902 год в Коларовград. Още от малък той се отдава на музиката. Музикалните традиции, с които неговото семейство е живяло, допринасят много за неговото музикално оформяване.

Първите уроци по пиано, Веселин Стоянов, получава от своя баща, известния музикален деец Анастас А. Стоянов. След завършване на гимназия в родния си град, той продължава образованието си в Държавната музикална академия в София, като ученик по пиано на брат си, проф. Андрей Стоянов. През 1926 година той заминава за Виена, където учи композиция при Франц Шмид, пиано при Ебенщайн, а извън

академията се занимава по пиано при знаменития ученик на Рубинщайн — Пол де Кон.

След завръщането си в България, той концертира известно време из страната. Сега е редовен професор по теория на музиката в Държавната музикална академия в София, на която известно време бе и ректор

Композиционното творчество на Веселин Стоянов е извънредно богато. Той е написал: една сюита за пиано, три струнни квартети, една соната за цигулка и пиано, един концерт за пиано и оркестър, един концерт за цигулка и оркестър, оперите „Женско царство“ и „Саламбо“, капричио за оркестър, гротескната сюита „Бай Ганю“, комичната опера „Хитър Петър“, симфоничната поема „Кървава песен“ и множество песни и инструментални пиеси.

Концерта за пиано и оркестър, с който проф. Веселин Стоянов ще се яви на днешния концерт на Русенския симфоничен оркестър е образцова пианистична творба, един блестящ номер за всички симфонични оркестри в страната.

АРАМ ХАЧАТУРЯН е един от най-големите съвременни композитори на Съветския Съюз. Арменец по народност, той е роден през 1904 год. в столицата на Грузия - Тбилиси. Той е завършил музикалното си образование в Москва. Ученик на знаменития съвременен руски композитор Николая Мясковски, той е взел от него живителните традиции на руското и световното музикално изкуство.

Тънък и чувствителен музикант, той е намерил в арменската народна песен и танци благодатния извор за вдъхновение и творчество.

Днес чрез художественото творчество на композитора Арам Хачатурян света опозна самотнитата красота и оригинална прелест на арменската народна музика.

Балета „Гаяне“ е написан и изнесен за първи път през 1943 год. За големия му успех композитора Арам Хачатурян е бил удостоен през същата година с Сталинова премия. По-късно Хачатурян е преработил музиката на балета „Гаяне“ в три симфонични сюити, които налагат името на композитора и затвърждават тази творба в концертния репертуар на всички големи оркестри в СССР и по цел свят.

Сюжетът на балета е изисквал яркостта на националния колорит. Тук най-добре се чувствава непосредствената връзка с народната музика, отколкото в останалите съчинения на Хачатурян. В „Гаяне“ Хачатурян е използвал широко и пълно богатия материал и особености на арменската, кюрдската, грузинската и украинската музика. В тази сюита автора е посочил майсторското претворение на елементите на танцовата

музика на различните националности. При всичкото разнообразие на мелодическите източници, тя се отличава с пълната ѝ органичност, с единство на композиторски стил. В „Гаяне“ Хачатурян е показал забележителна творческа ширина и размах, темпераментност и емоционална яркост.

Главна черта в музиката на „Гаяне“ е широко симфонично развитие, Богатите краски на оркестъра, неизтощимостта в изобретението на мелодическото пригласяне (почти винаги така интересно, както и основната тема) остротата на ритмическите контури — всичко това прави музиката на „Гаяне“ една от най-оригиналните между появилите се през последните години. По яркост и свежест на мелодическата и оркестрова фантазия тази творба е несравнима и ненадмината. Най-характерното в музиката и оркестровката на тази творба са смелостта и новаторските творчески хрумвания на композитора. Музиката на „Гаяне“ блести с изобилните краски и ярки контрасти. Музиката на „Гаяне“ се отличава с ярка и жива театралност, с характерна и дълбока съдържателност, които са ѝ осигурили блескав успех като концертна творба.

СЛЕДВАЩАТА НИ ПРОГРАМА:

На 1 и 4 февруари, т. г. ще се състои нашият IX редовен концерт.

ПРОГРАМА: Бетовен — уверт. „Леонора“ № 3, Глазунов — концерт за цигулка и оркестър Гост-солист: наскоро завърналият се от СССР виолин-виртуоза **БОЯН ЛЕЧЕВ** — ученик на проф. Давид Ойстрах, Дворжак — V симфония.

APPROXIMATELY 1850-1860

H O

1850-1860

39(9)

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Гцигулке - водат III джл.
с С. Хамзиев.

1. II. 1951г.

3. II. 1951г.

4. II. 1951г.

IX

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950-1951

ПРОГРАМА

Л. В. БЕТОВЕН (1770-1827)

увертюра „Леонора“ № 3

АЛ. ГЛАЗУНОВ (1865-1936)

Концерт за цигулка и оркестър

солист: БОЯН ЛЕЧЕВ

Moderato

Andante

Allegro

пауза

АНТ. ДВОРЖАК (1841-1904)

Симфония № 5 (Из новия свят)

Adagio — Allegro molto

Largo

Molto vivace

Allegro con fuoco

Диригент: ДОБРИН ПЕТКОВ

Концерт-майстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

За 9-тия си редовен концерт Русенският Държавен симфоничен оркестор ще има рядкото щастие да приеме в своята среда като гост-солист младия, но извънредно талантлив наш виолин-виртуоз **БОЯН ЛЕЧЕВ**.

Боян Лечев е роден на 29 март 1925 год. Учил цигулка първоначално при баща си, на 10 годишна възраст той става ученик на проф. Владимир Аврамов, при когото учи до заминаването си на специализация в Съветския Съюз — 1947 год.

В Московската консерватория Боян Лечев учи при видния съветски виолин-виртуоз проф. Давид Ойстрах. От началото на тази учебна година Боян Лечев е назначен за доцент в Държавната музикална академия.

Като представител на българската младеж, Лечев е участвувал в международните фестивали на световната демократична младеж в Прага и Буда-Пеща. За участието си в международния конкурс в Прага, Боян Лечев получава почетен диплом, а в конкурса в Буда-Пеща бива класиран втори между представителите на Съветския Съюз.

Боян Лечев е награден от Ц. К. на Д. С. Н. М. със „Златна значка за младежко творчество“.

ЛЕОНОРА № 3

Увертюрата „Леонора“ № 3 е грандиозна картина на душевна борба и напрегнати, героични човешки преживявания. В тази увертюра е предадено много по-ярко драматическия конфликт и са очертани действащите лица от колкото в самата опера „Фиделио“, за която е била предназначена.

В основата на „Леонора“ лежи едно истинско историческо събитие. По цензурни съображения, действието е пренесено в Испания. Флорестан е хвърлен в тъмница от политическия му противник, злодея губернатор. Неговата жена Леонора, облечена в мъжки дрехи, постъпва като прислужник в затвора и е готова да пожертвува живота си, за да спаси любимия си съпруг. В изпълнение на своя план, губернатора отива в затвора и иска да убие беззащитния затворник. Леонора, която наблюдава тази сцена, се хвърля върху злодея и неговата жертва с вик: „Убий най-напред неговата жена!“ Ръката на губернатора неволно се отпуска. Отдалеч се дочуват радостни тръбни звуци, вест за близкото освобождение на Флорестан.

Бетовен е написал три увертюри към този сюжет. Първата увертюра (1805 год.) била единодушно призната от приятелите на Бетовен за много проста. Авторът не възразил нищо. Той чувствал в себе си сили да създаде по-грандиозно произведение. С увертюрата „Леонора“ № 2 Бетовен бележи истински скок в еволюцията на този вид музикално творчество. Задачата е: да се предаде със средствата на инструменталната музика съдържанието на драмата в нейното последователно развитие. Бетовен потърси най-възвишеното възплъщение на вълнуващите го замисли. Така той създаде „Леонора“ № 3, в която постига най-точна и лаконична изразителност.

КОНЦЕРТ ЗА ЦИГУЛКА И ОРКЕСТЪР от АЛ. ГЛАЗУНОВ

Концерта за цигулка и оркестър от Ал. Глазунов е едно от най-значителните му произведения. Този концерт в Ла миньор оп. 82 е написан през 1905 год. Концерта е виртуозно произведение, в което са използвани прекрасните възможности на цигулката. Сътворен в славянски дух, той е пълен с голямо настроение.

Този концерт се състои от три части в строго класична форма, но съединени помежду си. Благодарение на голямата си мелодичност, ефективна инструментация и брилянтна виртуозност, концерта е станал един от най-любимите концерти и влиза в репертоара на всички световно известни цигулари.

АНТ. ДВОРЖАК, V СИМФОНИЯ (Из новия свят)

Големият чехски композитор Дворжак е написал седем симфонии (две послесмъртни), няколко симфонични увертюри и симфонични поеми, осем струнни квартета, два квинтета с пиано и песни за разни инструменти. Извън това, той е създал 6 опери, в които се чувства чехската национална мелодика.

От всички области на композиционното творчество Дворжак е най-силен в своите симфонии, от които най-интересната е V симфония, наречена „Из новия свят“. Тази симфония Дворжак написва в Америка, където от 1892 до 1895 год. е бил директор на Ню-Йоркската консерватория. Тази симфония, в която изобилствуват негърски мотиви, същевременно е напоена с тъгата на автора по далечната родина. След едно широко въведение, в което е загатната главната тема, започва изложението на симфонията. Първата тема прозвучава като сигнал в корните. Ритъма ѝ носи характера на негърската песен. След това започва изграждането

на темата, което достига до третото нейно появяване в фортисимо. Като лирично отклонение и спомен от далечната родина изведнъж прозвучава обоя и флейтата — една малка славянска мелодийка със специфичния ритъм на чехския народен танц. Оркестъра развива новата мелодия и откъсвайки се от нейната миньорна тоналност прозвучава светло и танцово като истинска народна песен. Скоро след това флейтата донеся втората тема. Това е една типична негърска мелодия с характерните и особености — ритмични и мелодични

Втората част на симфонията е изключително много красива. В скиците ѝ Дворжак я означава като „легенда“. Цялото Ларго е пропито с искрено настроение — тъга по родината. Втората част остава може би най-силно и най-трайно впечатление от цялата симфония. Темата се води от английския рог. Тази тъга е нарушавана от светли спомени по родината и дълбоки ридания в шрайха.

Третата част — скерцо. Тя е изградена доста прозрачно, избегнати са силни драматични моменти. Негърският напев също е използван. Четвъртата част е написана в сонатна форма. В нея отзвучава като синтез целия идейно-емоционален облик на симфонията. Темите са рядко впечатлителни.

Симфонията завършва с едно замираще диминоендо, като далечен поздрав и недоизказана болка към родината.

Благодарение на своя богат вътрешен живот, положителен вкус и здраво възприемане на народната песенна стихия, Дворжак преобразява тази стихия чрез творческото чувство на своето могъщо дарование в една музика, която е създала достойно име на своя създател и на чехската музика въобще

ИЗВЕСТИЯ

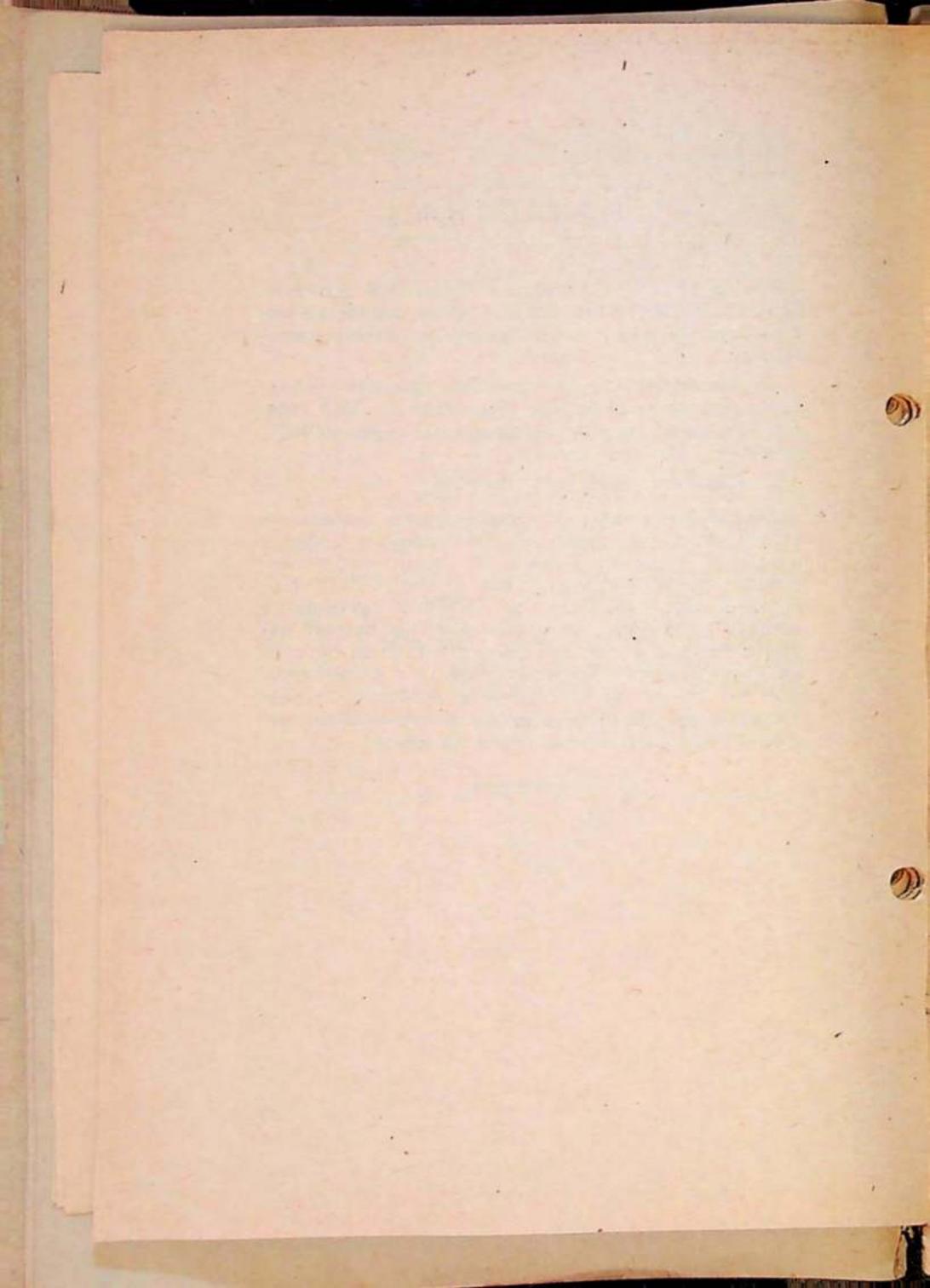
⋮ На 15 и 18 февруари РУСЕНСКИЯ ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР ще изнесе десетия си редовен концерт при следната програма:

Владигеров — Симфониета, Дворжак — концерт за чело и оркестър, Муравльов — Азов гора.

Солист — нашият съгражданин проф. КОНСТ. ПОПОВ.

Диригент: ДОБРИН ПЕТКОВ.

⋮ Инициативата на родолюбивите работници от локомотивния завод „Г. Димитров“ — София е подета с ентузиазъм от цялото работничество от града и селото. Тази ВСЕНАРОДНА АКЦИЯ е несъмнен белег за високото съзнание на нашето работничество и указание, че нашият народ с твърди и сигурни крачки е тръгнал по пътя на градящия се социализъм и с всички сили ще се бори за всестранното укрепване и разрастване на нашето младо социалистическо стопанство — за щастието на целия ни народ!

111 (11)
40 (10)

К. Н. И. К.
**ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ**

I цигулка
Водар III път
с С. Хамъшев.

20. II. 1951г.

X

**РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ**

СЕЗОН
1950—1951

ПРОГРАМА

ЛЮБОМИР ПИЧКОВ — I СИМФОНИЯ ре миньор

1. Allegro Moderato
2. Lento
3. Allegro scherzando
4. Allegro Moderato

ПАУЗА

АНТОНИН ДВОРЖАК (1841 — 1904)

КОНЦЕРТ в си-миньор
за виолончело и оркестър

солист: проф. КОНСТАНТИН ПОПОВ

П. И. ЧАЙКОВСКИ (1840 — 1893)

УВЕРТЮРА — фантазия „Ромео и Жулиета“

Диригент: КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

Концертмайстор: Христо Дюлгеров.

111

ЛЮБОМИР ПИПКОВ

Любомир Пипков е един от най-видните съвременни български композитори Той е роден в Ловеч на 6 септември 1904 г. От малък учи пиано при Х. Визнер. След завършването на гимназията, той постъпва в Музикалната академия като ученик при известния наш пианист и педагог проф. Ив. Торчанов, при когото учи четири години. Като ученик в академията, написва първата си композиция „22 клавирни вариации“ (които сам изпълнява на една продукция от учениците на проф. Ив. Торчанов). Още първата му композиция издава несъмнен творчески дар, жива и темпераментна артистичност.

През 1926 год. Л. Пипков заминава в Париж, където учи композиция при Пол Дюка, при когото работи шест години. По после той се завръща в България, но тук поради левиите си убеждения не бива достойно оценен. Едва след 9 септември той получава възможност да разгърне напълно творческите си сили.

Голямо и многообразно е творчеството на композитора **Любомир Пипков**. Той е написал много масови и хорови песни, два струнни квартета, оперите „Янините девет братя“ и „Момчил“, детски сборник за пиано, 15 народни песни за пеене и пиано, триа, сюита за камерен оркестър, поемата „Свадба“ за хор и оркестър и др.

Първата си симфония в Ре миньор Л. Пипков написва през 1940 год. Тази симфония композитора посвещава на войната в Испания — на борците и героите, които чрез борбата, героизма и саможертвата си известиха на света за загиването на стария свят и събуждането и възраждането на новия свят на истината, любовта, напредъка и социализма.

Проф. КОНСТАНТИН ПОПОВ

Гост-солист за десетия редовен концерт на Русенския Държавен Симфоничен оркестър е нашия съгражданин

проф. КОНСТАНТИН ПОПОВ

Роден през 1904 год Първите уроци по виолончело той получава от известния у нас педагог и виолончелист Александър Йорганджиев След завършването на гимназията, той заминава за Лайпциг, където учи виолончело при именития професор Юлиус Кленгел.

Успоредно с изучаването на инструмента, Константин Попов следва музикални науки в философския факултет при университета в Лайпциг. През 1932 г. той завършва висшето си образование.

Получил солидно образование и отлични инструментални постижения, Константин Попов започва своята европейска концертна дейност, която утвърждава неговата голяма техника, виртуозност и художественост при изпълнението. Той участва като солист и камерен изпълнител в известното „Арти трио“ в множество концерти в най-големите градове на Германия, Швейцария, Холандия, Англия, Дания, Северните страни, Чехословакия и Австрия.

През 1937 год К. Попов бива назначен за професор по виолончело в Софийската Държавна Музикална академия, който пост заема и понастоящем.

У нас той е участвувал непрестанно в концертния живот на страната като солист и камерен изпълнител. Той е член-основател на Академичното трио ведно с проф. Д. Ненов и проф. Хр. Обрешков. Неговата техника, прецизност и артистичност в изпълнението го поставят в редицата на първите наши изпълнители.

На днешния концерт проф. Константин Попов ще изпълни с Русенския Държавен Симфоничен оркестър блестящия концерт за виолончело и оркестър от Антонин Дворжак.

Този концерт, проф. Константин Попов изпълнява срядко проникновение и майсторска артистичност. Концерта се състои от три части.

Първа част е построена в основата си върху две контрастиращи теми, стегнато изложени отначало от оркестъра, а след това от солиращия инструмент. Първата тема е епически-величествена, звучаща като, запев към героическо повествование. Втората тема се отличава със своята лирична топлина и углъбеност. Героично-епическия характер на тази част се подчертава от пълнозвучните мощни кульминации на оркестъра, значително усилващи общото емоционално напрежение на тази част.

Втора част е наситена с характерната за Дворжак широка песенна изразителност, близка на чешките народни източници. В средата на тази част прозвучава една мелодия из песните на Дворжак, съчинена през осемдесетиях години. Това е едно възпоменание за първата несполедена любов на композитора.

Финалът на концерта започва с маршеобразни стъпки, постепенно разраствящи се в оркестъра и довеждащи към встъплението на виолончелиста с енергична тема, по характер близка на епичния запев от първата част и добиваща значение на основа на финала, написан в форма на рондо с три теми. Две от тези теми със своя елегичен характер ярко контрастират на първата, победоносно кульминараща в края на финала и преминаваща в тържестауващия мажор, в който прозвучават и отгласи от главната тема на първата част, подчертаващи единството на всички части от концерта.

Виолончелният концерт на Дворжак се възприема като пламенен призив към живота, към побеждаване неговите изпитания и горести, призив към подвизи и славни дела. Това произведение е плод не само на забележителното дарование и зрялото майсторство, но и на реалистично-ясното мировъзрение на композитора.

Петър Илич ЧАЙКОВСКИ

Ромео и Жулиета

Увертюра — Фантазия

Чайковски чрез целия си живот се е интересувал от трагедията „Ромео и Жулиета“. Чел я много пъти и винаги силно го е вълнувала. Още през 1869 година той замисля опера. През 1881 годна наново той се връща към тази идея. Изобщо този сюжет е прекрасната любов, обречена на гибел, много му допадала. Младите загиват поради мракобесната борба между двата веронески рода — Монтеки (родът на Ромео) и Капулети (родът на Жулиета).

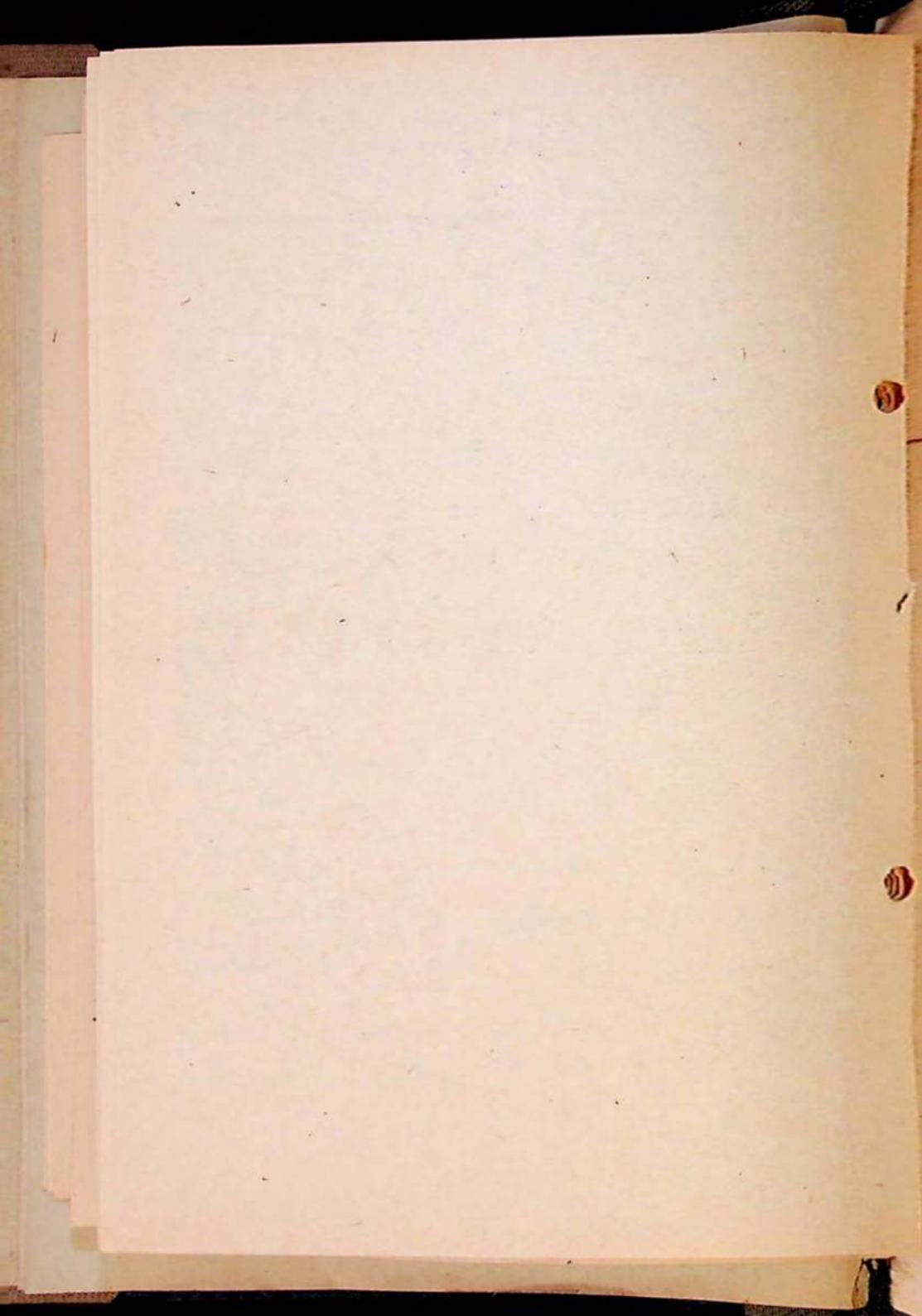
Чайковски в последната година на живота си написва и дует „Ромео и Жулиета“. Дуетът остава неинструментиран, поради смъртта на композитора. Оркестрацията на дуета е направена от неговия верен ученик Тенеев.

Увертюрата — фантазия „Ромео и Жулиета“ е ранна творба. Мисълта е зародена още в 1869 год. през м-ц октомври и през м-ц ноември я завършва. По късно Чайковски често се занимава и преработва тази творба.

Увертюрата — фантазия е програмна творба, в която Чайковски не рисува ходът на трагедията, но ни обрисова трети основни образи — човечността на монаха Лоренцо, враждата и злото между двата ненавиждащи се рода и любовта на Ромео и Жулиета. Тази си цел той постига чрез трите си основни теми на фантазията — увертюра. Фантазията започва с темата на монаха Лоренцо, който покровителствува влюбените и тайно ги венчава. Тази тема е имитация на орган, постигната от кларинета и фагста. С нея се обрисова възвишен и дълбоко човечен образ. Следва темата на гневна вражда, фанатизъм и умраза. След едно успокоение се чуват двете теми на любовта: едната нежна и поетична, дадена в виолите със сордини и английски рог, другата, която се присъединява към нея, е кристално чиста, дадено в струнните инструменти с сордини.

Драматичното развитие се характеризира със стълкновение на тези теми и музикални образи. В края темата на враждата се сменя от темата на любовта. В последното стълкновение на тия две теми любовта звучи скръбно като траурно шествие. Смъртта на любящите се Ромео и Жулиета сдобрява враждуващите Монтеки и Капулети. Резките акорди, с които завършва увертюрата — фантазия напомня за трагичния край на двамата влюбени.

11

4/111

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Т. Цигулке
водел III думи
с Мил. Кошчичев
4. III. 1951 г.
~~8. III. 1954 г.~~

XI

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950—1951

ПРОГРАМА

ФЕЛИКС МЕНДЕЛСОН — БАРТОЛДИ (1809-1849)
увертюра „Сън в лятна нощ“

ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

Концерт за пиано и оркестър № 2

Allegro ma non troppo

Andante

Allegro con fuoco

сoлист: Народния артист

проф. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ — лауреат на
Димитровска награда

п а у з а

Л. В. БЕТОВЕН (1770-1827)

Симфония № 3 (Ероика)

Allegro con grjo

Mercia funebre

Scherzo. Allegro vivace

Finale. Allegro molto

Диригент: КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

ФЕЛИКС МЕНДЕЛСОН — БАРТОЛДИ (1809-1847)

Феликс Менделсон е един от най-видните компонисти от романтичната епоха на музиката.

Той е роден в Хамбург на 3 февруари 1809 г. и умира в Лайпциг през 1849 г. От ранно детство той показва забележителни музикални дарби. Първите уроци по пиано той получава от майка си

След настаняването на семейството му в Берлин, той започва да учи пиано, цигулка и теория на музиката. В музикалното развитие на Менделсон през детството му има голяма прилика с детството на Моцарт. И той от малък започва да се проявява като музикант. Деветгодишен той публично свири с голям успех. А на 15 години той вече се показва и като компонист. Първите му творби от това време са една соната за пиано, а също и песни и оперетки с пиано. Редом с другите музикални дисциплини през ранното си детство той учи пение и диригентство. Всяка неделя у дома на неговия баща са се устройвали домашни концерти. В тези концерти е участвувал и малък оркестър, дирижиран от младия Менделсон. На тези концерти са свирени предимно негови творби. Вебер и Гьоте са били във възторг от големите дарби на младия компонист.

През тази епоха за най-голям музикален авторитет се сочил Керобини, който е живеел в Париж. Башата на Менделсон завежда седемнадесетгодишния си син в Париж при Керобини. Тогава Керобини е бил директор на Парижката консерватория. Той прослушал младия Менделсон и толкова се възхищава от талантивия компонист, че предлага на баща му да му повери понататъшното му музикално обучение. Бащата отклонява това предложение и се завръщат в Берлин.

След завръщането си от Париж, на 17 години той написва гениалната си увертюра „Сън в лятна нощ“, показвайки пълно овладяване на композиционната техника и съвършена творческа зрялост. Постъпва в Берлинския университет, за да учи философия и усилено композира. През това време бива изпълнена единствената му опера „Сватбата на Камахо“, минала при много голям успех.

След едно посещение в Лондон, където извиква общо удивление, като пианист, компонист и диригент, славата му бързо се разнася по цял свят. Едно ново пътуване до Париж и Лондон, където при необикновено голям успех дирижира

свои произведения, той се завръща в Лайпциг, където бива назначен за диригент на прочутия оркестър при „Гевандхуиз“, който оркестър той издига до недосегаема висота.

Този изящен лирик и блестящ майстор на песента е създал музика с такава сърдечна красота и изразност, та името му за винаги ще се свързва с епохата на романтиката и художествената песен.

Творчеството на Менделсон е огромно и разнообразно. То обхваща 5 симфонии, прекрасни концертни увертюри, два концерта за пиано, 6 сонати, прелюдии и фуги, 83 солови песни, 12 дуети, 50 квартета за мъжки и смесени гласове, 2 кантати за мъжки хор и оркестър, ораториите „Елиас“ и „Паулус“, 2 клавирни, 2 струнни квартета, 2 струнни квинтета, 1 струнен секстет, многобройни концерти за духови инструменти, един концерт за цигулка и оркестър и др.

Гениалната увертюра „Сън в лятна нощ“ е написана под влиянието и въздействието на едноименната Шекспирова пиеса и младежките преживелици и впечатления от стари народни обичаи, изпълнявани в Германия през горещите летни месеци. След залязването на слънцето лумвали големи огньове. Около тези огньове се нареждали маси, натрупани сразкошни госби и напитки. В буйни и радостни веселия, в сред зеленина и цветя, през цялата нощ и млади и стари пеят и играят до пълна умора. В сред любовни закачки и нежни и искрени пожелания веселбите завършвали, като участниците прескачали огньовете, грабвали по една горяща глътня и доволни си разотивали, за да дирят щастието си.

В музиката на увертюрата „Сън в лятна нощ“ блика искрена а радост на композита, чието сърце се люлее от нежния лъх на младежки копнежни буйни възвращения и красиви преживелици.

Проф. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ — народен артист
лауреат на Димитровска награда

И диригент и оркестранти на Русенския симфоничен оркестър са необикновено щастливи и честити да видят като гост-солист на 11 тия си концерт нашия голям композит — народния артист и лауреат на Димитровска награда проф. Панчо Владигеров.

Народният артист Панчо Владигеров е един от най-изтъкнатите, най-живите, най-темпераментните, най-личните представители на българската музикална култура. Неговото име на композитор и изпълнител отдавна е преминало пределите на нашата страна. Няма симфоничен оркестър, няма прославен диригент през последните 30 години, който да не се е чувствал изкусен да включи в своя репертуар композиция на Панчо Владигеров.

Винаги вдъхновен, винаги сигурен в снова, което пише здраво стъпил на земята, която обича и най възторжено възпява, Владигеров превръща в музика всичко, което докосне.

Роден музикант, още от най-ранни детски дни обречен на музиката, той непрекъснато създава своите нови, изненадващи творби — своите чудни „вариации на багри и теми“, които са едни от най-хубавите достояния на нашето музикално творчество

Няма род музика, който да не е застъпен от П. Владигеров, чиято работоспособност сдружена със значителна дарба срещахме само у най-големите. Наша национална гордост и слава, неговите неувехващи творби винаги носят очарованието и свежестта на едно голямо и пламенно въображение.

Вторият концерт за пиано и оркестър от Панчо Владигеров е писан през 1929 г. Първото му изпълнение се състояло през 1931 г. в гр Дрезден в Германия на един от концертите на Дрезденската филхармония под диригентството на Паул Шнайпфлук със солист автора. От тогава насам този концерт е бил изпълняван често в следните европейски градове: Варшава — под диригентството на Фителберг, Прага под диригентството на Отокар Иремаш и Братислава под диригентството на Лайош Раитер, в Булурещ — на Баумгартнер. Същия концерт е изпълняван в Стокхолм, Осло, Париж, Будапеща, Флостердам, Мюнхен, Берлин, Виена и Залцбург. У нас е бил изпълнен за пръв път през 1933 г. под диригентството на Златин.

Вторият концерт за пиано и оркестър от П. Владигеров с право се нарежда до едни от най-забележителните творения на и м е н и т и я! наш компонист. В сравнение с другите два клавирни концерти — първия и третия, този концерт се доближава до първия със своята изключителна виртуозна солистична партия. А значително изяснената клавирна техника (въпреки подчертаната трудност в изпълнението), както и емоционалната яркост го сродяват с третия концерт на кумозитора — най-здравото му и най-издържаното му произведение за солов инструмент със съпровод на оркестър.

Целият концерт е изграден в класическата форма на клавирният концерт. Темите му близки до народната песен или оригинални концертни народни мелодии са развити с голямо майсторство. От всяка страница на партитурата лъха бодрост и свежест. Оркестрацията е извънредно колоритна и звучна.

Вторият концерт за пиано и оркестър от Панчо Владигеров е едно изцяло оптимистично произведение, отразяващо пълнокръвно жизнерадостния темперамент на неговия автор.

СИМФОНИЯ № 3 (ЕРОИКА) — (es-dur)

Л. В. Бетовен

(1770-1827)

Третата Бетовенова симфония, наречена още Героична симфония, е един много важен момент от симфоничното творчество на Л. В. Бетовен. С тази симфония се свързва и определя по-нататъшното развитие на музикалното изкуство, въобще. И ако трябва да се посочи в историята на музиката пример на истински революционен скок, то героичната симфония е ненадминат пример в това отношение.

С появата на героичната симфония пламва искрата на едно ново и непознато до тогава изкуство. Старата форма на симфониите до предхождащите го Хайдн и Моцарт (особено Хайдн) не е в състояние да удържи творческия напор на това ново вдъхновение, което е решило да руши, а същевременно да преизгражда една нова музика, едно ново изкуство.

Стильт претърпява коренни промени. И вместо до тогавашната плавна и лееща се музикална мисъл ние виждаме и усещаме пристъпите на едно бурно и драматично изграждане на музиката.

Хармоничния език става по-твърд, по-изразителен и по-богат. Втората част на Героичната симфония произвежда такова потресаващо впечатление у слушателите, каквото не са могли да го добият от никаква музика до тогава и това ги е накарало да се сепнат и да се замислят за това ново, смело и убедително, което се ражда в света на музиката. Ние виждаме как оркестърът придобива необичайно мощ, макар и в същия инструментален състав.

Трета симфония (Ероика), в ми-бемол мажор е била започната в 1802 и завършена в 1804 г. Първото изпълнение се е състояло във Виена на 7 април 1804 г. под ръководството на автора.

Симфонията започва с два енергични мъжествени удари. Решението е непоколебимо, безусловно. Борецът знае какви усилия и изпитания му предстоят, предвижда ужасите през които трябва да мине, за да стигне до победата. Той е в състояние да пробуди в себе си несъкрусими сили. Пред нас е живия човек. Ние долавяме неговия неволен трепет още в първия израз на главната тема, веднага след началния решителен жест. Дълбока смисъл има в това, че героичния момент се подема най-напред от виолончелото в тихи мажорни тонове. Ритъмът се отличава с честата употреба на синкопи и комбинации на двуделен и триделен размер, посредством ударения на слабите тактови времена. Тромпети

известяват победата. Накрая отново прозвучават откъснато и енергично същите два удара, с които бе започнала симфонията.

Етората част е трагична. Погребалния марш оплаква и възславя една велика личност. Скръбта тук не гнети. Тая скръб не убива, а укрепява волята ни. След бодрата мажорна мелодия, която сменя жалбите и стенанията, след резните силни звукове на корни и тромпети, марша стихва в далечината.

Третата част, както обикновено е наречена скерцо. Трудно е да си представим изведнъж, как подобен вид музика би могло да влезе в такова епично произведение. Трябва да го послушаме, за да ни стане всичко ясно. Наистина ритъма и движението са присъщи на скерцо. Това е танц, но истински погребален танц — какъвто древните борци и истинските герои са устройвали на гробовете на своите началници.

Ето, че настъпва финала. В неговото начало е употребен интересен начин на инструментовка, който показва нагледно какво може да се извлече от съпоставянето на различните тембри. Той се състои в това, че цигулките вземат си бемол, а флейтите и обоите незабавно повтарят същия звук във вид на ехо.

Този разнообразен финал е построен на много проста тема, разработена в много подробности. Тук се смесват и други две теми, едната от които се отличава с бележита красота. И над тази външна, изразителна и несравнимо по-изящна от началната тема стои великата мисъл на гениалния Бетовен: **Да воюва и да създава** — велико и върховно призвание на всеки борец и герой.

И дали този герой е Наполеон или падналия в Египет английски генерал Еберкромб, за чиято смърт изглежда е бил написан траурния марш — за нас е безразличен. Или, както казва Берлиоз, разглеждайки третата симфония на Бетовена:

— Героичната симфония е писана в памет не за Наполеон, а за великия човек. Очевидно, тук не става дума за битки и тържествени маршове, както очакват и спорят мнозина, а са изразени много сериозни мисли, тъжни възпоминания, описани са тържествено — величествени и печални церемонии. Аз познавам в музиката малко примери, където в предаването на скръбта да има такова съвършенство на формата и такова благородство на изражението.

4.1(14)

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

I Цигулка
Водар Шуга
с Сив. Хамил.

8. III. 1951 г.

XII

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950—1951

ПРОГРАМА

ФЕЛИКС МЕНДЕЛСОН — БАРТОЛДИ (1809-1849)
увертюра „Сън в лятна нощ“

МИХАИЛ ГЛИНКА (1804-1857)
ария от операта „Ив. Сусанин“

П. И. ЧАЙКОВСКИ (1840-1893)
ария от операта „Евгени Онегин“

ШАРЛ ГУНО (1818-1893)
ария от операта „Фауст“

ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ
„Вила се гора“
„От планина слизам мамо“

солист: Народния артист
МИХАИЛ ПОПОВ, първи бас на Народната
опера — София и лауреат на Димитровска
награда

п а у з а

Л. В. БЕТОВЕН (1770-1827)
Симфония № 3 (Ероика)

Allegro con vivo
Mourning
Scherzo Allegro vivace
Finale. Allegro molto

Диригент: КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

Народният артист
МИХАИЛ ПОПОВ
лауреат на Димитровска награда

Новият гост-солист на днешния концерт на Русенския Държавен симфоничен оркестър е прославения у нас и чужбина първи бас на Софийската Народна опера — народния артист **Михаил Попов**, лауреат на Димитровска награда.

Михаил Попов е роден в гр. Плевен на 21 септември 1899 г. Едва 10 годишно момче той постъпва хорист в Църков хор, ръководен от баща му. Още като ученик в гимназията той участва в ученически и граждански концерти, на които обръща внимание с красивия си глас. След завършване на гимназията, той постъпва в Юридическия факултет на Со-

фийския университет, който завършва през 1924 г. По същото време той е хорист в Народната опера и редовно взема уроци по пение. Чрез конкурс на Министерството на Просвещението през 1924 г. той получава стипендия по солово пение за Италия. Същата година той заминава в Неапол, където учи при видния педагог Фернандо да Лучия в кралската консерватория, която завършва през 1926 г. След няколко концерти в Неапол и Рим, където пее заедно с прочутия тенор Бениамино Джили, през 1927 г. той се завръща в България и още същата година дебютира в Софийската опера в ролята на Мефистофел от операта „Фауст“. След този блестящ дебют и до днес той е редовен член на Соф. народна опера, където застъпва в репертуара първи басови роли.

По-главните роли, които Михаил Попов застъпва са следните: Борис от операта „Борис Годунов“

от Мусоргски, Сусанин от оп. „Иван Сусанин“ от Глинка, Галички и Кончак от оп. „Княз Игор“ от Бородин, Воденчаря от оп. „Русалка“ от Даргомински, Кедал от оп. „Продадена невеста“ — Сметана, Мефистофел от оп. „Фауст“ — Гуно, Дон Базилио, Фалстаф, Дон Паскуале, Осмин, Лепорелло и др.

Михаил Попов е същевременно и прекрасен концертен певец, в реперуара на когото покрай известните арии, той застъпва и художествени песни от руски, италиански, френски, немски, чехословашки, български и други бележити световни автори. Освен в България той е гостувал в опери и концерти в Москва, Ленинград, Париж, Рим, Неапол, Прага, Варшава, Братислава, Познан, Катовице, Будапеща, Букурещ, Белград, Загреб, Любляна и др.

Артиста Михаил Попов взема активно участие в нашия обществено-културен живот. Той е подпредседател на Съюза на композиторите и концерттриащите артисти в България, подпредседател и член на Българо-Италианския и Българо-Унгарския комитети.

За големите му заслуги към българската музикална култура, през 1946 г. Камарата на народната култура го награди с наградата „Отличие“, а през 1947 г. Министерският съвет го провъзгласи с най-голямото звание „Народен артист“.

През време на гостуването си в С. С. С. Р. бива провъзгласен за почетен член на „Централният дом на работниците изкуств в С. С. С. Р.“.

Награден е също и от Унгарската Народна Република с медал за изкуство.

През 1950 г. народният артист Михаил Попов получи Димитровска награда I-ва степен.

На днешния концерт първия бас на Софийската Народна опера ще пее със съпровод на Русенския Симфоничен оркестър ария от [операта „Иван Сусанин“, ария от операта „Евгени Онегин“, серенада от операта „Фауст“ и песните „Вила се гора“ и „От планина слизам мамо“ от Панчо Владигеров

42(12)4

К. Н. И. К.

ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Тцифка
Водар III цуи
с Сем. Хашьмов.
18. III 1951г.

XII

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950—1951

ПРОГРАМА

ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

Майска симфониета

Moderato maestoso — Allegro con brio

Valse — lento

Adagio molto

Allegro con fuoco

МИХАИЛ ГЛИНКА (1804-1857)

ария от операта „Ив. Сусанин“

П. И. ЧАЙКОВСКИ (1844-1893)

ария от операта „Евгени Онегин“

ШАРЛ ГУНО (1818-1893)

ария от операта „Феуст“

ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

„Вила се гора“

„От планина слизам мамо“

солист: Народния ертист

МИХАИЛ ПОПОВ, първи бас на Народната
опера — София и лауреат на Димитровска
награда

пауза

А. МУРАВЛЪОВ

„Азов гора“ — Симфонична поема

Диригент: ДОБРИН ПЕТКОВ

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

Народният артист
МИХАИЛ ПОПОВ
лауреат на Димитровска награда

Гост солист на днешния концерт на Русенския Държавен симфоничен оркестър е прославения у нас и чужбина първи бас на Софийската народна опера — народният артист

МИХАИЛ ПОПОВ,
лауреат на Димитровска награда

Михаил Попов е роден в гр. Плевен на 21 септември 1899 г. Едва 10 годишно момче той постъпва хорист в Църковния хор, ръководен от баща му. Още като ученик в гимназията той участва в ученически и граждански концерти, на които обръща внимание с красивия си глас.

След завършване на гимназията, той постъпва в Юридическия факултет на Софийския университет, който завършва през 1924 год. По същото време той е хорист в Народната опера и редовно взема уроци по пение. Чрез конкурс на Министерството на просвещението през 1924 г. той получава стипендия по солово пение за Италия. Същата година той заминава в Неапол, където учи при видния педагог Фернандо да Лучия в кралската кон-

сеъватория, която завършва през 1926 год. След няколко концерти в Неапол и Рим, където пее заедно с прочутия тенор Беннамино Джили, през 1927 г. той се завръща в България и още същата година дебютира в Софийската опера в ролята на Мефистофел от операта „Фауст“. След този блестящ дебют и до днес той е редовен член на Соф. нар. опера, където застъпва в репертуара първи басови роли.

По главните роли, които Михаил Попов застъпва са следните: Борис от операта „Борис Годунов“ от Мусоргски, Сусанин от оп. „Иван Сусанин“ от Глинка, Галички и Кончак от оп. „Княз Игор“ от Бородин, Воденчаря от оп. „Русалка“ от Даргомински, Кецап от оп. „Продадена невеста“ от Сметана, Мефистофел от оп. „Фауст“ — Гуно, Дон Базлио, Фалстаф, Дон Паскуале, Осмин, Лепорелло и др.

Михаил Попов е същевременно и прекрасен концертен певец, в репертуара на ксгото покрвй известните арии, той застъпва и художествени песни от руски, италиански, френски, немски, чехословашки, български и други бележити световни автори. Освен в България, той е гостувал в опери и концерти в Москва, Ленинград, Париж, Рим, Неапол, Прага, Варшава, Братислава, Познан, Катовице, Буда-Пеща, Букурещ, Белград, Загреб, Любляна и др.

Артиста Михаил Попов взима активно участие в нашия обществено културен живот. Той е председател на Съюза на композиторите и концерттриращите артисти в България, подпредседател и член на Българо-Италианския и Българо-Унгарския комитети.

За големите му заслуги към българската музикална култура, през 1946 г. Камарата на народната култура го награди с наградата „Огличие“, а през 1947 г. Министерският съвет го провъзгласи с най-голямото звание „Народен артист“.

През време на гостуването си в С. С. С. Р. бива провъзгласен за почетен член на „Централный дом работников искусств в С. С. С. Р.“.

Награден е също и от Унгарската Народна Република с медал за изкуство.

През 1950 г. народният артист Михаил Попов получи Димитровска награда I-ва степен.

На днешния концерт първия бас на Софийската Народна опера ще пее със съпровод на Русенския Симфоничен оркестър ария от операта „Иван Сусанин“, ария от операта „Евгени Онегин“, серенада от операта „Фауст“ и песните „Вила се гора“ и „Ог планина слизам мамо“ от Панчо Владигеров.

МАЙСКА СИМФОНИЕТА

На трудящата се българска младеж по случай великият празник на труда — Първи май.

Панчо Владигеров

Именития наш композитор Панчо Владигеров е обогатил родната музикална съкровищница с една прекрасна творба — „Майска Симфонията“ — първата крупна българска композиция за струнен оркестър.

„Целият трудов народ напрега сили в изгрещането на социализма в нашата страна. Младежта е в челните редици на това строителство. Никога аз не съм виждал нашата младеж такава, каквато е сега. Възхищава ме нейния крилат подвиг. Дълбоко ме трогва нейния оптимизъм, ентузиазъм и сериозност в работата. Бих бил безкрайно щастлив, ако тази моя творба — в която съм се опитал да въплотя в тонове онези мисли и чувства, които са ме вълнували, гледайки как расте и хубавее с нея и нашата младеж — намери широк отзвук сред младите слушатели. Когато седях пред пианото — пред празните още партитурни страници, много често пред мене се изправяше здравият и всепобеждаващ български бригадир, с ведър поглед и засмяно лице. Опитал съм се да предам пулса на кипналата във вените му младежка кръв, да разкажа мечтите и копнежите му, да докосна младото и любящо сърце . . .“

Тези думи на автора подсказват вложеното емоционално-идейно съдържание в творбата. Без да бъде образно-програмна, „Майска Симфонията“ наистина ни разказва за многоликият и ентузиазирания живот на трудовата българска младеж.

Симфониетата е написана в четири части: „Химн“, „Отмора след трудовия ден“, „Пред утрешния ден“ и „Народен празник“.

Първата част е написана в сонатна форма с въведение. Въведението, дадено звучно в целия шрайх, звучи светло, оптимистично, волево. Това е химнът на труда — идейно заглавие на цялата творба.

Втората част — „Отмора след трудовия ден“ — е един триделен бавен валс. Тя може би е най-хубавата част на Симфониетата. Пропита е с толкова много настроение и любов. В разгърнатата в лека грациозна валсова стъпка мелодика диша свежия вечерен въздух. Чувствуват се лъхът на чисти младежки мечти и чувства на любов и другарство, потръпват с лъчите на догарящия залез.

Третата част — „Пред утрешния ден“. Със сериозност и оптимизъм гледа младежта на утрешния ден. Строителството не е само мечтане. Предстоят сериозни задачи. Младежта ще ти разреши. Тя ще изгради утрешния ден. Ще расте и крепне младежкото другарство — родено и закалено под ведрото и любимо родно небе.

Четвъртата част — „Народен празник“, оркестърът кипва в ново настроение. Инструментите се подгонват във весела игра. Частта е написана в сонатна форма. Главната тема — едно популярно народно хоро. Идва най-високата точка на народния празник, прозвучава химнът от първата част (въведението). Неговото появяване закръгля идейното съдържание на творбата.

Заклучението е бодро, енергично.

СПОМЕНИ

за съветския композитор

А. Муравльов

Запознах се със съветския композитор Муравльов през 1947 год в творческия кръжок при театро-композиторския факултет на Московската държавна консерватория. Той беше известен между студентите като Сталински стипендиант и един от най-талантливите млади съветски композитори. Когато ни представиха един другиму, той малко смугено ми подаде ръка и дори се поизчерви.

Обикновено Муравльов седнаше в някъс ъгълче на залата, в която кръжока провеждаше засе данията си и мълчаливо слушаше. Рядко, той ставаше, за да изкаже своето мнение за изсвирената творба или изнесения доклад. А когато ставаше, за да говори, той се изказваше винаги спскойно, сдържано, но обмислено и задълбочено. Личеше си човека, който има свое отношение към проблемите, който има една здрава професионална подготовка.

Постановлението на ЦК на ВКП(б) за операта „Великата дружба“ от В. Мурадели го завари в класа на Димитрий Шостакович. Впечатлителната и финна натура на Муравльов изживя това събитие доста мъчително. Спомням си, че той известно време не се явяваше в кръжока. Въз тогава не го познавах като композитор, но бяха ми разправяли за него, че в някои свои произведения и той е плащал в известна степен дан на формализма.

След големите размествания в катедрата по композиция на Московската консерватория през 1948 г. ние и двамата попаднахме в класа на композитора Юрий Шапорин. Тогава ми се отдаде възможността да се запозная с него като творец. Убедих се в изключителната творческа одареност на Муравльов и в това, че той в такава ранна възраст притежава вече една прекрасна композиторска техника, която му позволяваше бързо и легко да разреши сложни творчески и композиционни технически проблеми.

Той по това време се беше домогнал вече до убеждението, че написаната от него по рано симфоническа поема „Азов гора“ („Азов планина“) страда от тематическа, хармоническа и формална неизясненост, което предаваше на творбата черти на формализма, като засенчваше основния замисъл в нея и я правеше трудно достъпна за обикновения слушател — не музикант. Той се зае за основната преработка на своята поема. Въз бях свидетел, как той в продължение на само един месец се справи блестящо с тази не лека задача.

Неговите отношения с композитора Шапорин съвсем не приличаха на отношения между ученик и учител. Часовете, в които той показваше напи-

саното на своя професор, приличаха по-скоро на творческа консултация с по-опитния колега, отколкото на урок по композиция. Муравльов с вещина обосновано защитаваше общия замисъл и техническите детайли в композицията си, рядко се случваше, той да не успее да убеди Шапорин в правотата си.

Никога той не приемаше съветите на професора по ученически, той винаги ги пречупваше през своето творческо аз.

Струва ми се, че голямото дарование на Муравльов е намерило ярък израз в симфоничната му поема „Азов гора“. Сериозно и задълбочено чувство за лирика лъха от тематическия материал в това произведение. Темите му без да бъдат цитати на подлинни народни песни, са написани в духа на уралските епически песни. Своеобразната на места хармония и колоритната, но изпълнена с чувство на мярка инструментация, както и линейно разделената фактура на поемата ѝ придават тази приказност и поетичност, която се изисква от сюжета — съдържанието.

С радост посрещнах съобщението, че Съветското правителство е признало качествата на „Азов гора“, като е удостоило нейният автор със Сталинова премия втора степен, въпреки младостта му и въпреки обстоятелството, че той е написал тази композиция още като студент в Московската Държавна консерватория.

Георги Иванов
композитор

43(13)¹⁴

К. Н. И. К.

ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

I уицккк
вoдaт III уицккк
с Сии. Хавинов.

29. III. 1951 г.

1. IV. 1951 г.

XIII

РЕДОВЕН

КОНЦЕРТ

СЕЗОН I
1950—1951

ПРОГРАМА

Л. В. БЕТОВЕН (1770-1827)

Симфония № 5

Алегро кон брио

Анданте кон мото

Алегро

Пауза

Л. В. БЕТОВЕН

Концерт за цигулка и оркестър

в Ре мажор

Алегро

Ларгето

Рондо

Солист: проф. ЛЕОН СУРУЖОН

ХЕКТОР БЕРЛИОЗ (1803-1869)

Увертюра „Римски карнавал“

Диригент: ДОБРИН ПЕТКОВ

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН (1770-1827)

Най-великият компонист на всички времена и на народи Лудвиг Ван Бетовен е роден в гр. Бон на 16 декември 1770 г., починал във Виена на 26 март 1827 г.

Бетовен е един от най-гениалните изразители на всестранния дух на земята, чието симфонично творчество достига до най високите върхове на инструменталното композиране. Живял в най бурната епоха на човечеството — времето на Французката революция, в своето богато и разнообразно творчество той е отразил не само великите идеи и борби на своето време, но с прозорливостта на гения той вижда и чертае светлото бъдеще на човечеството. Философската задълбоченост и идейност, огромната жизненост, които бликат от неговата музика, придават на цялото му творчество дълбок смисъл, богато и пълно вътрешно съдържание.

Този безпокоен и свободолюбив дух, това светло и възвишено сърце, стремящо се към щастие и човечност, чувствувайки суетата и загиването на света, сред който живее чрез музиката си той изплаква мъките и страданията си и сочи на човечеството светлите пътища към раждащия се нов свят на светлина, любов, правда и човечност на земята.

Симфония № 5 на Л. В. Бетовен е една истинска изповед на една лична драма. При нейното създаване Бетовен излиза от личното си самонаблюдение, в нея той е отразил своите гениални преживявания. Това е историята на едно вътрешно прераждане — това е истинската лирична изповед на композитора. Драматизъма се явява като една от съществените основни особености в характера и творчеството на Бетовен. Това е жизнената и господстваща основа на най-великите му произведения.

Симфонията започва с повелителния зов на съдбата. На него отговаря страничната тема, произлизаща от главната. Тук пред нас се разкрива една богата човешка душа. Тя се мени; ту бледнее

и спира безпомощно, ту пак се съвзема и се впуска с нов устрем. Неговите удари непрекъснато гърмят в басите, понякога силно, понякога като далечен подземен тънтеж, сподавени от тихите жалби на цигулките и лиризма на втората тема. Два-та мотива не се редуват поотделно; те се преплитат, звучат едновременно. Тъкмо в тяхната едновременост се съдържа силата на драмата и на личното преживяване.

Съдбата е в енергичния тон на темата. Понякога същата тая тема звучи тихо, печално — като чели омаломощеният е омагьсан, прикован от някакво страшно заклинание — повтаря, неволно като на сън, фразата, която го е сразила, но я повтаря тихо, като ехо. На нея се отзовава обоят със скръбно адажио, с безкрайна жалба.

Зловещият мотив се налага и затваря всички пътища. Победен е човекът, който е искал да изгради щастието си върху земята. Духът е подтиснат. Басите се обаждат застрашително — и като отзив тихо се понася плахо, продължителна жалба. Енергично и твърдо се повтаря, видоизменен началният мотив на съдбата — със същите железни удари — сега като чели още по-зловещи и по-настойчиви. Но възроденият остава неуязвим, незасегнат от тая тежка, тъмна сила. Тръпките замират, споменът не е вече тъй мъчителен — веселото, радостно стремително движение на струнните подготвя решителния извод.

Енергична ведра тема се развива в широки очертания, подзета от целия оркестър, силите все повече се разрастват и в безумна стихия разбиват всяка граница. Вместо предишните удари сега продължително се носи дълбок и светъл камбанен звън. Оркестърът повтаря бързо и несдържано усиления стремеж към щастие, сърцето бие лудо под напора на силно радостно чувство и в напрегнато очакване в миг гърмя победоносно химнът на свободата. Като далечен немоощен спомен се чуват ударите на съдбата, за да бъдат заглушени в мощните акорди на химна.

С особена сила са изразени радостта и ликованията. Най-напред потръбва фагота, подземат я корните, минава след това като многогласно ехо през струнните инструменти и отзвучава високо в

14)

флейтите и цигулките. Тия бодри тонове възвестяват една нова героична епопея.

Както в формално, тъй и идейно отношение пета симфония е една от най-издържаните и завършени Бетовенови произведения.

Концерт за цигулка и оркестър от Л. В. Бетовен е един от най-красивите концерти за цигулка в световната музикална литература и единствен цигулков концерт на Бетовен. Написан е през 1806 г. специално за цигулар Клемент и изпълнен от същия на 23 декември с. г.

Концертът е написан в сонатна форма и в три части. Четири отмерени удари на тимпани върху тон „ре“ въвежда обтите, кларинетите и фаготите. Първата част тече в същото това спокойно темпо и насища с музикалното си богатство.

След едно продължително оркестрово въведение стъпва в основната тоналност ре мажор соло-цигулката, изкачвайки се над оркестъра чрез възходящи октави. Следват красиви съпоставяния на соловия инструмент с оркестъра.

Звучността е светла, спокойна, класична. След бавната и певуча втора част (ларгето) следва непосредствено последната част — едно блестяще рондо.

Този концерт ще бъде изпълнен с Русенския Симфоничен оркестър от новия ни гост за тринадесетия ни редовен концерт в иолин-виртуоза проф. **Леон Суружон**.

Роден на 28 февруари 1913 г. в гр. Нови-пазар, той от рано се проявява като извънредно талантлив цигулар. През 1933 г. той завършва Музикалната академия в Прага. След завръщането си в България, постъпва като оркестрант в оркестъра на Народната опера в София. През 1937 год. по съветите на световно прочутия цигулар Бронислав Хуберман напуска оперния оркестър и заминава за Париж. Там той посещава две години курсовете на именития професор Жорж Енеску.

Сега Леон Суружон е извънреден професор в Държавната Музик. академия. Концертната си дейност е започнал от 16 год. възраст. Концертирал е с извънредно голям успех в Франция, Чехословакия, Югославия и България.

ХЕКТОР БЕРЛИОЗ (1803-1869)

Видният французски компонист, създател на програмната музика Хектор Берлиоз е роден на 11 декември 1803 г., умрял на 8 март 1869 г. От рано той проявява жив интерес към музиката и въпреки недоволството на родителите си, които са го готвили за лекар, се записва ученик в Парижката консерватория. Чрез блестящо издържания конкурс за „Римската награда“ при Парижката консерватория, с получената награда през 1830 г. той отива в Италия, където се отдава на сериозни занятия и творчество. Тук той създава симфоничната поема „Възвръщане към живота“ и увертюрата „Крал Лир“.

Завръщайки се през 1832 год. в Париж, той отпочва една извънредно плодотворна творческа, диригентска и музикално-възпитателна дейност. Юношеската му смела склонност към композиране, покъсно след завръщането му в Париж, се разгръща в истинска творческа страст, резултатите от която дават едно ново направление на музикалното творчество, въобще.

В своите композиции той прокарва едно ново начало — това на програмната музика. Както в „Фантастичната симфония“ — където са показани епизоди из живота на един артист, така и в покъсните си произведения Берлиоз смело и живо прокарва своите схващания за програмната музика.

За това Берлиоз заслужено се сочи като родоначалник на програмната музика. Влиянието на революционните години и неговото смело новаторство в музиката не се харесват и той, неоченен приживе, отричан и дори преследван, избягва от Париж и отива в Германия, Австрия и Русия, където бива радушно приет от многобройните си почитатели. Там той дирижира предимно свои творби, приети възторжено.

Този чудак в живота и новатор в музиката днес е високо ценен като музикант и композитор.

Чрез своя бурен живот и смело творчество, той е олицетворил не само трагизма на всеки велик художник — творец, но и злата орис на всеки гений, който осъществява творческото у себе си не толкова във все по-съвършени художест-

вени творения, колкото във все по нови художествени видове, композиционни форми и изразни похвати.

Прекрасната увертюра „Римски карнавал“, изпълнявана извънредно много днес, е увертюра към една от най-съвършените творби на Хектор Берлиоз операта „Бенвенуто Челини“. Тук е мястото да споменем, че Берлиоз е писал две увертюри за тази опера.

44(14)

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Тизиджа

водег III джи

с Сим. Кантат.

12. IV. 1951г.

15. IV. 1951г.

XIV

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950—1951

ПРОГРАМА

Л. В. БЕТОВЕН (1770-1827)

„Егмонт“ — увертюра

В. А. МОЦАРТ — (1756-1791)

Симфония № 41 (Юпитер)

Allegro, vivace

Andante cantabile

Menuetto

Final-Allegro molto

Пауза

М. П. МУСОРГСКИ (1835-1881)

„Нощ върху голия връх“ — симфонична поема

М. ГОЛЕМИНОВ

Из балетната сюита „Нестинарка“

Нестинарско хоро

Селски празник

Епилог

А. ХАЧАТУРЯН

„Гаяне“ — балетна сюита

Приветствен танц

Лезгинка-

Танц със сабли

Гост-Диригент: СТЕФАН ВАЧЕВ (диригент на Разградския държавен симфоничен оркестър)

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

Дирекцията за музикално, творческо и изпълнителско изкуство при Комитета за наука, изкуство и култура, за да даде възможност на диригентите и оркестрантите от симфоничните оркестри да се опознаят и сътрудничат, от две години време урежда в з а и м н и гостувания на диригенти и оркестранти.

За XIV ни концерт гост-диригент ще бъде диригента на Разградския Държавен симфоничен оркестър

Стефан Вачев

Нашият гост е роден през 1914 г. Средното си образование е завършил в Разград. Като гимназист и след това взема активно участие в музикалния живот на града, като един от първите помощници на дългогодишния музикален деятел в Разград — учителя Илия Бърнев. През 1943 г. Стефан Вачев завършва с отличие висшия теоритичен отдел на Музикалната академия — София. През 1944 г. той е стажант капелмайстор при композитора Филип Кутев. Същата година става капелмайстор в Разград, където поема ръководството на Общогражданския симф. оркестър. Под негово ръководство оркестърът бележи най-високите си постижения, като изнася концерти в Русе, Шумен, Плевен и София

Народната власт оцени това културно дело и от август 1947 г. оркестърът става държавен. От тогава до сега Стефан Вачев е диригент на Държавния симфоничен оркестър в Разград.

Л. В. БЕТОВЕН (1780-1827)

„Егмонт“ — увертюра (оп. 84)

Л. В. Бетовен е написал 11 увертюри и музика към разни драматични произведения.

Увертюрата към Гьотевата трагедия „Егмонт“ е в непосредствена връзка с със самата трагедия; Бетовен се спира на най-съществените моменти от трагедията. Подписаният и жадуващ за свобода народ, героичният образ на Егмонт и стихийната борба за освобождение — всичко това намира широк и могъщ драматичен израз чрез музиката на безсмъртния и гениален Бетовен.

Бетовен е започнал да пише музиката на „Егмонт“ през 1809 г. Първото представление на трагедията се състояло на 24 май 1810 г.

Бетовен — като истински патриот не е могъл да стои на страна да не чувства и да не се вълнува от Виенските събития на 1809 г. (французката окупация). Корените на това произведение лежат дълбоко в светогледа на Бетовен. Още един път и можеби в най-съвършена форма, той предвижда победата на свободния човек. Увертюрата започва с мрачни и тежки акорди в ритъм на сарабанда (старинен испански танц), тежест от гнет и дълбока потиснатост. Борбата на Егмонт против угнетителя е показана с необикновена художествена сила и яснота в алегрото на въстъплението. Възправени са враждебно противопоставените сили — на феодалната тирания и угнетения народ.

Още не успяла да отзвучи тази тема и се раздава стон от обоя. От този тон постепенно се оформя темата на Егмонт (сонатното алегро). В разработката е изложено цялото съдържание на трагедията: борбата на Егмонт — неговото дръзко държание пред врага, любовта му и на края неговата гибел. Но със своята смърт „героят е спечелил свободата на родината“, както казва Бетовен в своята бележка към музиката на последния монолог на Егмонт.

Блестящия край на увертюрата изразява великата идея за крайната победа и народното тържествование.

ВОЛФГАНГ АМАДЕУС МОЦАРТ — (1756-1791)

Един от най-големите и дивни музикални гении на всички времена и народи, Волфганг Амадеус Моцарт е роден на 27 януари 1756 г. в Залцбург, умрял на 5 декември 1791 г. във Виена.

Още от малък Моцарт се проявява като дете-чудо. Едва 3 годишен е намирал на пианото благозвучни интервали,

на 4 години е свирил менуети и др, леки танцови игри. Виждайки необикновените дарби на своето дете, бащата на Моцарт се залавя с неговото музикално възпитание. На 6 год. възраст бащата решава ведно с по-голямата си дъщеря Нанърл (11 год.) да ги покаже на възния свят. През 1762 г. той предприема с даровитите си деца едно пътуване до Мюнхен и по-късно до Виена. Там Моцарт бива посрещнат с неопикуем възторг. Концертите му имат необикновен успех. Цяла Вена заговорва за това музикално чудо — малкият и гениален Моцарт.

Насърден от успеха на първото пътуване, на следната година бащата решава да предприеме едно по-голямо и далечно пътуване с малкия Моцарт и сестра му. Те отиват в Париж, Брюксел и Лондон. Пътьом те свирят при извънреден успех във всички по-големи градове на Рейнската област.

След едно пътуване до Италия — в тази класическа страна на изкуствата, Моцарт е бил приет с големи почести и овации.

Моцарт е очудвал не само със съвършенството на играта, но с всичко, що е знаели мжгал в областта на музиката, така че разрешението и на най-трудните задачи, посветени му от тогвашиите музикални капацитети на Италия: Самартини, Балоти и Падре Мартини убедили всички в необикновения гений на Моцарт, наричайки го „чудното създание на природата“.

От там на сетне започва блестящия възход и обаяние, което се е разливало по цяла Европа от музиката на гениалния Моцарт.

Неговата музика беше близка до бедните и изстрадали човешки сърца — тя ги топлеше и вдъхновяваше. Тази музика им носеше радост, тя им даваше вяра и надежда в бъдещето.

В последните години от живота си Моцарт на голяма възраст и зрялост, на истинска нужда от радост в живота, написва своята симфония № 41 наречена (Юпитер) като тържествен химн на радостта от живота и вярата му за блестящото бъдеще, което очаква човека.

МОДЕСТ МУСОРГСКИ (1835-1881)

Самостояният развой на руската музика най-внушително е показан от Модест Мусоргски. Гениален компонист — самоук, той изразжда своята музика из народната песен, дава преднина на вокалния израз, оразява пълнокръвено и реалистично народния бит и пьстрата и богата руска действителност. С това Мусоргски създава свой музикален стил, който

му създава име на руски национален композит. Той скоро се налага и на запад, където бива приет сърдечно и спонтанно. В неговото разностранно творчество е посказан типичния руски порив към съизживяване на човешкото и то стихийно, почти демонично. Този порив е движил и изкуството му и живота му.

Роден в 1835 г. в Псковска губерния, като потсмък на дзорянин-зимевладелец и помещик, той от рано учи пиано и се пристрастява към Лист и Бетовен. По-късно той се увлича от Даргомижски и Балакирев. След един живот от радостни забавления и бохемство, той умира самотен в 1881 г. в Петербург.

Музиката на Мусоргски е преизпълнена от неутолима впечатлителност, от страст по правдивост и от палав и добродушен хумор. Той е чужд на чистата абсолютна музика, както и на музика с личен лиризм и пагос.

Между многото му оркестрови композиции, най-много изпъкват: симфоничната поема „Нощ върху голия връх“ и „Картини из една изложба“. Тук композитът действително рисува музикално. Тук именно той надхвърля Берлиоз в фантастично и Лист в идеалистично описателния стил. Възможвайки се до такъв ярък реализъм в музиката, той набеязва началото на новите и по-късно проявени музикални течения. Неговият музикален реализъм най-добре е показан в музикално драматичните му творби, а именно: „Едип цар“ и „Саламба“, „Женитба“ и „Борис Годунов“, „Хованщина“, „Сорочински панаир“ (завършена и инструментирана от Ц. Кюи).

Най-значителната му музикална народна драма „Борис Годунов“, която го прочу по цял свят е композирана по текст съгласен от композита, използвайки едноименната драма на Пушкин. Това не е нито опера, нито музикална драма, къс жива народна трагика, представена по-скоро във внушителна драматична сцена, отколкото като целостна драма и отразена ярко и единно в поезия и музика, в живопис и игра. Това е живот, народен бит, който говори чрез музика, чрез народната песен.

Всичко това прави Мусоргски един истински руски национален композит.

И днес, когато чествуваме 70 години от смъртта на големия руски композитор Модест Петрович Мусоргски, ние разбираме, как този необикновен музикален гений, въпреки недостатъчните си теоретични знания, създава безсмъртни творения.

Върху музикалната картина „Нощ върху голия връх“ Мусоргски е работил и преработвал няколко пъти. Той е

смягал да я вмъкне в операта „Сорочински панайр“. Нейното програмно съдържание е следното: Плъзгачи, шумове на свръхестествен гласове. Появяват се духове и след тях Чернобог Честуване на Чернобог и черна служба — сабат. След службата прозвучава отдалеч камбаната на една малка селска черква, която разпръсва злите духове. Идва събуждането на деня.

Тези сведения са дадени лично от Мусоргски в един негов автограф.

Първото изпълнение на музикалната картина „Нощ върху голия връх“ датира от 1867 год. Оркестрацията е направена от Римски-Корсаков.

МАРИН ГОЛЕМИНОВ

Роден е в гр. Кюстендил през 1903 г. След завършване на гимназията и висшия отдел на Музикалната академия в София, специализира в Париж и Мюнхен.

Написал е хорови песни, струнни квартети, един духов квинтет, концертната увертюра „Горянки“, танцовата драма „Нестинарка“, „Вариации за оркестър“ върху една тема от Добри Христов, поема за бас и оркестър „Селска песен“ и др. Автор е на научно-музикалния труд „Към извора на българското музикално звукотворчество“.

Сега Големинов е професор по композиция и диригентство в Държавната Музикална академия.

Нестинарството е народен обичай. В редица села на Странджа, населени до преди 20-тина години с българи и гърци, е бил особено добре спазван обичая да се играе в огън от мъже и жени в деня на св. св. Константин и Елена (3 юни). Лицата, които изпълняват този обряд т. е. огнеиграчите, се наричат „нестинари“. Твърде често, дори по-често играят в огъня жени, отколкото мъже

Този обичай днес е запазен само в българското село Българи, Царевско, а във всички други, дето той е съществувал по-рано, днес е вече напълно изчезнал.

Музиката на танцовата драма „Нестинарка“ (в 9 картини и епизод) е написана от М. Големинов през 1940 г. по едноименния разказ за нестинарството от писателя Константин Петканов.

Сюитата „Нестинарка“ за симфоничен оркестър е в 5 части, между които: „Нестинарско хоро“, „Селски празник“ и „Епизод“.

АРАМ ХАЧАТУРЯН

Арам Хачатурян е един от най-големите съвременни композитори на Съветския съюз.

Арменец по произход, той е роден през 1904 г. в столицата на Грузия — Тбилиси. Баща му бил книговец, завършил музикалното си образование в Москва.

Син на Съветска Армения, Хачатурян е почерпил от своя народ основата за творчеството си. Ученик на знаменития съвременен руски композитор Николай Мясковски, той е взел от него живителните традиции на руското и световно музикално изкуство. Тънък и чувствителен музикант, Арам Хачатурян въоръжи творчеството си с най-добрите постижения на съвременната световна музикална култура и изведе арменската музика на световната художествена сцена.

През 1943 г. за музиката на балета „Гаяне“ на Хачатурян беше дадена втора Сталинова премия.

Действието на балета „Гаяне“ се развива в пограничен колхоз. Неговата героиня Гаяне е пълноценна страстна натура, преданна на родината и готова да пожертвува за нея всичко.

Музиката на „Гаяне“ е темпераментна, предаваща не само драматическите перипетии на сюжета, но и рисуваща ярки картини от народния бит. Използуван е нашироко интонационният материал на арменската, кюрдската, грузинската, украинската музика.

Музиката на „Гаяне“ продължава плодотворните традиции на руските класици, като внася и нещо ново.

На днешния концерт ще бъдат изпълнени само приветствия танц, буйният грузински танц лезгинка и своеобразния по колорит и вихрен „танц със сабли“.

XV РЕДОВЕН КОНЦЕРТ
на РУСЕНСКИЯ ДЪРЖАВЕН СИМФО-
НИЧЕН ОРКЕСТЪР

ще се състои в края на м. април

Гост-солист ще бъде

пианистката **КАТЯ КАЗАНДЖИЕВА**

В програмата: **П. И. ЧАЙКОВСКИ** — симфония № 5, **АРАМ ХАЧАТУРЯН** концерт за пиано и оркестър, и легендата за „Лопянката гора“ от младия български композитор **ГЕОРГИ ИВАНОВ**

Диригент: **КОНСТАНТИН ИЛИЕВ**

45/151

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Не участвувах
поради здравни

26. IV. 1951 г.
29. IV. 1951 г.
XV

РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950—1951

ПРОГРАМА

ГЕОРГИ ИВАНОВ

Легенда за Лопянската гора
(Симфонична поема)

А. ХАЧАТУРЯН

Концерт за пиано и оркестър

Allegro maestoso

Andante

Allegro brillante

Солист: КАТЯ КАЗАНДЖИЕВА

Пауза

П. И. ЧАЙКОВСКИ

Симфония № 5

Allegro con anima

Andante cantabile

Allegro moderato

Allegro vivace

Диригент: КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

*Катя
Мисир*

ГЕОРГИ ИВАНОВ

Георги Иванов е роден в София през 1924 г. Четиринадесет годишен започва да изучава пиано. През 1941 г. учи хармония при проф. Веселин Стоянов, а по-късно композиция при проф. Любомир Пилков. След 9 септември 1944 г. Г. Иванов се приобщава към кръжока на младите български композитори. Тогава за първи път прозвучават по Радио-София негови песни и камерни творби.

През 1945 г. Иванов заминава като стипендиант за Съветския съюз. В Московската държавна консерватория е изучавал композиция при професорите Виктор Белый и Юрий Шапорин, а инструментация при Николай Раков.

След завръщането си от Съветския Съюз, Георги Иванов се включва активно в творческия живот на българските композитори и написва редица масови песни и песни посветени на борбата за мир.

В творчеството на Георги Иванов се очертават като основни моменти търсенето на българска народностна интонация и стремежа към програмнообразно мислене. Написал е: масови песни, художествени песни за хор и за глас със съпровод на пиано, вариации за пиано, камерни песни и симфоничната поема „Легенда за Лопянската гора“.

Легенда за Лопянската гора

Симфоничната поема „Легенда за Лопянската гора“ е първата по-значителна творба на Г. Иванов. Сюжетно тя третира партизанското движение в България, до победното народно въстание на 9 септември 1944 г.

Симфоничната поема е написана в сонатна форма — с пролог и епilog. В първата част авторът рисува образа на Лопянската гора — образа на хайдушкия балкан, който е криел в своите недра самоотвержените борци за свобода. Баскларинетът подхваща една широка, спокойна кантилена, която преминава във виоли и втори цигулки и постепенно се разраства в целия оркестър. В корните прозвучава тема с фанфарен характер — гората като чели се раздвижва:

„Настане вечер — месец изгрее
Звезди обсият свода небесен;
Гора зашуми, вятър повее,
Балканът пее хайдушка песен!

И започва Лопянската гора да разказва легендата за славните български партизани, които са се борили за свободата на своя народ — мъжествената главна тема на сонатното алегро. Английският рог подхваща тъжовно втората тема с ярко народностен характер. Пред нас възниква образа на измъчения, страдащ под гнета на фашисткото иго български народ. Темата е доведена до трагическа кулминация. Тромбоните се връзват в първоначалните мъжествени интонации на партизанската тема.

Започва разработката. В нея авторът противопоставя двете теми — партизанската и народната. Партизанската тема непрекъснато се разраства и под нод нейното въздействие се преобразуват интонациите на народната тема. Последната става по-светла и интонационно се приближава до главната тема на сонатното алегро (партизанската), дската най-сетне — в репризата — тя прозвучава про-светлено и спокойно в тромпета.

Ликувателната тема на кодата на сонатното алегро потвърждава окончателната победа.

Третата част тематически повтаря началото на поемата, но вече в нов вид. Темата на гората прозвучава у кларинета, у соло валдохорната — светла и успокоена.

Мрака на фашисткото робство е прогонен от хайдушкия балкан. Лопянската гора свободно диша. Тя вече ще разказва за подвизите на славните борци за правда и свобода. И като потвърждение на мисълта за единството на народа и неговия член отряд — борците за щастливо бъдеще партизаните — и неразривната връзка на двете със символа на свободата на българския народ — хайдушкия балкан — трите основни теми на поемата полифонически съединени едновременно прозвучават величествено у целия оркестър.

КАТЯ КАЗАНДЖИЕВА

Пианистката Катя Казанджиева, която в днешния концерт на Русенския Държавен симфоничен оркестър ще изпълни соловата партия на концерта за пиано и оркестър от арменския съветски композитор Арам Хачатурян е една наша млада и утвърдена пианистична сила.

Първите си занимания по пиано

Катя Казанджиева

е започнала на 6 годишна възраст. Учила отначало при проф. Васелин Стоянов, а по-сетне до завършване на гимназията при видната софийска педагожка Брашованова.

Веднага след завършване на гимназията, Катя Казанджиева заминава за Прага, гдете учи при Вилхелм Курц, завършвайки „майсторския отдѣл“ като най-добра негова ученичка. През 1948-1949 г. тя специализира в Полша при световно известния полски пианист-шопенист Раул Кочалски, гдето заедно с него изнасят концерти във Варшава и поголемите полски градове.

Катя Казанджиева е изпълнила концерта от Арам Хачатурян за пръв път у нас през 1946 год. под диригентството на проф. Саша Попов. Тоя концерт тя е изпълнила с голям успех още във

Варшава, Краков, Лодз, Катовице, Познан. Навсякъде полската музикална критика се е изказала много възторжено за прекрасното изпълнение на пианистката Катя Казанджиева.

Същият концерт тя е била поканена да изпълни във Варшава и на тържествената вечер, по случай сливането на двете полски работнически партии.

КОНЦЕРТ ЗА ПИАНО И ОРКЕСТЪР от АРАМ ХАЧАТУРЯН

Концерта за пиано и оркестър от Арам Хачатурян е написан в 1936 г. и за пръв път е бил изпълнен от именития съветски пианист Лев Оборин. Концертът много скоро добива голяма популярност и днес той влиза в репертуара на всички големи съветски пианисти.

И наистина, това произведение е забележително по своята неизтощима жизнерадост, мелодическо обаяние и виртуозен блясък. Мелодическото богатство на концерта е изключително в гордата първа и лирическата втора тема на алегро, както и всяка музикална мисъл на андантето — всичко е изпълнено с красота, всичко е напевно, благородно. Мелодическият език на концерта се отличава с яркост на националния колорит.

Не по-малко е забележителна и смелата хармония на тая композиция, както и богатството от изразните възможности на съвременната клавирна техника. Блестящи октави и акорди, бисерни пасажки, прозрачни унисони създават интересна и колоритна фортепианна партия. Оркестровата партия се отличава с особено богатство и изобилие от остроумни съчетания на инструментите.

Първата част на концерта е монументално алетро, пълно с празничност и радостно ликуване. То е наситено с ярки динамични контрасти, характерен ритъм, който пробужда в съзнанието представа за тържествено шествие.

Втората част е една от най-поетичните страници от музиката на Хачатурян. Тази част е потопена в лирическо настроение и съзерцание. А акварелно прозрачните ѝ багри са интересен контраст спрямо темпераментното алетро.

Във втората част (анданте) не липсват и па-

тетически кулминации. Но скоро съзерцателното спокойствие надделява.

Третата част на концерта е характерна с живостта на фантазията, изобразителност и остроумие. Кулминацията на финала се постига от встъпването на главната тема от първата част, с която тържествено и гордо завършва концерта.

ПЕТЪР ИЛИЧ ЧАЙКОВСКИ

Творчеството на гениалния руски композитор-симфоник — Петър Илич Чайковски се ползува с голяма популярност и любов не само в Съветския Съюз, но сред трудещите се от всички страни в света.

Музиката на П. И. Чайковски се радва на всенародна любов преди всичко със своя прост и понятен музикален език, с който композитора̀т докосва сърцата на слушателите.

Чайковски всякога разказва, вълнувайки се увлечено дори когато става дума и за „малки, интимни, непретенциозни теми и сюжети. Но често той се обръща и увлича от по-дълбоки философски значими теми, черпейки ги или от заобикалящата го действителност или пък от своите преживявания, впечатления и интимни настроения и размишления.

Петата симфония в Ми миньор оп. 64 е написана през 1888 г. Още в първите скици на тази симфония Чайковски ни говори и е нахвърлил нейната програма: „Началото — интродукция. Пълно преклонение пред съдбата . . . съмнение, упреци“. Трагичният конфликт получава разрешение в светлия жизнелюбив финал, който е пълен с празнични образи с голям обхват.

Тази симфония показва големия стремеж у Чайковски към по-голямо вътрешно единство и завършеност на четирите части, към преодоляване и постигане на вътрешно равновесие и единство между отделните части на симфонията.

Темата на съдбата прозвучава като встъпление. Тази тема последователно преминава във всичките части на симфонията. Това напомняне за съдбата претърпява различни изменения в общото музикално-драматургично развитие на симфонията. Във встъпкението тази тема напомня траурен марш,

проникнат от злоещото усещание за смъртта и трагическата обреченост. Глухата и мрачна звучност на кларинета в низкия регистър усилва впечатлението за съдбовната хладна безжизненост, създадено от сурово отмерения ритъм.

Във втората част — темата преминава два пъти — първия път в мощното оркестрово tutti с ярка, поразяваща звучност на тропнетите, а след това в изложението на тромбоните, предаващо състояние на ужас, смущение и отчаяние. В края на третата част тя преминава тайнствено в кларинета и фагота, вплитайки се в движението на валса като някаква мрачна, пълзяща мъгла.

На края, във вътпнителното *andante maestoso* и повторението на финала, пак тази тема получава широко и блестящо развитие във вид на тържествен, величествен марш.

*БОРБАТА на народите по цял свят
за ЗАЩИТА НА МИРА е борба
за защита на човека, за за-
щита на радостта, кул-
турата, труда, ща-
стието и бъдеще-
то на милли-
оните обик-
новени
хора.*

Следующите концерти
на РУСЕНСКИЯ ДЪРЖАВЕН СИМФО-
НИЧЕН ОРКЕСТЪР

ще се състоят на 22 май и 7 юни

С програмите на тези два последни концерти за сезона, оркестъра ще се яви в София на прегледа на Държавните симфонични оркестри в страната.

Гост-солист на концерта на 22 май ще бъде проф. ДИМИТЪР НЕНОВ — пианист-виртуоз. Диригент: КОНСТ. ИЛИЕВ.

Гост-солист на концерта на 7 юни ще бъде ВАСИЛ ЧЕРНАЕВ — виолин-виртуоз. Диригент: ДОБРИН ПЕТКОВ.

4616
16

К. Н. И. К.
ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

Водат Шоук с Сен. Хамидов.

24. V. 1951 г.

25. V. 1951 г.

XVI
РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ

СЕЗОН
1950—1951

ПРОГРАМА

Д. Д. ШОСТАКОВИЧ

Симфония № 5

Moderato

Alléretto

Largo

Allegro non troppo

първа

Л. В. БЕТОВЕН (1770-'827)

Концерт за пиано и оркестър № 5
(ми бемол мажор)

Allegro

Adagio un poco mosso

Rondo Allegro

кварт. - Квартет на Любовиня

Солист: проф. ДИМИТЪР НЕНОВ — клавир-виртуоз

~~Науча~~

ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

„Импровизация“ и „Токата“

Диригент: КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

Пианиста и композитора проф. ДИМИТЪР НЕНОВ

На днешния концерт Русенци ще имат рядкото щастие да чуят като солист най-значителния български клавир-виртуоз проф. Димитър Ненов.

Димитър Ненов е роден в гр. Разград на 1 януари 1902 г. От рано едва 6 годишен той започва да учи пиано. Първите уроци по пиано той получава от майка си. По-късно като ученик в гимназията, той заработва системно и планомерно при видния наш педагог-пианист Андрей Стоянов. На една публична ученическа продукция в София през 1920 г., когато Дим. Ненов за пръв път се явява пред софийската публика обръща вниманието на музикалната критика и публиката със своето дарено чувство на пианист и това решава по нататъшната му съдба на човек и музикант.

Същата година той заминава в Дрезден, където се записва студент по архитектура. Но същевременно той посещава и тамшната консерватория, дето учи пиано при Карл Фелинг и Теодор Блумер и теория и композиция при многоизвестния германски специалист-музикант проф. Паул Битнер. През 1927 г. Дим. Ненов се завръща в България и започва кариерата си на архитект — отначало в Министерството на благоустройството, а след това в М-вото на железниците. Но преследван от жаждата за музика през 1931 г. той наново заминава за чужбина за музикално усъвършенстване и концертране.

Отначало той учи пиано при Егон Петтри в Закопане (Полша), но по-късно посещава и Италия. Покрай специализацията Д. Ненов концертира с блестящ успех в Дрезден, Темишвар, Майсен, Берлин, Рим, Варшава и други по-големи градове в Германия, Полша и Италия, където критиката дава най-ласкави отзиви за пианистичните качества и извънредната музикалност на нашия пианист. След това успешно европейско турне, той се завръща в страната, където изнася при извънреден успех многобройни концерти в София и провинцията. Успеха на тези концерти напълно утвърждава името му на изключителен майстор пианист, стилизиран и културен музикант. Но и този път той не

остава за дълго в страната и наново заминава в Италия, където концертира в Рим, Торино, Болоня, Милано и почти всички по-големи италиански градове.

Покрай оживената концертна дейност у нас и чужбина, талантливият пианист намира време и за композиране. За своето творчество на компонист той черпи вдъхновение от здравите извори на народното творчество, стремейки се да създаде музика в български дух. Още в първите му опити четири скици и „Музиката“ за голям оркестър той сочи сериозните домогвания на компониста към създаване на едно, завършено произведение в български дух и установен творчески български стил, без заимствания на готови мотиви. Това е търсенето и постижението на компониста към собствен български музикален стил, в който да се усеща бодрия лъх на народната душа и живия ритъм на звънливото българско сърце.

Димитър Ненов е автор на многобройни малки и големи творби за голям оркестър и инструментални концерти: фантазия за пиано и оркестър, соната за цигулка и пиано, соната за пиано, две симфонии, „Балада“ за голям оркестър, 4 скици за голям оркестър, шест пиеси за пиано, „Музика“ за голям оркестър, вариации за пиано, две парафрази върху народни песни, концерт за пиано и оркестър, 6 прелюдии за пиано и др.

Димитър Ненов е един извънреден майстор пианист, чиято пианистична игра се отличава със здрава и углъбена музикалност, сериозност и интелигентност. Един пианист артист с бравурна и сигурна виртуозна техника, които качества са високо оценени у нас и чужбина и с достойнство го издигат като първостепенен пианист и артист със здрави, художествени разбирания и блестящ пианистичен стил.

Д. Д. ШОСТАКОВИЧ — Симфония № 5

Още с появата на първата симфония на Шостакович, написана при завършване на академията се усеща появата на един голям талант, на един изключителен творец. С първите си стъпки като компонист, той предлага една съвършена творба, показва отлични разбирания на големите музикал-

ни форми и познаване на оркестровата техника. Но въпреки изключителния талант, той не е притежавал здрави естетически принципи. В първите му творби е липсвало философска задълбоченост, затова младежките му увлечения и юношеска любовознателност и в стремежа му да пише музика „нечувана“ и „музика, която да не прилича на никоя друга“ най-невинно се хвърля в лапите на формализма.

Но критиката схващайки тези му увлечения и грешки и високо ценейки големия талант, му обръща сериозно внимание върху формалистическата му забърканост, фалш и груб натурализъм и му сочи здравия творчески път. Талантливият композитор приема справедливата критика отпратена към него, и се старее да изживее своите грешки

Разбирайки, че трябва да скъса с формалистическите увлечения и сторени грешки, той същевременно упорито заработва не само външно да се преустрои, но същевременно преодоверявайки формалистичните грешки, чрез една дълбока напрегната вътрешна творческа борба търси пътищата към здравето и жизнуетвърдено изкуство.

Като резултат на тази огромна работа се явява Петата симфония, която сам авторът определя като „делови отговор на съветския художник на справедливата критика“.

С петата симфония започва нов период в творчеството на композитора — период на здраво общодостъпно творчество. Като се обръща към голямата тема на съветското изкуство — темата за изграждането на личността, Шостакович създава произведение с огромна сила.

Въпреки всички субективни елементи, в петата симфония Шостакович за пръв път се явява като съзнателен художник-реалист, скъсал с формалистичното и фалшиво минало. За пръв път в тази симфония целта на автора е насочена към широкия кръг слушатели, а не към тесния кръг „ценители“ на музикалното изкуство.

Затова, петата симфония на Шостакович бързо и силно покорява слушателя. Тази симфония е едно образцово и класически завършено музикално произведение, съвършено по своя етически смисъл, човечна — в най-добрия смисъл на тази

дума. В петата си симфония Шостакович е пристъпил към огромната си творческа задача с една необикновена сериозност, налучкал е необходимите художествени образи, в които е превъплъттил чудните и многообразни човешки преживявания. От там идва и огромния диалогизъм на симфонията: размислителна съсредоточеност и проникновена лирика, бликащ хумор и велико жизнелюбиво начало на новия и смислен човешки живот на земята. По тази причина петата симфония на Шостакович най-възторжено се прие по цял свят, за това световната прогресивна музикална критика настойчиво я изтъква и сочи като едно образцово произведение на новото изкуство.

Схващайки ролята и всепобедната сила на истинското, здравото, реалистичното изкуство за превъзпитанието на новия човек, в своята реч Д. Шостакович произнесена на Всеамериканския конгрес на дейците на науката и културата в защита на мира, през м. март 1949 г., завършва патетично и убедително:

„Лагерът на привържениците на реализъма в музиката неизменно, с всеки изминат ден расте и крепне. С всички сили, които имаме, ние, музикантите, трябва да повдигаме у народа вярата в разума и светлината, в красотата и величието на човека. Ние трябва да противопоставим своето хуманистично, напредниково изкуство на интригите на реакцията, която сее само чевеконемавистничество и се мъчи да представи света като пустиня, а човека като безсмислено и злобно животно.

„Да разшириме нашата дружба, дружбата между напредничащите дейци на културата! Сплотени ли сме — ние сме несъкрушими, ние ще успеем да изпълним нашия граждански дълг, да повдигнем съзнанието на народните маси против войната, против варварските жестокости! Ние трябва да заставим подпалвачите на война да отстъпят, да сложат оръжието на земята. Народите никога няма да тръгнат с тях — към мъжествения глас на народите да присъединим прекрасния и могъщ глас на нашето изкуство за мира и демокрацията!“

Л. В. БЕТОВЕН

Пети концерт (ми бемол мажор) за пиано и оркестър

Концерта започва с една мощна развита от соловия инструмент каденца в главната тоналност — ми бемол мажор. След нея (както при всички концерти на класиците за соловия инструмент) оркестърът излага в самостоятелна партия двете теми на първата част.

Първата тема има героичен характер — тя звучи като волев призив.

Няколко такта по-късно встъпва втората тема (пианисимо и спокойно).

В оркестровото въведение тя е дадена пак в тоналността на главната тема.

Цигулките и басите загатват кратко главната тема и след едно внезапно кресчендо тя отново излиза на преден план. Последвалото развитие в оркестъра насища ритмически по-късно целия оркестър, отклонява се набързо в спокойното и нежно встъпление на обоя и флейтата, но в миг отново пак гръмва в целия оркестър, за да доведе скоро до една нова тема (която Бетовен по-нашироко използва в края на разработката). Тази тема внезапно се прекъсва от ритмично форте. Обоя и корна подемат новата ритмична фигура.

Малко след това стъпва соловият инструмент. Започва изложението. Появява се главната тема, оживена и разработена. Запазен е първия мотив, който е последван от кратки хрумвания по целия регистър на пианото. Четирите такта на оркестъра (форте) припомнят главната тема. След стройна мелодическа линия в соловия инструмент, разнообразно и богато разработена чрез жив преход от пианото в оркестъра и внезапно утихане се стига до втората тема. Пианото звучи меко, красиво, звънко. В същност това е лирично предаване на втората тема. Няколко такта по-късно тази тема весело и жизнерадостно прозвучава в оркестъра, но тук властно владее героичния и мощен дух на главната тема.

Разработката на първата част е бравурна и виртуозна. Изградена е предимно върху елементите на главната тема. В оркестъра често прозвучу-

чават характерни пасажии от въведението, както и мелодията от края на въведението.

Разработката на V-тия концерт за пиано изпълва дни от най-майсторски е страници на Бетовеновия гений. Характерният ритмичен диалог между соловия инструмент и оркестъра сред красива игра и богата разработка от пианото ни довежда до познатата тема от края на въведението до увеличащото и красивото завършване и закръгляне. След това оркестъра излага главната тема. Подема я пианото. И след жив преход към втората тема, която след няколко такта оркестъра я подема, но в друга тоналност (ми бемол мажор — тоналността на главната тема), ние се приближаваме към края на първата част.

Вместо заключение, Бетовен прави втора разработка на главната тема

Втората част е написана в триделна песенна форма, а последната, трета част, е написана във формата на танцова песен.

ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

„Импровизация“ и „Токата“

„Импровизация“ и „Токата“ от именития наш композит Панчо Владигеров са последните две части из цикъла „Пет епизода за пиано“: „Преглед“, „Носталгия“, „Ръченица“, „Импровизации“ и „Токата“. Тази творба е била писана през 1941 г. и е била изпълнена за пръв път през 1942 г.

Първата пиеса „Импровизация“ е свежа, емоционална композиция, изградена върху една тема. След кратко пасторално въведение от оркестъра в първите цигулки прозвучава темата — една жетварска песен. Върху тази тема авторът прави майсторска импровизация с богат оркестров колорит и настроение.

„Токата“ е пиеса с подчертан танцов ритъм. Построена е върху две теми. В тази творба по един безспорен начин са показани: извънредният композиционен талант на големия наш кампонист, огромната му музикална ерудиция, съвършенната му композиционна техника и искрената му любов към народната песен.

47/17
17

К. Н. И. К.

**ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ**

**XVII
РЕДОВЕН
КОНЦЕРТ**

СЕЗОН
1950—1951

ПРОГРАМА

П. И. ЧАЙКОВСКИ (1840—1893)

Серенада за струнен оркестър (тв. 48)

- I Пиеса в форма на сонатина
- II. Елегия
- III. Валс

Л. В. БЕТОВЕН (1770—1771)

Концерт за цигулка и оркестър в Ре мажор

- Алегро
- Ларгето
- Рондо

Солист: проф ПЕТЪР ХРИСТОСКОВ (виолин виртуоз)

Пауза

К. ИЛИЕВ

първа симфония (фа мажор)

- Алегро кон-мото
- Адажио ун-поко рубато
- Алегро маркато

А.А. БОРОДИН (1833—1887)

„Половецки танци“ из операта „Княз Игор“

Диригент: ДОБРИН ПЕТКОВ

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

ПЕТЪР ИЛИЧ ЧАЙКОВСКИ (1840—1893)

Огромното и разнообразно творчество на гениалния композитор П. И. Чайковски се ползува с голяма популярност сред народите от всички страни в света. Големото влияние и въздействие на музиката на Чайковски лежи преди всичко в нейната човечност и простота. Чайковски говори всякога на прост и разбран език — даже и тогава когато предава и най-сложни и дълбоки мисли. Музиката му докосва и вълнува не само ограничен кръг на познавачи и ценители но тя винаги е търсила и стигала сърцата на народа.

Петър Илич Чайковски е роден на 7 май 1840 година в Воткинск, починал на 7 ноември 1893 год. в Петербург.

Чайковски е един от най-големите композитори на 19 век. Своите съвременници той превъзхожда с богатството, пълнотата и многостранността на своето творчество. Благодарение на това Чайковски се сочи като най-висшото постижение на класическия руски реализъм.

Чайковски е велик художник, съвършен майстор-музикант, който с огромната сила на своята дарба леко, умело и непринудено е създавал музика, в която тупти едно голямо сърце, в което диша един висок дух, един творец, който непрекъснато с думи, дела и музика е сочил на света, че човеку очакват радостен и щастлив живот. Исторически ще останат неговите пророчески думи: „Аз непоколебимо вярвам в светлото бъдаще на човека и на тая моя справедлива вяра в бъдащото ме прави да се чувствавам горд и щастлив“.

Серенадата за струнен оркестър от Петър Илич Чайковски е едно увличащо музикално произведение, постоянен и търсен програмен номер за симфонични концерти.

Едно произведение богато налирични кантилени, валсова елегантност и живост и разнообразни и свежи руски мелодии.

Л. В. БЕТОВЕН (1770—1827)

Гениалния симфоник и велик музикант на всички епохи Лудвиг Ван Бетовен е написал само един концерт за цигулка.

Този единствен Бетовенов концерт за цигулка е един от най-красивите концерти за цигулка в световната музикална литература. Концерта е написан през 1806 година и е посветен на големия тогавашен цигулар — виртуоз Клемент, който изпълнява същия концерт на 23 декември 1806 год. Концертът е написан в сонатна форма и е в три части. Четири отмерени удари на тимпана върху основния тон „ре“ въвеждат обоите, кларнетите и фаготите. Първата част тече в същото спокойно темпо и насища с музикалното си богатство. След едно продължително оркестрово въведение стъпва соло цигулката, изкачвайки се над оркестъра чрез възходящи октави

Следват съпоставения на соловия инструмент с оркестъра. Звучността е светла, спокойна, класична. След бавната и певуча втора част (ларгето) следва непосредствено последната част — едно блестящо рондо.

Соловата партия на този блестящ цигулков концерт на XVII-тия редовен концерт на Русенския Държавен Симфоничен оркестър ще бъде застъпена от нашия голем виолин-виртуоз проф. Петър Христосков.

С същата програма и солист проф. Петър Христосков оркестъра ще се яви на 18 юни в зала България — София на прегледа на Държавните оркестри в страната.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ I-ва симфония

Първата симфония на Константин Илиев е завършена в 1917 год. в Прага като дипломна работа за завършването му на майсторския клас по композиция на Пражката академия. Симфонията е написана в три части които са свързани с една обща идея изразена в първата тема на първата част. Симфонията започва с енергично въстъпление в чели, контрабаси и тимпани последвано от виолите и вторите цигулки, които излагат първата тема наситена с напрежение и динамичност. Едно прегнато развитие на темата води към успокояване подготвящо въспването на втората тема, спокойна и напевна изложена от обоя. развитието на първата част пълно с динамика и драматични кон-

фликти води до победата на лиричната втора тема, която при своето повторно явяване загубва мечтателния си характер и изпята от медните инструменти добива характер на химн. Това повторение на темата е и най-високата точка в развитието на цялата първа част след която първата тема отстъпила от своя борчески характер завършва частта в едно съзерцателно адажио.

Втората част е един монолог изложен в шрайха и оцветен от духовите инструменти през които като възпоманение минават най-характерното от първата тема на симфонията. Средния епизод на тази част раздвижен и драматичен скоро отстъпва на едно углъбяване в себе си — едно отричане от блясъка и напрежението на първата част.

Третата част написана в често сменяващи се тактове силно ритмизирана изразяваща неспокойствие и устрем връща отнове настроението към живота и борбата. Енергичната първа тема минава през различни ритмични комбинации устремена към един победен край който бива забавен от едно лирическо отстъпление — втората тема за да дойде бързо и сигурно с героичните удари в тимпаните и последния акорд

АЛЕКСАНДЪР БОРОДИН (2833—1887)

„Половецки танци“ са от голямата опера „Княз Игор“ на великия руски композитор Ал. Бородин. Чрез операта „Княз Игор“ композитора създаде руската национална опера и утвърди името си на голям композитор. В музиката на Бородин се чувства лъха на руския народ и руската земя. Самобитните руски теми и тяхната самобитна разработка карат слушателя да се вслуша в тяхния топъл и лиричен тон и искрено да се възхищава и вълнува. Тези богати и съдържателни руски мелодии преплетени с екзекотични ритми самородна хармония са най-голямото постижение и жизненото богатство в музиката на Ал. Бородин.

През този месец в София ще се състои прегледа на Симфоничните оркестри в страната. Този преглед се посвещава на борбата за мир. Русенския Държавен Симфоничен оркестър ще участва на два концерта с две различни програми.

На 18 юни — диригент: ДОБРЯН ПЕТКОВ
солист: проф. ПЕТЪР ХРИСТОСКОВ

На 20 юни — диригент: КОНСТАНТИН ИЛИЕВ
— лауреат на Димитровска награда
солист: проф. ДИМИТЪР НЕНОВ

В борбата за мир хората на изкуството трябва да бъдат в първите редици. В тази борба те трябва да участвуват смело и открито.

*

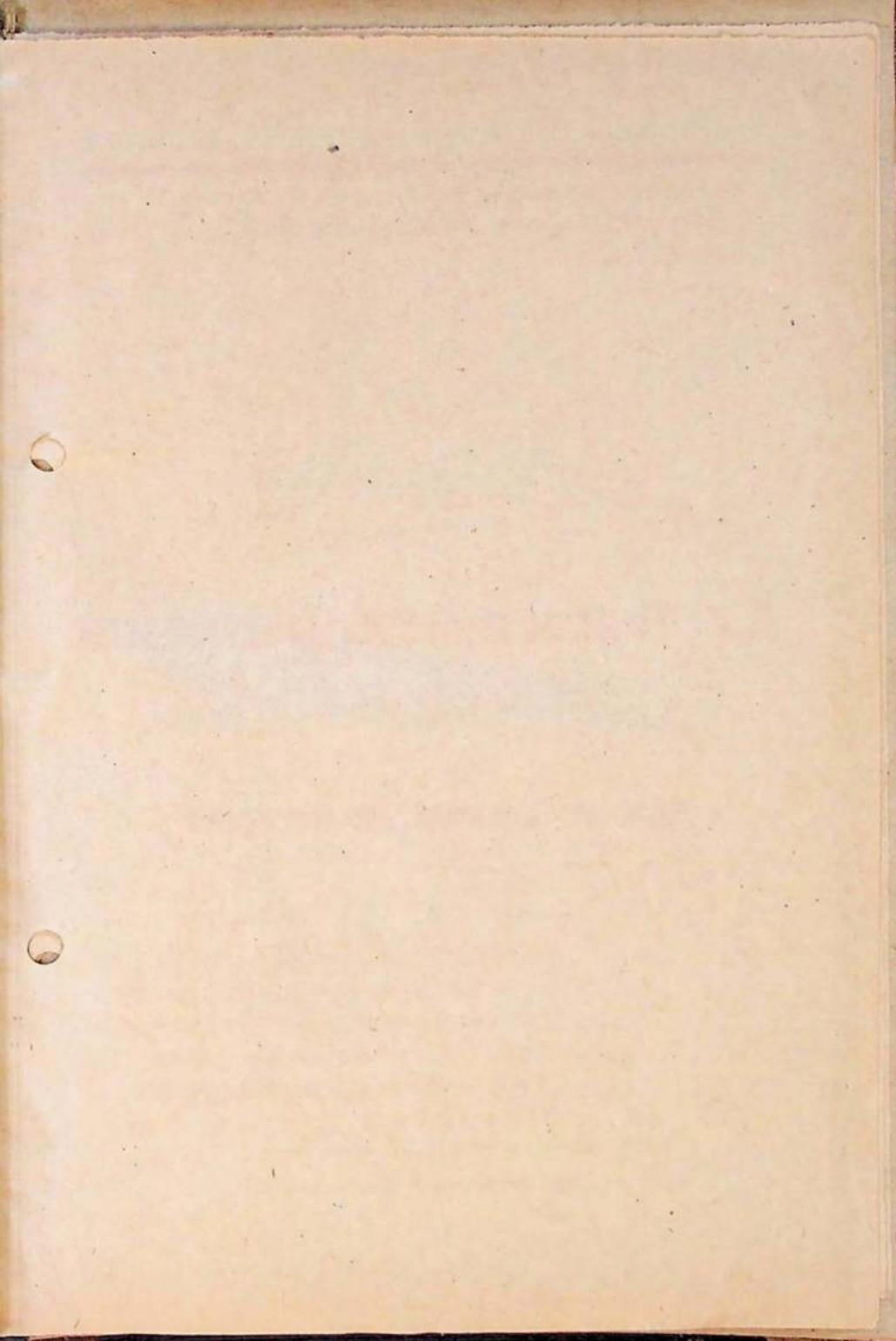
Чрез изкуството — неговото съдържание, идеи, образи ние трябва да разобличаваме пидпалвачите на нови войни и да ги принудим да отстъпят, да сложат оръжие.

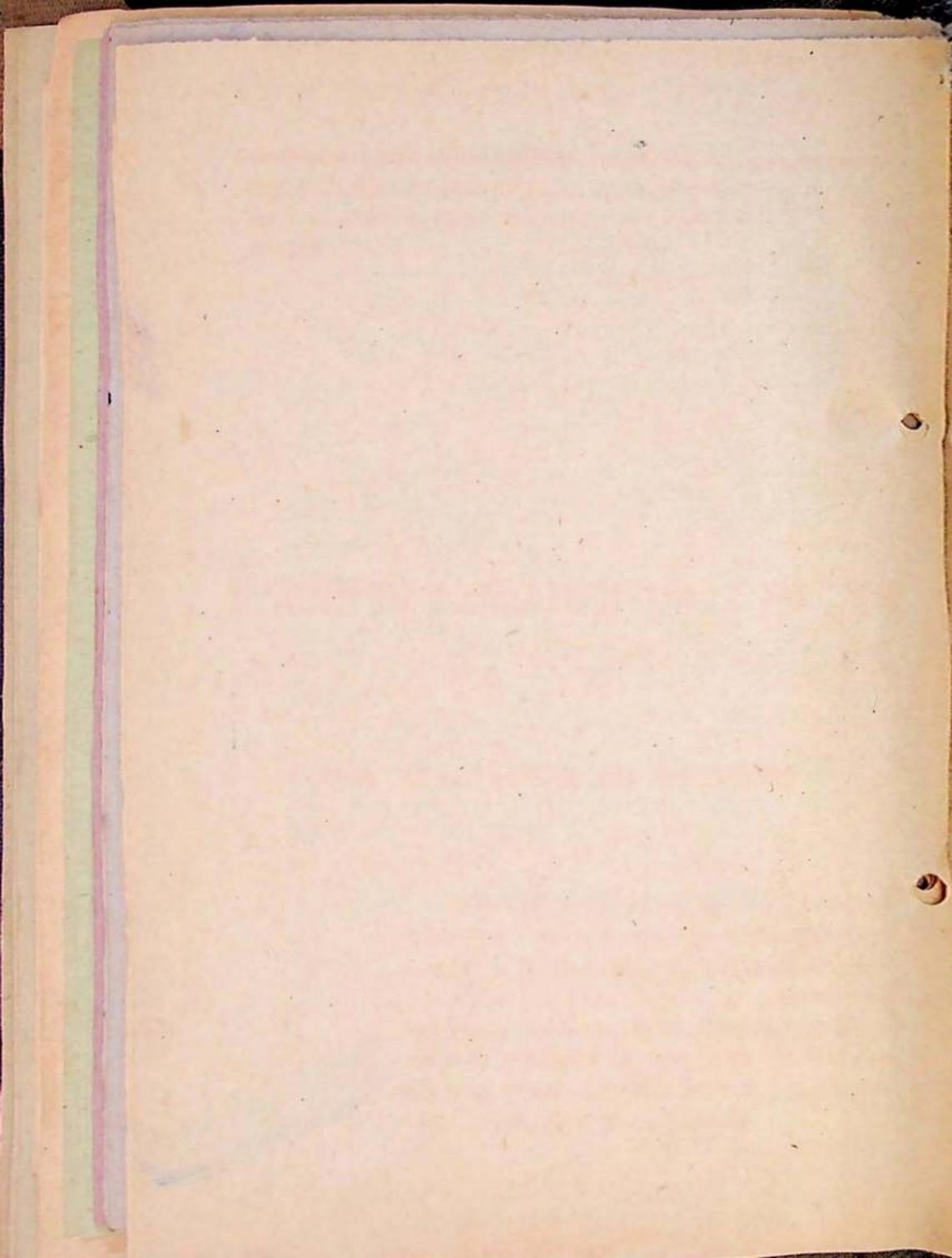
*

Към мъжествения глас на народите за мир — хората на изкуството трябва да присъединят прекрасния и могъщ глас на своето творчество.

*

Мирът ще победи войната!

110/181

КОМИТЕТ ЗА НАУКА, ИЗКУСТВО И КУЛТУРА

Воден мостот Т. члс.
с Мил. Ком. мив.

46 и 47

ВТОРИ НАЦИОНАЛЕН ПРЕГЛЕД

НА

ДЪРЖАВНИТЕ СИМФОНИЧНИ ОРКЕСТРИ

ПОСВЕТЕН НА БОРБАТА ЗА МИР

47. 18. VI 1951.

46. 20. VI 1951г.

ЗАЛА „БЪЛГАРИЯ“

10 — 30 юни 1951 г. — 20 часа

МИРЪТ ЩЕ БЪДЕ ЗАПАЗЕН И ЗАЗДРАВЕН,
АКО НАРОДИТЕ ПОЕМАТ ДЕЛОТО НА ЗАПАЗВА-
НЕТО НА МИРА В СВОИ РЪЦЕ И ГО ОТСТОЯВАТ
ДОКРАЙ.

СТАЛИН

ИЗКУСТВОТО ПРИНАДЛЕЖИ НА НАРОДА. ТО
ТРЯБВА ДА СПУЩА СВОИТЕ ДЪЛБОКИ КОРЕНИ В
САМИТЕ НЕДРА НА ШИРОКИТЕ ТРУДЕЩИ СЕ МАСИ.
ТО ТРЯБВА ДА БЪДЕ ПЪНЯТНО И ЛЮБИМО НА
ТИЯ МАСИ. ТО ТРЯБВА ДА ОБЕДИНЯВА ЧУВСТВАТА,
МИСЛИТЕ И ВОЛЯТА НА ТЕЗИ МАСИ, ДА ГИ РЪКО-
ВОДИ. ТО ТРЯБВА ДА ПРОБУЖДА У ТЯХ ХУДОЖ-
НИКА, ЦЕНИТЕЛЯ И ДА ГО РАЗВИВА.

ЛЕНИН

НАШЕТО СИМФОНИЧНО ДЕЛО

Настоящият преглед на държавните симфонични оркестри от провинцията в днешната обстановка на всестранно културно и икономическо изграждане и подем на нашето музикално изкуство придобива особено значение. Под знака на свободата, мира и културата целият наш народ е напрегнал сили в изграждането на социализма. Но в тази величава борба нашите композитори, артисти, симфоници и даже самодейци не желаят да останат на последно място. Във всички кътове на нашата родина музикалното изкуство е в неспирен подем. Създадените след 9 септември държавни симфонични оркестри в Пловдив, Русе, Сталин, Бургас, Разград, Видин и Димитрово заедно със Софийската държавна филхармония укрепват с всеки нов ден и провеждат вече планово задачите си. На концертните подиуми се появиха големи съветски кантати, като „На Куликовското поле“ от Шапорин (София), „За Родината“ от Арутюнян (Пловдив и Сталин), които проправят път за изпълнение на други подобни творби от съветски, класически и наши автори.

През изтеклата година, във от някои наши първи изпълнения като симфонии от Стайнов, Кутев и Илиев, „Лопянската гора“ (поема) от Г. Иванов, концерт за пиано от Л. Николов, „Майска симфонията“ от П. Владигеров, кантата „Борба за мир“ от Обретенков, „Тъжа“ от Йосиф Йосифов, увод и танци из оп. „Момчил“ от Л. Пипков и др., бяха изнесени за пръв път творби от съветски и руски автори, като Пета симфония от Шостакович, Глазунов - Седма симфония, Скрябин - Трета симфония, Прокофиев „Ромео и Жулиета“ и „Петър и вълк“, концерти от Хачатурян, Кабалевски, Раков и др.

От другите братски демократични страни чухме увертюрата „Байка“ от Монюшко, „Рапсодия“ от Енеско, „Хари Янош“ от Кодай, „Симфония“ от Мича, „Словашка сюита“ от Новак, творби от Сокор, Димитреско, Менделсон и др.

През изтеклия сезон почти всички симфонични оркестри слязоха в селата и чрез множество популярни концерти започнаха да осъществяват почина на нашата народна власт за внедряване на музикалната култура сред трудещите се широки народни маси. Наред с популярните концерти по градове, села, ТКЗС и войскови части, ние желаем да подчертаем особеното утвърждаване и разширяване навред в страната на музикално-възпитателните концерти за младежта, които през изтеклия сезон дадоха отличителни резултати.

Утвърждаването на тази нова посока в дейността на нашите симфонични оркестри показва не само техния неспирен художествен растеж, но и развитието им като обществено-възпитателни институти, годни да проведат просветната политика на Правителството и Партията.

През този концертен сезон обмяната на опит сред провинциалните симфонични оркестри се осъществи чрез взаимните гостувания на диригентите. Получените резултати показват правилната насока на кадровата ни политика, която цели да разшири възможностите за по-бързо развитие на нашите млади симфонични диригенти. Отличаването с Димитровски награди на диригентите Влади Симеонов (доскоро в Пловдив) и Константин Илиев (Русе) тази година е не само отличие за поверените им симфонични оркестри, но и указание за бързия растеж на нашето симфонично дело през последните две-три години. Около осемстотин концерти по градове и села за изминалия сезон — навред, където кипи социалистическото съревнование — сред трудещите се — сред учениците и войниците — ето равностотката за дейността на нашите симфонични оркестри!

В днешния исторически момент, когато нашият народ, озарен от учението на Маркс-Енгелс-Ленин-Сталин, се надига единен в борбата за мир, в борбата за защита на родината, в борбата за повече справедливост в света, дълг и пряка задача на нашите симфонични оркестри е да дадат цялото си въодушевление за изграждане на музикалната му култура.

засл. арт. **ЛЮБОМИР ПИПКОВ,**

председател на Съюза на композиторите, музиколозите и концертните артисти, лауреат на Димитровска награда.

„МУЗИКАЛНОТО ПРОИЗВЕДЕНИЕ Е ТОЛКОВА ПО-ГЕНИАЛНО, КОЛКОТО ПО-СЪДЪРЖАТЕЛНО И ПО-ДЪЛБОКО Е ТО, КОЛКОТО Е ПО-ВИСШЕ ПО МАЙСТОРСТВО, КОЛКОТО ПОВЕЧЕ ХОРА ГО ПРИЗНАВАТ, КОЛКОТО ПОВЕЧЕ ХОРА ТО Е В СЪСТОЯНИЕ ДА ВДЪХНОВИ, НЕ ВСИЧКО ДОСТЪПНО Е ГЕНИАЛНО, НО ВСИЧКО ИСТИНСКИ ГЕНИАЛНО Е ДОСТЪПНО И ТО Е ТОЛКОВА ПО-ГЕНИАЛНО, КОЛКОТО Е ПО-ДОСТЪПНО ЗА ШИРОКИТЕ НАРОДНИ МАСИ“.

А. А. ЖДАНОВ

НАШИЯТ НАРОД Е ПРЕКРАСЕН, НО ТОЙ ЦЕЛИ ПЕТ ВЕКА ЖИВЯ В РОБСТВО И ПОСЛЕ ДО 9 СЕПТЕМВРИ ПАК В РОБСТВО. И ТОВА ОБСТОЯТЕЛСТВО НЕ МУ ПОЗВОЛИ ДА СЪЗДАДЕ ТАКИВА МУЗИКАЛНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ, КАКВИТО СЪЗДАДОХА РУСКИЯТ И ДРУГИТЕ СЛАВЯНСКИ НАРОДИ. НО ЗАТОВА ПЪК НЕГОВАТА НАРОДНА ПЕСЕН Е ИЗКЛЮЧИТЕЛНО БОГАТА. ДЪЛГ НА ВСЕКИ БЪЛГАРСКИ МУЗИКАНТ Е ДА ИЗУЧАВА ТОВА ОГРОМНО БОГАТСТВО, ДА ГО РАЗРАБОТВА И РАБОТИ НЕУМОРНО ЗА ВРЪЩАНЕТО МУ НА ТРУДОВИЯ НАРОД — ЗАЕТ С ИЗГРАЖДАНЕТО НА СОЦИАЛИЗМА В НАШАТА СТРАНА.

Г. ДИМИТРОВ

ПРОГРАМИ НА КОНЦЕРТИТЕ

- 10 юни, неделя — ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — ВИДИН**
- БЕТХОВЕН — Симфония № 1
 - Адажио molto — АлLEGRO кон брио
 - Анданте кантабиле
 - Менуето
 - Адажио — АлLEGRO molto
 - ПАГАНИНИ — Концерт за цигулка и оркестър в ре мажор
 - П. СТАЙНОВ — Приказка
 - ГЛИНКА — Руслан и Людмила — увертюра
- Солист **Васил Чернаев**
лауреат на Димитровска награда
Диригент **Борислав Михайлов**
-
- 12 юни, вторник — ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — ДИМИТРОВО**
- Д. ХРИСТОВ — Ивайло — увертюра
 - ЛИСТ — Унгарска фантазия
 - БЪОРШЕЛ — Щраусиана
 - ДВОРЖАК — Симфония № 5
 - Адажио — АлLEGRO molto
 - Ларго
 - Скерцо
 - АлLEGRO кон фуоко
- Солист **Ото Либих**
лауреат на Димитровска награда
Гост-диригент **Васил Стефанов**

- 14 юни, четвъртък — ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — РАЗГРАД
- ХЕНДЕЛ — Музика на водата
Алегро
Анданте — ун поко алегрето
Виваче
Деликато, ма кон molto брио
Анданте еспресииво
Алегро дечизо
- ШОПЕН — Концерт за пиано и оркестър
№ 1 в ми минор
Маестозо
Ларгето
Алегро виваче
- П. СТАЙНОВ — Симфонична поема Тракия
ЕНЕСКО — Ромънска рапсодия
Солист проф. Димитър Ненов
Диригент Стефан Вачев
- 16 юни, събота — ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — БУРГАС
- В. СТОЯНОВ — Обряден танц
ХАЧАТУРЯН — Концерт за цигулка и оркестър
в ре мажор
Алегро кон фермецо
Анданте sostenuto
Алегро виваче
- ЧАЙКОВСКИ — Симфония № 5
Анданте — алегро кон анима
Анданте кантабиле
Алегро модерато
Анданте маестозо
Солист Васил Чернаев
лауреат на Димитровска награда
Диригент Васил Лолов
- 18 юни, понеделник — ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — РУСЕ
- ЧАЙКОВСКИ — Серенада за струнен оркестър
БЕТХОВЕН — Концерт за цигулка и оркестър
в ре мажор
Алегро ма non тропо
Ларгето
Рондо
- К. ИЛИЕВ — Симфония
Алегро molto
Адажио ун поко рубато
Алегро маркато
- БОРОДИН — Половешки танци — за бис
Солист проф. Петър Христосков
Диригент Добрин Петков

Шоути - възар
с С. Хамълиев.

20 юни, сряда

— ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — РУСЕ

3. П. Владигеров
2. Бетховен
1. Шостакович

- 3. П. ВЛАДИГЕРОВ — Импровизация и токата
- БЕТХОВЕН — Концерт за ^{пиано} и оркестър № 5
в ^{ре} бемол мажор
- Алегро ^{ма нон тропо}
- Адажио ^{пиано} — ^{поко-моо}
- Рондо — ^{алегро}
- 1. ШОСТАКОВИЧ — Симфония № 5
- Модерато
- Алегрето
- Ларго
- Алегро нон тропо

зап. арт. Надежда Симеонова
Солист проф. ~~Димитър~~ *Ненов*
Диригент Константин Илиев
лауреат на Димитровска награда

22 юни, петък

— ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — СТАЛИН

- БЕРЛИОЗ — Римски карнавал — увертюра
- П. ВЛАДИГЕРОВ — Вардар — рапсодия за оркестър
- ГЛАЗУНОВ — Концерт за цигулка и оркестър
в ла минор
- Модерато
- Анданте
- Алегро
- ЦЕЗАР ФРАНК — Симфония № 1 в ре минор
- Ленто — ^{алегро нон тропо}
- Алегрето
- Алегро нон тропо
- Солист Боян Лечев
- Диригент Емил Главанакон

24 юни, неделя

— ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — СТАЛИН

- РОСИНИ — Вилхелм Тел — увертюра
- Й. ЙОСИФОВ — Тъжа, симфонична поема
- ЧАЙКОВСКИ — Концерт за пиано и оркестър
№ 1 в си бемол минор
- Алегро нон тропо
- Андантино симпличе
- Алегро кон фуоко
- БЕТХОВЕН — Симфония № 5 в до минор
- Алегро кон брио
- Анданте кон мото
- Алегро
- Солист *Ото Либих*
лауреат на Димитровска награда
- Диригент *Йоско Йосифов*
лауреат на Димитровска награда

- 23 юни, вторник — ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — ПЛОВДИВ
- ЧАЙКОВСКИ — Симфония № 4 във фа минор
Аданте sostenuto
Андантино
Скерцо — алегро
Финал — алегро кон фуоко
- ДВАРИОНАС — Концерт за цигулка и оркестър
в си минор
Аданте симпличе — алегро
Аданте molto sostenuto
Виво — алегро
- ВАГНЕР — Танхойзер — увертюра
Солист проф. Недялка Симеонова
засл. артистка, лауреат на Димитр, награда
Диригент Руслан Райчев

- 28 юни, четвъртък — ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР — ПЛОВДИВ
- Л. ПИПКОВ — Танци из оп. „Момчил“
ГЛАЗУНОВ — Симфония № 7 във фа мажор
Алегро модерато
Аданте
Скерцо
Финал — алегро маестозо
- СКРЯБИН — Концерт за пиано и оркестър
във фа диез минор
Алегро
Аданте
Алегро модерато
Солист проф. Тамара Янкова
- АРУТЮНЯН — Кантата за родината
С участието на градския пред-
ставителен хор при Пловдивското
невческо дружество
Наздравница
Червеният площад
Тържество на труда
Приспивна песен
Слава на родината
Солисти: Златка Богданова
— мецосопрано
Илия Бояджиев — баритон
Диригент Руслан Райчев
Диригент на хора Асен
Диамандиев

НЕКА НАШАТА БОРБА ЗА МИР, ЗА ЖИВОТ И ЗА ЧОВЕШКО ДОСТОЙНСТВО — ПРОТИВ ВОЙНАТА, ПРОТИВ СМЪРТТА И ВАРВАРСТВОТО, ДА СПЛОТИ И УКРЕПИ НАШИТЕ СИЛИ И ДА ПОСЛУЖИ НА ДЕЛО ЗА ИСТИНСКО ВЪЗРАЖДАНЕ И РАЗЦВЕТ НА МУЗИКАЛНОТО ИЗКУСТВО НА НАШАТА ЕПОХА.

Из речта на Д. ШОСТАКОВИЧ,
произнесена на всеамериканския конгрес на дейците
на науката и културата в защита на мира, —
м. март 1949 година

МУЗИКАЛНОТО ИЗКУСТВО В СЛУЖБА НА МИРА

Изкуството оказва значително въздействие върху превъзпитанието на трудещите се при изграждането на социализма и допринася за разобличаване на тъмните сили на войната и за укрепването на вярата в успеха на делото на мира.

Здравото реалистично изкуство не е изолирано, отделено от живота; напротив, то отразява стремежите и борбите на народа. Честният творец влага в своето произведение идея близка и достъпна за самия народ, а това значи, че когато цялото прогресивно човечество е поделено борба за мир, творците на културата трябва да бъдат на челно място. Музикалните творци и изпълнители могат да се нарекат борци за мир само тогава, когато осмислят изкуството си в духа на великата идея за мир.

Хиляди дейци на музикалното изкуство от Съветския съюз, Китай и останалите народно-демократични страни и много честни музиканти от капиталистическите държави, се вляха в многомилionenната армия на привържениците на мира и се включиха дейно в борбата за мир.

Известният съветски композитор Дмитрий Шостакович преди две години на всеамериканския конгрес на дейците на науката и културата в защита на мира произнесе блестяща реч, за която американският държавен департамент го покани да напусне страната преди определен срок. Тази реч Шостакович започна с думите: „Към конгресите, подобни на този, милиони обикновени хора се обръщат с безпокойство и надежда. С безпокойство — поради твърде откровената и агресивна дейност на онази група човеконенавистници, която усърдно подготвя нова световна война, а с надежда — защото от нас, хората на интелектуалното творчество, зависи много да се предотврати войната...“

Като делегат на втория световен конгрес на мира във Варшава Шостакович заяви: „... Аз зная, че никоя симфония, никой роман, нито даже самата Венера Милоска няма да върне домовете на бездомните корейци и няма да възкреси избитите им деца. Но нима науката и изкуството не могат да направят нищо за запазването на оцелелите домове и останалите живи деца?...“

Най-голям принос за делото на мира музикалните творци дават чрез произведенията си, посветени на защитата на мира. Всички изтъкнати композитори създадоха забележителни творби върху тази тематика, като се почне от масовата песен и се стигне до ораторията. Голямото мнозинство от написаните през последните години в Съветския съюз музикални творби са неразривно свързани с делото на мира, демокрацията и социализма: кантатата „За мир“ от младия ленинградски композитор Маневич, ораторията „Песен за горите“ от Шостакович, ораторията „Младостта на света“ от Прокофиев, „Прославяй се, отечество мое“ от Жуковски, кантатата „За мир“ от Хренников и много други. Съветските песни, посветени на борбата за мир: „В защита на мира“ от Белий, „Не искаме война“ от Туликов, „Мирът ще победи войната“ от Шостакович и много други се пеят от всички прогресивни хора.

По примера на своите съветски другари композиторите от страните с народна демокрация създадоха голям брой произведения, посветени на борбата за мир, и стоят уверено на позициите на многомилионната армия на мира. Честните музикални творци от западна Европа и Америка също са застанали здраво на своя боен пост в предните редици на борците за мир.

Българските музикални дейци се включиха активно в борбата за мир, убедени че само чрез него ще се избягат новите милионни жертви на една унищожителна война и ще се спаси новата ни социалистическа култура. Много от тях се включват активно в комитетите за защита на мира, а изтъкнати представители на музикалното ни изкуство участваха като делегати на първия и на втория световен конгрес на привържениците на мира.

Българските композитори създадоха много песни, посветени на мира, които се пеят вече в цялата страна. Широка популярност спечелиха песните „Борба за мир“ от Обретенов, „Страж на мира“ от Карастоянов, „Корея се бори за мир“ от Пипков и други.

Стоотиците концерти, изнесени по всички краища на нашата народна република, а така също и Вторият преглед на държавните симфонични оркестри в страната са посветени на борбата за мир и въодушевяват широките народни маси в тази борба.

Българските музиканти наред със своите събратя от народно-демократическите страни крачат смело напред с огромната армия на привържениците на мира, ръководена от непобедимия Съветски съюз, начело с великия миротворец Йосиф Висарионович Сталин. Влагайки всичките си сили и способности в борбата за мир, те се борят против смъртта, мизерията и унищожението, за културата, благоденствието и щастието на своя народ и на всички трудещи се в света.

110 (18)

ЗАДАЧАТА НА СЪВЕТСКОТО ИЗКУСТВО СЕ
СЪСТОИ В ТОВА ДА ОТРАЗИ ВЕЛИКИЯ СЪЗИДА-
ТЕЛЕН ПРОЦЕС НА РАЖДАНЕТО НА НОВИЯ СВЯТ
И НОВИЯ ЧОВЕК, ДА РАЗКРИЕ ГЕРОИКАТА НА
СТ ТРУДА И БОЕВЕТЕ, УТВЪРЖДАВАЙКИ ВЕЛИКОТО
СОЦИАЛИСТИЧЕСКО НАСТОЯЩЕ.

СОБОЛЕВ

48/181

К. Н. И. К.

ДЪРЖАВЕН СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
РУСЕ

22. VI. 1951 г.

Телевиз

23. VI. 1951 г.

Свищов

III струн - I цим.
с Сим. Коцимов.

К О Н Ц Е Р Т

ПОСВЕТЕН НА БОРБАТА ЗА МИР

СЕЗОН
1950—1951

Да следваме нашите велики вождове
Ленин, Сталин, Георги Димитров!

Да живее продължителя на дялото
на Димитров — другаря Червенков!

Да живее дълго за радост на цялото
прогресивно човечество нашия вожд и
приятел на всички трудящи се — другарят
Сталин!

Да бъдем сплотени в борбата за мир.

Да се борим за изграждането на нов
мирен и справедлив живот на земята.

Да повдигнем у народа вярата в ра-
зума и светлината, в красотата и величи-
ето на човека.

Да живее нашето непобедимо дяло —
дялото на Мира.

НА БОРБА ЗА МИР!

Днес по цял свят широко се разгръща борба за мир и демокрация. Милиони честни хора са станали на крак — честно, смело и открито да водят борба в защита на човека, в защита на радостта, културата и труда на стотиците милиони обикновени хора, в защита на светлото бъдаще на нашите деца. В тази велика борба за мир на челно място е застанал Великия Съветски Съюз. Това е и най-голямата гаранция, че мирът ще победи войната. Срещу надигащата се угроза от една нова и още по-кръвопрелитна война, каквато безчовечните и алчни англо-американски империалисти готвят на мирното човечество и честните трудящи. Ние хората на изкуството ще трябва да бъдем в първите редици на борците за мир и демокрация. Требва всички хора на изкуството — писатели, артисти, музиканти смело и открито да поведат борба против войната. С всички сили на интелектуалното творчество да се защити мира и победи войната.

Срещу преката подготовка на една нова жестока и безчовечна война, срещу тъмните сили и ниските инстинкти ние сме длъжни решително да се хвърлим в борбата за мир.

Чрез нашето изкуство — с неговото съдържание, идеи и образи, с думи и дела да изпълним нашия Велик дълг — с всички сили да се борим за мира против войната.

В тази борба за мир, за живог и човешко достойнство ние трябва да сплотим нашите сили и към мъжествения глас на народите против войната да пресъединим прекрасния и мощен глас на нашето изкуство за мир и демокрация.

Ние ще победим, защото начело на нашата борба стоят Съветските Народи водени от най-големия миротворец в света другаря Иосиф Висарионович Сталин

ПРОГРАМА

Л. В. БЕТОВЕН (1770 — 1827)

Симфония № 5

Алегро кон брио
Анданте кон мото
Алегро

Пауза

П. И. ЧАЙКОВСКИ (1840 — 1893)

Серенада за струнен оркестър

I. Пиеса в форма на Сонатина
II Елегия
III Валс

А.А. БОРОДИН (1833 — 1878)

„Половецки танци“ из операта „Княз Игор“

Диригент: ДОБРИН ПЕТКОВ

Концертмайстор: ХРИСТО ДЮЛГЕРОВ

ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН (1770-1827)

Най-великия компонист на всички времена и народи Лудвиг Ван Бетовен е роден в гр. Бон на 16 декември 1770 г., починал във Виена на 26 март 1827 г.

Бетовен е един от най гениалните изразители на всестранния дух на земята, чието симфонично творчество достига до най високите върхове на инструменталното композиране. Живял в най бурната епоха на човечеството — времето на Французката революция, в своето богато и разнообразно творчество той е отразил не само великите идеи и борби на своето време, но с прозорливостта на гения той вижда и чертае светлото бъдеще на човечеството. Филосовската задълбоченост и идейност, огромната жизненост, които бликат от неговата музика, придават на цялото му творчество дълбок смисъл, богато и пълно вътрешно съдържание.

Този безпокоен и свободолюбив дух, това светло и възвишено сърце, стремящо се към щастие и човечност, чувствайки суетата и загиването на света, сред който живее чрез мозиката си той изплаква мъките и страданията си и сочи на човечеството светлите пътища към раждащия се нов свят на светлина, любов, правда и човечност на земята.

Симфония № 5 на Л. В. Бетовен е една истинска исповед на една лична драма. При нейното създаване Бетовен излиза от личното си самонаблюдение, в нея той е отразил своите гениални преживявания. Това е историята на едно вътрешно прераждане — това е истинската лирична исповед на композитора. Драматизъм се явява като една от съществените основни особености в характера и творчеството на Бетовена. Това е жизнената и господстваща основа на най-великите му произведения.

Симфонията започва с повелителния зов на съдбата. На него отговаря страничната тема, прозлизаща от главната. Тук пред нас се разкрива една богата човешка душа. Тя се мени; ту бледнее

и спира безпомощно, ту пак се съвзема и се впуска с нов устрем. Неговите удари непрекъснато гърмят в басите, понякога силно, понякога като далечен подземен тънтеж, сподавени от тихите жалби на цигулките и лиризма на втората тема. Двата мотива не се редуват по отделно; те се преплитат, звучат едновременно. Тъкмо в тяхната едновременност се съдържа силата на драмата и на личното приживяване.

Съдбата е в енергичния тон на темата. Понякога същата тая тема звучи тихо, печално — като чели омаломощения е омагьосан, прикован от някакво страшно заклинание — повтаря, неволно като на сън, фразата, която го я сразила, но я повтаря тихо, като ехо. На нея се отзовава обоя със скръбно адажио, с безкрайна жалба.

Зловещия мотив се налага и затваря всички пътища. Победен е човекът, който е искал да изгради щастието си върху земята. Духът е подтиснат. Басите се обаждат застрашително — и като отзив тихо се понасят плаха, продължителна жалба. Енергично и твърдо се повтаря, видоизменен началният мотив на съдбата — със същите железни удари — сега като чели още по-зловещи и по-настойчиви. Но възродения остава неуязвим, незащитен от тая тежка, тъмна сила. Тръпките замират споменът не е вече тъй мъчителен — веселото радостно стремително движение на струнните инструменти подготвя решителния извод.

Енергична ведра тема се развива в широки очертания, подзета от целия оркестър, силите все повече се разрастват и в безумна стихия разбиват всека граница. Вместо предишните удари сега продължително се носи дълбок и светъл камбанен звън. Оркестърът повтаря бързо и нездържано усиления стремеж към щастие, сърцето бие бавно под напора на силно радостно чувство и в напрегнато очакване в миг гръмна победоносно хилята на свободата. Като далечен немощен спомен се чуват ударите на съдбата, за да бъдат заплащени в мощните акорди на химна.

С особена сила са изразени радостта и ликованията. Най-напред потръбва фагота, подземат я корните, минават след това като многогласно ехо през струнните инструменти и отзвучава високо в

флейтите и цигулките. Тия бодри тонове възвестяват една нова героична епопея.

Както в формално, тъй в идейно отношение пета симфония е една от най-издържаните и завършени Бетовенови произведения.

ПЕТЪР ИЛИЧ ЧАЙКОВСКИ (1840—1893)

Огромното и разнообразно творчество на гениалния композитор П. И. Чайковски се ползува с голяма популярност сред народите от всички страни в света. Големото влияние и въздействие на музиката на Чайковски лежи преди всичко в нейната човечност и простота. Чайковски говори всякога на прост и разбран език — даже и тогава когато предава и най-сложни и дълбоки мисли. Музиката му докосва и вълнува не само ограничен кръг на познавачи и ценители но тя винаги е търсила и стигала сърцата на народа.

Петър Илич Чайковски е роден на 7 май 1840 година в Воткинск, починал на 7 ноември 1893 год. в Петербург.

Чайковски е един от най-големите композитори на 19 век. Своите съвременници той превзхожда с богатството, пълнотата и многогранността на своето творчество. Благодарение на това Чайковски се сочи като най-висшото постижение на класическия руски реализъм.

Чайковски е велик художник, съвършен майстор-музикант, който с огромната сила на своята дарба леко, умело и непринудено е създавал музика, в която тупти едно голямо сърце, в което диша един висок дух, един творец, който непрекъснато с думи, дела и музика е сочил на света, че човеку очакват радостен и щастлив живот. Исторически ще останат неговите пророчески думи: „Аз непоколебимо вярвам в светлото бъдаще на човека и на тая моя справедлива вяра в бъдащото ме прави да се чувствавам горд и щастлив“.

Серенадата за струнен оркестър от Петър Илич Чайковски е едно увличащо музикално произведение, постоянен и търсен програмен номер за симфонични концерти.

Едно произведение богато на лирични кантилени, валсова елегантност и живост и разнообразни и свежи руски мелодии.

АЛЕКСАНДЪР БОРОДИН (2833—1887)

„Половецки танци“ са от гслямата опера „Княз Игор“ на великия руски компонист Ал. Бородин. Чез операта „Княз Игор“, компониста създаде руската национална опера и утвърди името си на голям компонист. В музиката на Бородин се чувствува лъха на руския народ и руската земя. Самобитните руски теми и тяхната самобитна разработка карат слушателя да се вслуша в тяхния топъл и лиричен тон и искрено да се възхищава и вълнува. Тези богати и съдържателни руски мелодии, преплетени с екзекотични ритми самородна хармония, са най-голямото постижение и жизненото богатство в музиката на Ал. Бородин.

Държ. печатница „Дунав“ — 2144 — 951

